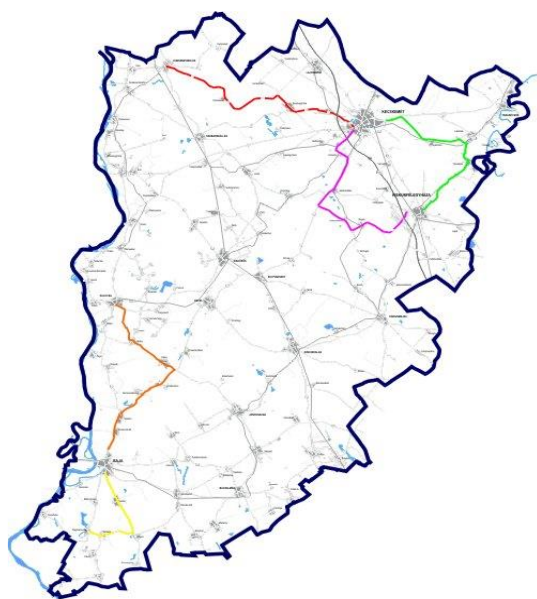

BÁCS-KISKUN MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJA OPERATÍV PROGRAMRÉSZ (Javaslattevő fázis)

2021-2027

Kecskemét, 2021. március

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

I.	ÖSSZEFOGLALÁS, TERVEZÉSI HÁTTÉR.....	4
II.	TÁMOGATÁS SEGÍTSÉGÉVEL MEGVALÓSÍTANDÓ PROGRAMOK	7
	II.1. Tervezési információk.....	7
	II.2. A fejlesztési források áttekintése	8
	II.3. A megyei prioritások összefoglaló táblázatai	13
	II.4. A projekt ötletek finanszírozási forrás szerinti csoportosítása táblázatai.....	16
III.	A TERVEZETT FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK MEGYEI PRIORITÁSOK SZERINTI CSOPORTOSÍTÁSBAN	20
	III. 1. GAZDASÁG- ÉS FOGLALKOZTATÁS ÉLÉNKÍTÉS	21
	III. 1.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása	21
	III. 1.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása	23
	III. 2. A VIDÉK FEJLESZTÉSE ÉS A NÉPESSÉGMEGTARTÓ KÉPESSÉG ERŐSÍTÉSE	33
	III. 2.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása	33
	III. 2.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása	34
	III. 3. TÉRSÉGI ELÉRHETŐSÉG ÉS MOBILITÁS.....	39
	III. 3.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása	39
	III. 3.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása	40
	III. 4. ERŐFORRÁSAINK MEGŐRZÉSE, FEJLESZTÉSE ÉS HATÉKONY HASZNÁLATA	48
	III. 4.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása	48
	III. 4.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása	49
	III. 5. EMBER, CSALÁD, KÖZÖSSÉG	56
	III. 5.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása	56
	III. 5.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása	58
	III. 6. DIGITÁLIS ÉS KREATÍV MEGYE	70
	III. 6.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása	70
	III. 6.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása	72
	III. 7. TÉRSÉGMARKETING.....	74
	III. 7.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása	74
	III. 7.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása	75
	III. 8. PRIORITÁSOKON ÁTÍVELŐ ZÁSZLÓSHAJÓ PROJEKTEK.....	77
	III.8.1. Bajai Járás Zászlóshajó: Útfejlesztések: belterületi és külterületi utak és települési járdák felújítása, valamint kerékpárutak építése a Bajai járásban	77
	III.8.2. Bácsalmási Járás Zászlóshajó: Ökotudatos járás fejlesztése a Bácsalmási járásban	78
	III.8.3. Jánoshalmi Járás Zászlóshajó: Stabilizáció és gazdaságfejlesztés a Jánoshalmi járásban	79
	III.8.4. Kalocsai Járás Zászlóshajó: Idősgondozási problémák megoldása a Kalocsai járásban	79
	III.8.5. Kecskeméti Járás Zászlóshajó: Kecskemét MJV járásközpont szerepéhez kapcsolódó mobilitás.....	80
	III.8.6. Kiskőrösi Járás Zászlóshajó: Tudásvezérelt/intelligens Kiskőrösi járás	81
	III.8.7. Kiskunfélegyházi Járás Zászlóshajó: Kulturális örökségre alapuló vonzerők és közösségi terek, szolgáltatások fejlesztése a Kiskunfélegyházi járásban.....	82
	III.8.8. Kiskunhalasi Járás Zászlóshajó: Üzleti infrastruktúra fejlesztése a Kiskunhalasi Járásban..	83
	III.8.9. Kiskunmajsai Járás Zászlóshajó: Turisztikai fejlesztés a Kiskunmajsai járásban	85
	III.8.10. Kunszentmiklósi Járás Zászlóshajó: Útfejlesztések a Kunszentmiklósi járásban	86
	III.8.11. Tiszakécskei Járás Zászlóshajó: Tiszakécskei járás aktív rekreációs célú turisztikai fejlesztése.....	86
	III. 9. PRIORITÁSOKON ÁTÍVELŐ HELYI ÖNKORMÁNYZATI GAZDASÁGÉLÉNKÍTŐ ÉS BEFEKTETÉSÖSZTÖNZŐ PROGRAMOK	88
IV.	HORIZONTÁLIS JELLEGŰ INFORMÁCIÓK.....	89

IV. 1. A VÉGREHAJTÁS MÓDJA ÉS FELTÉTELRENDSZERE, ELLENŐRZÉSI RENDSZERE	89
IV. 2. KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS.....	100
IV. 3. A TELJESÍTÉS-IGAZOLÁS KÖVETELMÉNYRENDSZERÉNEK KIALAKÍTÁSA	104
V. MELLÉKLETEK.....	105
1.számú melléklet: Turizmusfejlesztési beruházások listája	105

I. Összefoglalás, tervezési háttér

A 2021-2027 uniós programozási időszak Bács-Kiskun megyei területi operatív programjának legfontosabb célja, hogy keretet biztosítson a megye fejlesztésének tervezéséhez és megvalósításához a sajátos megyei és térségi adottságokra szabva.

A program elsődlegesen a helyi önkormányzati fejlesztéseket finanszírozza, valamint szerepet vállal a kiemelt térségek és gazdasági zónák fejlesztésében és az elmaradott térségek felzárkózásának támogatásában is. A teljes tervezés elvét követve a programban megjelennek a közfeladatokat ellátó egyházak, a vállalkozások és a civil szervezetek elképzelései is.

A Bács-Kiskun megyei területfejlesztési operatív program előkészítése párhuzamosan zajlik az országos operatív programok kidolgozásával. Az előkészítés során projektötleteket gyűjtöttünk be az önkormányzatoktól, vállalkozásoktól, egyházaktól, civil szervezetektől. A projektötletekből mérhetjük fel a megyén belüli igények jelentős részét. A tervezés során minden projektötletre kellett forrást rendelni, amelyek az ágazati operatív programokon kívül, hazai forrás és nemzetközi forrás is lehet. A hazai források közül kiemelkedő a Magyar Falu Program, a Modern Városok Program, a Modern Kisvárosok Program, a Kisfaludy Program. Számos pályázaton lehet ezen nagyobb programokon felül is hazai támogatást igényelni.

Az igényfelmérés párhuzamosan zajlott a területfejlesztési koncepció készítésével. A területfejlesztési koncepció helyzetelemzéséből adódóan készült el a koncepció javaslattevő szakasza, amelyben a megye sajátosságaiból adódóan a hét stratégiai területi cél mindegyike területi célként fogalmazódott meg. A megye egészére vonatkozóan, illeszkedve a stratégiai célokhoz hét prioritást határoztunk meg, amely átfogja a megye 2021-2027 közötti fejlődésének a legfőbb irányait. A koncepció javaslattevő szakaszán alapul a területfejlesztési program stratégiai része, amely a prioritásokat felülvizsgálva határozza meg a megye 2021-2027 közötti fejlesztését. Az operatív programrész ezen stratégia mentén az aluról jövő kezdeményezések elvét követve rendszerezi és mutatja be a helyi igényeket és segít feltárni, hogy az igények milyen forrásokból finanszírozhatóak. A területfejlesztési program operatív programrészében bemutatott önkormányzati igények képezik az alapját megyei integrált terület programnak. Az önkormányzati igények, a források és a stratégiai célok alapján az integrált terület program fogja finomhangolni, hogy mely területeken mekkora forrásra, milyen megyei értékelési szempontok alapján lehet pályázni.

Az előző uniós ciklus tervezéséhez képest jelentős változás, hogy 2020-ban megalakult a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács. A tervezési munka során a Paks II. beruházást és a beruházás körzetében a Közép-Duna Menti Kiemelt Fejlesztési Térség fejlesztéseit is figyelembe vettük.

Az önkormányzatoktól 1143 db, a vállalkozásoktól 195 db, míg a civil szervezetektől és az egyházaktól 203 db projektötlet érkezett be. A területfejlesztési koncepció és a területfejlesztési operatív program tervezése során minden járásra készült egy olyan zászlóshajó projekt, amely egy-egy kiemelt témában a járás nagy részére pozitív, népességmegtartó hatást fejthet ki, jelentősen javítva a járásokban lévő települések élhetőségét. A zászlóshajó projektek prioritásokon és operatív programokon átívelő fejlesztések, ezért a prioritások után, külön pontban mutatjuk be őket. A Magyar Közút Nonprofit Zrt. 80 db 4 és 5 számjegyű út felújítására nyújtott be javaslatot. A Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács kerékpárút fejlesztési listája 9 db projektet tartalmaz. Kecskemét elővárosi kerékpáros megközelítése kapcsán is több projekt érkezett be. A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat (a továbbiakban: Megyei Önkormányzat) több területen maga is tervez projektet megvalósítani.

A fejlesztési elképzelések között a Megyei Területrendezési Tervből származó 1-5 számjegyű utak, vasúti fejlesztések egy részét is szerepeltettük, amelyek kapcsán korlátozott információk álltak rendelkezésre a területfejlesztési operatív program készítésekor arról, hogy a hosszú távú, több évtizedes terven belül a 2021-2027-es uniós ciklusban pontosan mely új nyomvonalak megépítése és mely meglévő nyomvonalak felújítása a prioritás. Mind a fejlesztések megjelölését, mind a forrásukat becsléssel állapítottuk meg, hogy a megyei tervezés teljes legyen, minden észlelt, megyét érintő fejlesztés szerepeljen benne valamilyen formában.

A Bács-Kiskun megye sajátos elhelyezkedése, mérete és a megyét érintő különböző területi tervezések miatt a stratégiai célok között specifikus célok nem szerepelnek a megyei célrendszerben, mind a 7 db stratégiai célt területi célként fogalmazzuk meg.

A területfejlesztési operatív program a vitára bocsájtott területfejlesztési koncepció alapul, azzal teljes összhangot mutat. A koncepcióban megfogalmazott jövőképen, átfogó célokon, stratégiai (területi) célokon, a horizontális célokon és az ott megfogalmazott megyei prioritás rendszeren alapul. A területfejlesztési operatív program készítése során prioritásonként szükséges a projektek bemutatása, emiatt a stratégiai (területi) célokat is integráltuk a prioritások közé. Ahol a területi célok a prioritási beavatkozási területeken túlnyúltak, „+” jellel jelölt kategóriákat fogalmazzuk meg. Az így kialakult beavatkozási lista képezi a megyei operatív program intézkedéseit, amelyen belül a projekt intézkedési területi besorolása alapján képzetünk úgynevezett „csomagokat”, azaz fejlesztési kezdeményezéseket/programokat.

A területfejlesztési operatív program összeállítása során a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács és a Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna rendelkezésre álló dokumentumait megismertük. A tervezési idő rövidsége és párhuzamossága miatt korlátozott átfedés vizsgálatra van lehetőség.

A Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna több megye területét érinti, a projektötlet gyűjtések során ezek részben megjelentek a Bács-Kiskun megyei projektgyűjtésben is. A Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna fejlesztési dokumentumai alapján a Versenyképes Magyarország Operatív Program (a továbbiakban TOP Plusz) céljai nem szerepelnek a Zóna terveiben, azok más operatív programokhoz, hazai és nemzetközi forrásokhoz kötődnek.

A Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács esetében a tervezésük főbb prioritásaiból indultunk ki, továbbá a tőlük kapott kerékpáros fejlesztési listából. A Közép-Duna menti fejlesztési elképzelések egy jelentős része megjelenik a Bács-Kiskun megyei projektgyűjtésekben, a Megyei Területrendezési Tervből származó 1-5 számjegyű utak, vasút fejlesztésében. A fejlesztések jelentős része más operatív programokhoz, hazai és nemzetközi forrásokhoz kötődik, azonban itt az integrált területi program készítése során a TOP Plusz céljaihoz illeszkedő, a Közép-Duna Menti Kiemelt Fejlesztési Térséget érintő fejlesztésekről szükséges részletes egyeztetés. A projektekről többféle kimutatás készült, ezek között található területi kimutatás is.

A szomszédos megyékkel mind a területfejlesztési koncepció társadalmi egyeztetése, mind a területfejlesztési operatív program tervezése párhuzamosan zajlik. Az egyes megyék eltérő tervezési fázisban vannak. E területfejlesztési operatív program a területfejlesztési koncepció társadalmazása alatt, a beérkezett vélemények, javaslatok teljes körű ismerete nélkül készült. A területfejlesztési koncepció kapcsán az összes szomszédos megyétől érkező javaslatot megismerve meg kell vizsgálni, hogy szükséges-e a területfejlesztési operatív programon változtatni.

A szomszédos megyékkel a tervezés párhuzamosan zajlik, a megyei önkormányzatok közötti együttműködés révén több programelem is bekerült a projektötletek közé. Az együttműködés egyik

legfontosabb területe a megyehatárokon átnyúló közlekedésfejlesztési elképzelések összehangolása.

Az elsősorban helyi önkormányzatok számára elérhető hazai területfejlesztési operatív program, a TOP Plusz megyei forrásfelhasználásának feltételeit a Megyei Integrált Területi Program fogja majd összegezni. Ennek előkészítése és a megvalósítás koordinálása, több területen a lebonyolítás is a Megyei Önkormányzat feladata.

A következőkben röviden áttekintjük a megyében támogatás segítségével megvalósítandó programokat, kiemelve ezek közül az Európai Unió támogatásával megvalósuló fejlesztéseket, az egyéb nemzetközi támogatással megvalósuló fejlesztési elképzeléseket és a tisztán hazai támogatású programokat. Ezt követően a tervezett fejlesztési elképzeléseket megyei prioritások szerinti csoportosításban tekintjük át, külön kiemelve az együttműködés keretében megvalósuló fejlesztéseket és a vállalkozások fejlesztési terveit.

II. Támogatás segítségével megvalósítandó programok

Az operatív programban **Bács-Kiskun megye 2021-2027 közötti fejlődésének főbb irányait meghatározó hét prioritásba rendezve mutatjuk be** az önkormányzatok, egyházak, vállalkozások és civil szervezetek **fejlesztési elképzeléseit és forrásigényét. Ebben a fejezetben tárjuk fel, hogy a fejlesztési elképzelések a jelenleg elérhető információk alapján milyen forrásból valósulhatnak meg. Az összesített fejlesztési forrásigényt prioritásonként, a legfontosabb forrástípusonként, és területi alapon is bemutatjuk.** Ezen összesítések részletei a III. fejezetben találhatóak. A források és az összesítés előtt az alábbiakban a legfontosabb tervezési információkat gyűjtöttük össze.

II.1. Tervezési információk

Kecskemét Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának megalapozása és fejlesztési projektek előkészítése a megyei területfejlesztési koncepció és a területfejlesztési program készítésével párhuzamosan zajlik. A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat kezdeményezésére beküldött kecskeméti 2021-2027-es projektötletek becsült összköltsége több ágazati operatív program között oszlik meg. Ezek a projektek azonban nem fedik a fejlesztési elképzelések teljességét, a projektgyűjtés szakaszában rendelkezésre álló információkon alapultak. A részletes információkat a készülő ITS tartalmazza majd. A táblázatok ezért a társadalmi egyeztetésre bocsátott változatban nem tartalmazzák a megyei jogú város projektcsomagjainak besorolását, az a tervezés előrehaladásával, a két tervezési folyamat illeszkedési szabályainak megismerését követően integrálható.

A Megyei Önkormányzata kizárólag Kecskemétet jelölte meg a TOP Plusz fenntartható városfejlesztési felhívásrendszerének kedvezményezettjeként a megyei tervezés során, tekintettel arra, hogy a megyén belül Kecskemét rendelkezik az integrált tervezéshez, projektelőkészítéshez, megvalósításhoz szükséges kapacitásokkal és tapasztalattal. A 2014-2020-as uniós ciklus és a Modern Városok Program keretében sikeresen menedzselte a projektjeit, és a projektek esetleges megvalósítási nehézségei szervezeten kívüli külső okokra voltak visszavezethetőek, amelyeket a kiépített együttműködési rendszere segítségével sikeresen kezelt.

A Kormány a 1404/2019. (VII. 5.) Korm. határozattal indította útjára a **„Felzárkózó települések” (FETE) hosszú távú programját**, amely az ország 300 leghátrányosabb helyzetű településén átfogó beavatkozásokkal támogatja a társadalmi felzárkózást. A munka koordinálását a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, valamint miniszterelnöki biztos végzi, a végrehajtás szakmai támogatását a Belügyminisztérium biztosítja. A 300 település szakaszosan kerül bevonásra a Magyar Máltai Szeretetszolgálat (MMSZ) szakmai irányításával, karitatív, civil és egyházi szervezetek megvalósításában. A 300 településen mintegy 320 ezer ember él. A települések az ország legkevésbé fejlett északi-északkeleti, illetve délnyugati részén helyezkednek el, leképezve a társadalmi-gazdasági települési lejtőt, amely az ország területi egyenlőtlenségeit leginkább jellemzi. 2020-ban 67 település vett részt a programban, de tervezetten 2024-ig mind a 300 hátrányos helyzetű település bevonásra kerül. **A már bevonásra került 67 település listájában nem szerepel Bács-Kiskun megye települései közül egy sem és vélhetően a fenti területi megjelölés alapján a megyében nem lesz ilyen település kijelölve.**

A Kormány az 1743/2018. (XII. 20.) Korm. határozattal, az 1206/2019. (IV. 18.) Korm. határozattal, továbbá az 1403/2019. (VII. 5.) Korm. határozattal döntött a **Gazdaságélénkítő Programról** (majd az 1186/2020. (IV. 28.) Korm. határozattal annak folytatásáról), amelynek célja elsődlegesen a helyi

munkahelyteremtés, a helyi gazdaság erősítése, a gazdaságilag elmaradottabb térségek gazdasági, munkaerő-piaci hátrányának csökkentése. A programba olyan települések kerülnek bevonásra, ahol a szociális és a gazdasági fejlesztés alapjai adóttak. 445 ilyen település került kiválasztásra. Ebből 127 település rendelkezik a közfoglalkoztatásban létrejött helyi felhasználást meghaladó mértékű termelési kapacitással, melyek működtetési minősítése a kormányhivatal által jó, elfogadható, vagy közepes. A program első két körébe e 127 település közül azon 100 település meghívását javasolta a Belügyminisztérium, ahol a tartósan munka nélkül lévő személyek aránya a legmagasabb. **A programba 2020-ig bevont települések listájában nyolc Bács-Kiskun megyei település szerepel: Csengőd, Dunavecse, Homokmégy, Kunadacs, Kunbaja, Madaras, Mélykút, Sükösd. Elképzelhető, hogy a lista bővülésével több település is érintett lesz a megyében.**

2021 februárban a FETE és GÉP lista bővült. FETE település továbbra sincs Bács-Kiskun megyében, azonban a **Gazdaságélénkítő Programba** új település is belekerült (fékővérrel jelöltük a komplex programmal segítettő járásban lévőket):

Dunapataj, Harta, **Bácsbokod, Csikéria, Katymár, Tataháza**, Bátmonostor, Csátalja, Csávoly, Dávod, Érsekcsanád, Felsőszentiván, Gara, Hercegszántó, Nagybaracska, Szeremle, Vaskút, **Borota, Rémm, Bátya, Dunaszentbenedek, Dúsnok, Fajsz, Foktő, Géderlak, Hajós, Miske, Öregcsertő, Solt, Szakmár, Uszód, Akasztó, Fülöpszállás, Izsák, Soltsszentimre, Tázlár, Balotaszállás, Kisszállás, Kunfehértó, Apostag, Szabadszállás, Szalkszentmárton, Tass.**

A Megyei Önkormányzat a megyei fejlesztések koordinációja és a TOP Plusz források felhasználása során együttműködik a Gazdaságélénkítő Programmal (GÉP) és biztosítja, hogy a programban részt vevő települések komplex és egyidejű fejlesztésével az ott élők felzárkózása és a gazdasági fejlődés megvalósulhasson. **A TOP Plusz pályázati felhívások megyei értékelési szempontrendszerébe a GÉP helyszíneken megvalósuló projektek előnyben részesülnek és a település egyetértésével ezen projekteket a 2021-2024-es időszakra ütemezzük.**

A Megyei Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a koordináció során, hogy a GÉP településeken lehetőleg integrált formában, komplex, egyidejű fejlesztések valósulhassanak meg, amely során a különféle fejlesztési forrásokból (területi és ágazati operatív programok, hazai költségvetés) megvalósuló fejlesztések egymást erősítő hatásainak biztosíthatóak. A települések projektjeinek összehangolását a megyei foglalkoztatási együttműködés (a továbbiakban: paktum) kiemelten kezeli.

II.2. A fejlesztési források áttekintése

A **Modern Városok Program** a megyén belül Kecskemétet érinti. A megyeszékhelyen megvalósuló uniós és Modern Városok Programba tartozó fejlesztések lehatárolása Kecskemét Megyei Jogú Város ITS-ének és a később kidolgozandó fejlesztési dokumentumok feladata.

A **Modern Kisvárosok Program** esetében egyedi kormányzati döntések születnek, általában olyan célokat támogatnak, amelyek uniós forrásból egyáltalán nem támogathatóak, vagy a rendelkezésre álló uniós forráskereteket meghaladják, és tipikusan nagyberuházások, amelyek értéke az egymilliárd forintot eléri. Ezen programok lehatárolása a támogatási célt megjelölő település és Magyarország Kormány feladata.

A továbbiakban a forrásmegjelöléseknél az **új operatív programok rövidítését** fogjuk alkalmazni:

- Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)
- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)

- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)
- Vidékfejlesztési Operatív Program Plusz (VP Plusz)

Az utóbbi VP Plusz pontos neve még nem ismert, nincs ezen operatív programról társadalmásított tartalom.

A Magyar Falu Program 2019-es és 2020-as pályázati felhívásai alapján lehet következtetéseket levonni, hogy a 2021-re ígért 250 milliárd Ft-os program keretből várhatóan mely tevékenységek lesznek támogathatóak általában 100%-os támogatási intenzitással az 5000 fő lakosságszám alatti településeken:

Pályázati cél:	Tartalom és támogatási összeg.
Orvosi szolgálati lakás	Orvoslakás építésre lehet pályázni, 30 éves fenntartási kötelezettséggel. A pályázati kiírás részét képező típustervet lehet megépíteni, ezért nincs költségvetési korlát. Meglévő tervet kell adaptálni.
Orvosi rendelők fejlesztése	Meglévő egycélú vagy többcélú (házi orvosi, fogorvosi, házi gyermekorvosi alapellátás, alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás, védőnői ellátás) egészségügyi létesítmény átalakítása, felújítása, bővítése, korszerűsítése, valamint meglévő, de eltérő funkciójú épület egészségügyi létesítménnyé történő átalakítása: 1 és 2 rendelő típus esetén: 30 millió Ft 3 rendelő típus esetén: 100 millió Ft (házi orvos, védőnő, fogorvos) 4 rendelő típus esetén: 125 millió Ft Új, legalább három különböző alapellátási területhez kapcsolódó rendelőtípust (házi orvosi, fogorvosi, házi gyermekorvosi alapellátás, alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás, védőnői ellátás, illetve legalább 3 házi orvos együttműködésével létrejövő praxisközösség esetén) magában foglaló egészségügyi létesítmény építése. 3 házi orvos praxisközössége esetén: 100 millió Ft legalább 3 házi orvos praxisközössége, ezen felül legalább 2 egyéb alapellátási szolgáltató bevonása esetén: 125 millió Ft - Eszközbeszerzés is támogatott, maximum 10%-ig.
Önkormányzati tulajdonban lévő út-, hídépítés/felújítás	Maximális támogatás: 30 millió Ft 2.1.1. Önállóan támogatható, tevékenységek - Kizárólag önkormányzati tulajdonban lévő utak felújítása, szilárd burkolattal történő ellátása, portalanítás, valamint földút kavicsos vagy kőzúzalékkal történő leszórása, földút szilárd burkolattal való ellátása; - Kizárólag önkormányzati tulajdonban lévő hidak építése, felújítása, korszerűsítése.
Önkormányzati járdaépítés/felújítás anyag támogatása	Maximális támogatás: 5 millió
Közösségi tér ki-/átalakítás és foglalkoztatás	Maximális támogatás: 32 969 460 Ft Közösségi épületek építése, külső és belső tereinek felújítása, bővítése, korszerűsítése

	<p>- Új építés, felújítás, bővítés, pl.:</p> <p>Fűtőkorszerűsítés, nyílászárócsere, hőszigetelés;</p> <p>Meglévő világítási rendszerek;</p> <p>Info- és telekommunikációs hálózat korszerűsítése (kizárólag technikai feltételek megteremtése, eszköz nem).</p> <p>Amennyiben a fejlesztéssel érintett épület nem kizárólag a kiírás céljának megfelelő funkciót lát el (többfunkciós épület), de az ellátott funkciók mindegyike kizárólag önkormányzati feladatellátást szolgál, úgy a tervezett tevékenységhez kapcsolódó építési munkálatok – a betöltött funkciótól függetlenül a teljes épület vonatkozásában – támogathatóak.</p> <p>Közösségszervező alkalmazásának bértámogatása</p>
Óvodai játszóudvar és közterületi játszótérfejlesztése	Maximális támogatás: 5 millió Ft
Közterület karbantartását szolgáló eszközbeszerzés	<p>Maximális támogatás: 15 millió Ft</p> <p>Önállóan támogatható tevékenységek: Belterületi utak, közterületek kezelését, karbantartását, rendszeres felújítását biztosító:</p> <p>a.) Erőgépek, munkagépek1 (pl. traktor, kompakt rakodó);</p> <p>b.) Ágaprító gépek beszerzése;</p> <p>c.) Kisebb gépek, eszközök (pl. fűnyíró, sövényvágó, magassági ágvágó, fúkasza, láncfűrész, fűrő, áramfejlesztő, traktorra homlokrakodó, sarokcsiszoló, hegesztőgép, fűrő, kompresszor), és azok rendeltetésszerű használatához elengedhetetlen tartozékaik.</p>
Tanya-és falugondnoki buszok beszerzése	Maximális támogatás: 15 millió Ft
Szolgálati lakások felújításának, kialakításának támogatása	<p>Maximális támogatás: 30 millió Ft</p> <p>Azon települések pályázhatnak, amelyek a pályázó településén házi orvos, házi gyermekorvos, jegyző, fogorvos, pénzügyi munkakörben foglalkoztatott önkormányzati köztisztviselő, pedagógus, kulturális munkakörben foglalkoztatott személy¹, óvodapedagógus, védőnő, felsőfokú végzettségű bölcsődei kisgyermeknevelő, körzeti megbízott (a kiírás egésze tekintetében együttesen: közfeladatot ellátó személy) számára biztosítanak szolgálati lakást a programból.</p> <p>A 30 millió Ft-ból bútorra, háztartási gépre maximum 2 millió Ft-ot lehet fordítani.</p>
Faluházak felújításának támogatása	<p>Maximális támogatás:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Közös önkormányzati hivatal esetében a székhely település tekintetében 50 millió forint. - Helyi települési önkormányzatok esetében, amelyek önálló polgármesteri hivatal tartanak fenn: 50 millió forint. - Közös önkormányzati hivatal esetében a tagtelepülés/kirendeltség esetében 30 millió forint.

	<p>Az önállóan támogatható tevékenységekre vonatkozóan meghatározott maximálisan igényelhető támogatási összegbe beleszámítandó, az önállóan nem támogatható tevékenységekre igényelhető támogatási összeg is. Ez azt jelenti, hogy ha egy az önálló hivatalt fenntartó önkormányzat „Faluház” korszerűsítésére (például fűtőkorszerűsítés, nyílászárócsere, hőszigetelés) pályázik, akkor a maximálisan igényelhető összeg például a bútorbeszerzéssel, járdaépítéssel, térkövezéssel vagy a parkoló felújítással együtt is maximum 50 millió forint lehet.</p>
Óvodai sporttermek, tornaszobák fejlesztésének támogatása	<p>Maximális támogatás:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Újépítésű sportterem, tornaszoba esetén a maximális támogatási összeg: 30 millió Ft - Tornaszoba fejlesztése, felújítása, átépítése, átalakítása, korszerűsítése és bővítése esetén a maximális támogatási összeg: 15 millió Ft
Óvodaépületek felújításának támogatása	<p>Maximális támogatás:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Új építés esetén: 150 millió forint - Felújítás, átépítés, átalakítás, bővítés, korszerűsítés, férőhely bővítés esetén: 100 millió forint - Felújítás, átépítés, átalakítás, bővítés, korszerűsítés, férőhely bővítés nélkül: 50 millió forint
Kerékpárút építése, felújítása	<p>Maximális támogatás: 50 millió Ft</p> <p>Meglévő engedélyes szintű tervekkel lehet pályázni, és igazolni kell az engedélyezés elindítását (új építésnél).</p> <p>Kerékpárforgalmi létesítmények (kerékpárút) felújítása, építése;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Önkormányzati tulajdonú, belterületi kerékpárút felújítása, építése; - Önkormányzati tulajdonú, külterületi kerékpárút felújítása, építése; - Magyar Állam tulajdonában és a Magyar Közút Nonprofit Zrt. vagyonkezelésében lévő, belterületi kerékpárút felújítása, építése.
Temetői infrastruktúra fejlesztése	<p>2.1.1.1. Önkormányzati tulajdonban lévő temetők infrastrukturális fejlesztésének támogatása</p> <ul style="list-style-type: none"> - Új ravatalozó építése; - Meglévő ravatalozó külső és belső felújítási munkálatainak elvégzése; - Ravatalozó épületéhez közvetlenül kapcsolódó urnafal kialakítása, bővítése, felújítása (maximum 5 millió forint); - A ravatalozó épületének akadálymentesítése (melybe nem beleértendő az ingatlanon belüli közlekedési utak és egyéb infrastruktúra építése és felújítása); - Halottak ideiglenes elhelyezésére szolgáló tároló, halott hűtő (maximum 5 millió forint). <p>Az igénybejelentések közül prioritást élveznek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Azon kérelmezők, akik nem rendelkeznek a felhívás megjelenésekor ravatalozó szolgáltatással; - A meglévő ravatalozó épület állapota szakértői vélemény alapján kifogásolható. <p>Az igényelhető támogatás maximális összege 30 000 000 forint.</p>
Temetői infrastruktúra fejlesztése	<p>VAGY</p> <p>2.1.1.2. Önkormányzati tulajdonban lévő temetők infrastrukturális fejlesztését segítő egyéb beruházások</p>

	<p>A támogatás az alábbi tevékenységek megvalósítására vehető igénybe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Temető területén lévő egyéb épület vagy építmény külső és belső felújítása (például: vizesblokk, kápolna, kiszolgáló építmények); - Új, a ravatalozótól külön álló urnafal kialakítása, bővítése, meglévő különálló urnafal felújítása, kolumbárium (az urnafal elhelyezésére szolgáló épület) kialakítása, felújítása; - Jogszabályi kötelezettség megvalósítása érdekében, tárgyi eszköz beszerzése (például halottak ideiglenes elhelyezésére szolgáló tároló, halott hűtő); - Hulladék tároló, illemhely kialakítása, felújítása; - Temető bekerítése; - A temetkezési helyek közvetlen környezetének megújítása (például kerítés építése, felújítása, parkosítás, parkrendezés, parkoló kialakítása); - Temetőben található közlekedési utak, járdák és egyéb infrastruktúra (például vízvételi helyek, locsolókút telepítése, lámpatestek/lámpaoszlopok elhelyezése) építése, felújítása. <p>Az igénybejelentések közül prioritást élveznek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a meglévő épület vagy építmény állapota szakértői vélemény alapján kifogásolható. <p>Az igényelhető támogatás maximális összege 5 000 000 forint.</p>
<p>Elhagyott ingatlanok közcélra történő megvásárlása</p>	<p>A maximális támogatás 5 millió Ft.</p>
<p>Építési telek kialakítása közművesítés</p>	<p>A maximális támogatás 15 millió Ft, 5 millió Ft/telek belső költségkorláttal.</p>

Elképzeltető, hogy a szociális alapszolgáltatás fejlesztési is meg fog jelenni, mert eddig kizárólag a falugondnoki, tanyagondnoki szolgáltatásra terjedt ki a Magyar Falu Program.

A Magyar Falu Programra a tankerületi központok is nyújthattak be pályázatot az általuk 5000 fő alatti településen fenntartott iskolák fejlesztésére:

- Iskolai tornaterem, tornaszoba fejlesztése, átépítése, átalakítása, korszerűsítése és bővítése, legfeljebb 50 millió Ft-ig, amelynek 20%-a lehet eszközbeszerzés.
- Meglévő iskolai intézmények épületeinek felújítása és korszerűsítése. A támogatás 5%-át fordíthatták eszközbeszerzésre.
 - Felújítás, átépítés, átalakítás, bővítés, korszerűsítés férőhely bővítés esetén maximum 100 millió Ft-ig
 - Felújítás, átépítés, átalakítás, bővítés, korszerűsítés, férőhely bővítés nélkül maximum 50 millió Ft-ig.

A Magyar Falu Program keretében volt az 5000 fő alatti településen működő egyházközségek számára kiírt pályázat is. Az önkormányzati pályázattal azonos tartalomban pályázhattak temetői infrastruktúra fejlesztése és közösségi tér kialakítására, átalakítására és közösségi foglalkoztató foglalkoztatására. Ez utóbbi esetében a templom felújításra és más vallási épületek, építmények felújítására nem lehetett pályázni a közösségi tér keretében. **Elképzeltető, hogy a jövőben a program keretében lesz egyházak számára elérhető forrás templomok, és más vallási épületek, építmények felújítására és szociális alapszolgáltatás fejlesztésére is kiírás** a Magyar Falu Program

keretében.

A Magyar Falu Program és a TOP Plusz közötti pontos lehatárolás még nem készült el. A lehatárolásra szükség lesz, mert több kisebb összegű projektelképzelés mindkét helyről támogatható.

A turizmusfejlesztés legfontosabb hazai forrású támogatási formája a Kisfaludy Program, amely elsősorban a szálláshelyek fejlesztését segíti.

Elsősorban a civil szervezetek, néhánkiírás esetében egyházak, önkormányzatok is pályázhatnak az alábbi forrásokra:

- Magyar Falu Program Falusi Civil Alap (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.)
- Nemzeti Együttműködési Alap (Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.)
- Nemzeti Kulturális Alap
- Európa a Polgárokért Program (Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség)

A látványsportágakban tevékenykedő sportegyesületek vehetnek igénybe társasági adó (TAO) támogatást, amelynek a mértéke 2020-ban jelentősen csökkent és várhatóan a következő években is kisebb lesz, mind a fejlesztési támogatási keret, mind a működési és utánpótlás nevelési keret.

A **Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF)** esetében még nem ismert, milyen fejlesztési területek lesznek itt támogathatóak, de adott esetben jelentős többletforrásokat jelenthet a Bács-Kiskun megyei fejlesztések megvalósításához. Az RRF kapcsán korábbi tapasztalatokra sem építhetünk, ezért az operatív program további részében nem jelenik meg egy adott program forrásaként.

II.3. A megyei prioritások összefoglaló táblázatai

Az operatív programban **Bács-Kiskun megye 2021-2027 közötti fejlődésének főbb irányait meghatározó hét prioritásba rendezve mutatjuk be** az önkormányzatok, egyházak, vállalkozások és civil szervezetek **fejlesztési elképzeléseit és forrásigényét**. Az igények alapján láthatjuk, hogy a megyei szereplők részéről mely prioritásban mekkora igény fogalmazódott meg, amely segíti a 2021-2027-es időszakban Bács-Kiskun megye fejlesztésére rendelkezésre álló források felosztását. A kiegyensúlyozott fejlődéshez minden prioritás fejlesztésére szükség van.

A lenti táblázatok Kecskemét Megyei Jogú Város fenntartható város projektjeinek nagy részét nem tartalmazzák. Kecskeméten a megyei területfejlesztési programmal párhuzamosan készül a város integrált településfejlesztési stratégiája.

Önkormányzati, államháztartási projektötletek

Prioritás megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
P1. Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés	77 551	34 549	112 100
P2 A vidék fejlesztése és a népességmegtartó képesség erősítése	3 744	2 954	6 697
P3 Térségi elérhetőség és mobilitás	180 694	124 613	305 308
P4 Erőforrásaink megőrzése, fejlesztése és hatékony használata	53 683	44 644	98 327
P5 Ember, család, közösség	74 919	56 473	131 392
P6 Digitális és kreatív megye	5 851	0	5 851
P7 Térségmarketing	500	624	1 124
Összesen:	396 941	263 857	660 798

Az igények a forrásokat jelentős mértékben meghaladják. A projektek nagyságrendje változó, a 10 millió Ft-ostól a 10 milliárd Ft közeli nagyságrendig terjed. Várhatóan az elképzelések közel negyedére, vagy ötödére lesz európai uniós és hazai forrás.

Az első 6 prioritás esetében az önkormányzati igények jelentősen meghaladják a lehetőségeket. A 3. prioritás, azaz közlekedésfejlesztés teszi ki az igények közel 46%-át. A 4. prioritás, azaz a belvíz, ivóvíz és szennyvízrendszerek fejlesztése az igények 20%-át jelentik.

A 7. prioritás kapcsán az alacsony igényjelzés alapvetően arra vezethető vissza, hogy az átfogó megyemarketing széleskörű együttműködésre kell, hogy alapuljon, emiatt a javaslatot tevők nem érezték illetékesnek magukat e kérdésben. A megyén belül magas a turisztikai fejlesztési elképzelések száma és forrásigénye, ezek sikerességéhez elengedhetetlen e 7. prioritás. Továbbá ennek a prioritásnak a része a környezetvédelmi szemléletformálás, amely összetársadalmi érdek és a horizontális szempontok támogatására szolgál.

Gazdasági szereplők projektötletei

Prioritás megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
P1. Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés	32 792	20 079	52 871
P2 A vidék fejlesztése és a népességmegtartó képesség erősítése	310	15	325
P3 Térségi elérhetőség és mobilitás	500	435	935
P4 Erőforrásaink megőrzése, fejlesztése és hatékony használata	31 015	750	31 765
P5 Ember, család, közösség	7 396	1 140	8 536
P6 Digitális és kreatív megye	0	0	0
P7 Térségmarketing	0	0	0
Összesen:	72 013	22 419	94 432

A gazdasági szereplőktől kevés projektötlet érkezett be. A beérkezett 205 db nem tükrözi a megye gazdaságát. A vállalkozások elsősorban az országosan a konvergencia régiókra meghirdetett GINOP Plusz és VP Plusz keretekre pályáznak, emiatt kevésbé érezték fontosnak, hogy a megyei tervezésben

szerepeltessék elképzeléseiket. Továbbá a koronavírus járvány hatásai a vállalkozásoknál is érződnek, feltehetően egy részük humán kapacitása is csökkent, emiatt nem küldtek projektötletet.

A vállalkozások projektjavaslatai az 1 millió Ft és a 8 milliárd Ft között szóródnak. Egy energetikai célú elektromos közhálózatfejlesztési elképzelés a legnagyobb méretű, a 25 milliárd Ft-ot is eléri. E fejlesztési igényt e fórumon kívánták jelezni. A megye elektromos hálózatának fejlesztése nélkül a megújuló energiatermelés növelése valószínűleg csak kis mértékben lesz lehetséges az energiatárolási és kiegyensúlyozási fejlesztések mellett is.

Egyházak, civil szervezetek projektötlelei

Prioritás megnevezése	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
P1. Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés	8 803
P2 A vidék fejlesztése és a népességmegtartó képesség erősítése	1 426
P3 Térségi elérhetőség és mobilitás	4
P4 Erőforrásaink megőrzése, fejlesztése és hatékony használata	108
P5 Ember, család, közösség	13 211
P6 Digitális és kreatív megye	350
P7 Térségmarketing	447
Összesen:	24 347

A megye civil és egyházi szervezeteitől több mint 200 projektjavaslat érkezett be a gyűjtés során. Földrajzi tekintetben a teljes megye területét lefedik a javaslatok. A projektek mérete között jelentős szórás tapasztalható, az 500 ezer forinttól a több száz millió forintos beruházási összegig. A prioritások közül a Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítése, valamint az Ember, család, közösség dominál.

II.4. A projekt ötletek finanszírozási forrás szerinti csoportosítása táblázatai

Az önkormányzatok, egyházak, vállalkozások és civil szervezetek **fejlesztési elképzeléseit és forrásigényét megvizsgáltuk és az elsődleges forrásbesorolás alapján elemeztük. Több fejlesztés két-három forrásból is finanszírozható. Az alábbi kimutatás a forráselosztás tervezését segíti és a TOP Plusz keretéből kizoruló projektek finanszírozására mutat lehetőséget.**

Önkormányzati, államháztartási projektötletek

A projektek elsődleges forrás alapján történő besorolását elvégeztük. Az alábbi operatív programokhoz és hazai forrásokhoz köthető forrásigény fogalmazódott meg, Kecskemét fejlesztési elképzeléseinek teljessége nélkül:

Az igények elsődleges forrása:

Források elsődleges megjelölése	Indikatív forrásigény (millió Ft)
DIMOP Plusz	2 400
Egyéb hazai forrás	33 343
EFOP Plusz	17 501
Magyar Falu Program	9 943
IKOP Plusz	32 105
GINOP Plusz	10 056
TOP Plusz	487 563
VP Plusz	11 712
KEHOP Plusz	56 174
Összesen:	660 798

A **TOP Plusz** esetében az igényeket a várható támogatási kategóriák szerint is összesítettük, Kecskemét fejlesztési elképzeléseinek teljessége nélkül:

VMOP források iránti igény	Indikatív forrásigény (millió Ft)
1.1.1 Ipari park, Helyi gazdaságfejlesztés	24 565
1.1.2 Magyar közút (belterületi utak nélkül)	141 337
1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	66 649
1.2.1 Barnamező	2 362
1.2.1 Belterületi utak	58 478
1.2.1 Csapadékvíz	26 931
1.2.1 Helyi közösségi	11 509
1.2.1 Kerékpárút	53 201
1.2.1 Kultúra és szabadidő	38 978
1.2.1 Zöldváros	7 669
1.2.2 Szociális városrehabilitáció (ERFA)	359
1.3.1 Bölcsödei és óvodai fejlesztés	6 693
1.3.1 Köznevelés	9 629
1.3.2 Egészségügyi alap-és szakrendelés	4 570
1.3.2 Szociális alapszolgáltatás	1 964
1.4.1 Fenntartható városfejlesztés	2 595
2.1.1 Helyi, önkormányzati energiahatékonyság és megújuló energia-felhasználás és energiaközösségek	23 712
3.1.1 Megyei paktumok	4 904
3.1.3 Egyéb (közösségfejlesztés+sport+egyebek)	1 458
Összesen:	487 563

Az igény a rendelkezésre álló forrást közel ötszörös mértékben haladja meg. Az fejlesztési elképzelésekhez készült másodlagos és harmadlagos forrásbevonási lehetőségeket bemutató táblázat megmutatja, hogy ezen forráshiány egy része hogyan elégíthető ki TOP Pluszon kívüli forrásból.

Az igények másodlagos forrása:

Források elsődleges megjelölése	Indikatív forrásigény (millió Ft)
DIMOP Plusz	5 472
Egyéb hazai forrás	205 629
EFOP Plusz	5 027
Magyar Falu Program	30 079
IKOP Plusz	396
GINOP Plusz	37 892
TOP Plusz	9 857
VP Plusz	2 451
KEHOP Plusz	19 589
Összesen:	316 392

Az igények harmadlagos forrása:

Források elsődleges megjelölése	Indikatív forrásigény (millió Ft)
DIMOP Plusz	566
Egyéb hazai forrás	33 724
Kisfaludy Program	16 956
Magyar Falu Program	3 546
IKOP Plusz	1 524
VP Plusz	64
KEHOP Plusz	2 962
Összesen:	59 342

A fenti táblázatok alapján a finanszírozásban nagy jelentősége van a 2021-ben 250 milliárd Ft kerettel és várhatóan a 2022-2027 közötti időszakban is jelentős éves kerettel meghirdetett Magyar Falu Programnak. Az elsődleges forrástáblában közel 10 milliárd Ft szerepel Magyar Falu Programban. **Amennyiben az 5000 fő alatti települések a fejlesztési elképzeléseiket a Magyar Falu Programba pályázható méretűre bontják, akkor közel 33 milliárd Ft többletforrás vonható be az önkormányzati fejlesztési elképzelések megvalósításába. Az 5000 fő alatti önkormányzatok gazdasági társaságai KKV-nak minősülnek, így várhatóan számukra több turisztikai, mezőgazdasági és egyéb gazdaságfejlesztési forrás elérhető lesz a GINOP Plusz, a VP Plusz és a Kisfaludy Program keretében, amely 20-30 milliárd Ft TOP Pluszon kívüli forrás elérését teheti lehetővé.** A fentiek alapján szintén sok elképzelés valósulhat meg hazai forrásból. Ezek túlnyomó többsége az állami utak, vasutak fejlesztésében jelenthet segítséget és többletforrást a megyei elképzelések megvalósításában.

Gazdasági szereplők projektötletei

Források elsődleges megjelölése	Indikatív forrásigény (millió Ft)
DIMOP Plusz	8 060
EFOP Plusz	7 270
Magyar Falu Program	15
IKOP Plusz	935
Nemzeti Kulturális Alap	10
GINOP Plusz	32 767
TOP Plusz	4 840
VP Plusz	7 495
KEHOP Plusz	33 040
Összesen:	94 432

A gazdasági szereplők fejlesztési elképzeléseiket elsődlegesen a GINOP Plusz, KEHOP Plusz és a mezőgazdaság, elsődleges élelmiszer feldolgozás esetében a VP Plusz keretében finanszírozhatják. A KEHOP Plusz elsősorban a megújuló energetikai elképzeléseket segítheti, amely egy 25 milliárd Ft

értékű elektromos hálózatfejlesztést is tartalmaz.

Az 5000 fő feletti önkormányzati gazdasági társaságok elsődlegesen a TOP Plusz keretéből juthatnak fejlesztési forráshoz.

Egyházak, civil szervezetek projektötletei

Források elsődleges megjelölése	Indikativ forrásigény (millió Ft)
DIMOP Plusz	365
Európa a Polgárokért Program	2
Egyéb Hazai Forrás	812
EFOP Plusz	4 913
Magyar Falu Program	465
Magyar Falu Program Falusi Civil Alap	760
Nemzeti Együttműködési Alap	5 190
Nemzeti Kulturális Alap	176
TAO támogatás	260
GINOP Plusz	8 394
TOP Plusz	1 766
VP Plusz	243
KEHOP Plusz	1 002
Összesen:	24 347

A TOP Pluszban szereplő igények egy része turisztikai fejlesztés, közösségi fejlesztés, közszolgáltatások fejlesztése. Továbbá a helyi identitás megőzésére, szemléletformálásra és a hátrányos helyzetű személyek felzárkóztatására is több program irányul. Az elsődlegesen TOP Plusz kapcsán megjelölt források nagy része kiváltható Magyar Falu Program, GINOP Plusz, EFOP Plusz és hazai támogatások bevonásával.

III. A tervezett fejlesztési elképzelések megyei prioritások szerinti csoportosításban

Az előző fejezet összesített táblázataiban látható önkormányzati, vállalkozási, egyházi és civil fejlesztési elképzeléseket prioritásonként részletesen bemutatjuk. A prioritások beavatkozási területeit alkalmazzuk intézkedésként. Ezen **intézkedéseken belül az adott intézkedésbe tartozó projekteket kategorizáltuk, programokat alkottunk belőlük.** Az azonos típusú elképzelések egy programba kerültek, amely néhány esetben egyetlen projektötletet tartalmaz, de a legtöbb programban több tucat projektötletet is van.

A megyei foglalkoztatási paktumok és a járási zászlóshajó projektek prioritásokon átívelőek, emiatt ezeket külön fejezetben mutatjuk be és adunk tájékoztatást a prioritásokhoz kapcsolódásukról.

Több prioritást is érintő tájékoztatás:

Bács-Kiskun megye sajátosságai miatt mind a hét stratégiai cél területi célként definiált, emiatt **nincs megyei specifikus cél meghatározva.**

Önkormányzati bérlakások építése, felújítása is szerepelt önkormányzati cégek projektjeiben. Vélhetően a felújítás energetikai célú elemeire KEHOP Plusz keretében lesz lehetőség, energetikai korszerűsítés keretében. További lehetőséget a EFOP Plusz forrásai jelenthetnek szociális bérlakás építésére. A költségelvű, vagy piaci alapú bérlakás építésre hazai forrású pályázatok megnyitása várható a korábbi kormányzati elképzelések alapján.

Önkormányzati cégek esetében hazai forrás megjelölést is alkalmaztunk, amely újonnan létrejövő hazai támogatási forrású pályázatokat, vagy a modern városok, modern kisvárosok programból történő finanszírozás lehetőségét vizionálják.

III. 1. Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés

III. 1.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

Célunk a megye gazdaságának széleskörű, diverzifikált fejlesztése, a megye gazdasági szerkezetének átalakulása, digitalizálása fenntartható módon, a megyei hagyományokon alapuló mezőgazdasági termelés, élelmiszeripar, turizmus megerősítése, termelékenységek, a hozzáadott értékének növelése. A KKV szektor megerősítése. Az innovációt a fejlett feldolgozóipari tevékenységek technológiai megújulása mellett a versenyképes KKV-k alkalmazkodóképessége, specializációja és nemzetköziesedése, valamint a vállalkozások közötti együttműködések (klaszter, beszállítói kapcsolatrendszer) is elősegítik, megkövetelik. Az innovációnak a megye versenyképességének növelése érdekében ki kell terjednie minden területre, a társadalmi innováció is ezen területek egyike. Ahhoz, hogy a megye országos szintű GDP termelési potenciálja erősödjön, ahhoz a magas hozzáadott értékű termelési és szolgáltatási potenciál fejlesztése még kiemeltebben fontos az ipar vonatkozásában is, az agrárium területe mellett. Az Innováció, a K+F, a magas hozzáadott értékű ipari potenciálok erősebb megjelenítése, prioritizálása szükséges.

Az 1. prioritás mind az öt uniós 2021-2027-es szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik:

- Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás. (PO1) A gazdaságfejlesztés során az innováció a termelékenység és a hozzáadott érték növelés kulcsa. A cél elsődlegesen ezen szakpolitikához kapcsolódik.
- Zöldebb, karbonszegény Európa. (PO2) A prioritásban megvalósuló fejlesztések a költségek csökkentése érdekében tartalmaznak energiahatékonysági és megújuló energiatermelési elemeket.
- Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT-összekapcsoltság. (PO3) Elsősorban az iparterületek, logisztikai központok fejlesztése tartalmaz ide kapcsolódó elemeket.
- Szociálisabb Európa – a szociális jogok európai pillérének végrehajtása. (PO4) A hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatása, vállalkozóvá válása miatt e szakpolitikához is kapcsolódik a prioritás.
- A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek. (PO5) Az önkormányzati fejlesztések elsődlegesen e szakpolitikához kötődnek, amely a fenti négy szakpolitika elemeit egyesíti.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció területi céljaihoz illeszkedik a prioritás:

- Versenyképes, innovatív gazdaság. Kutatások, kísérleti fejlesztések, innovatív technológiák bevezetése segíti a versenyképesebb, magasabb hozzáadott értéket előállítani képes, termelékenyebb gazdaság kialakulását a megyében.
- Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság. Az egészség és sportturisztikai elképzelések a megye turisztikai fejlesztéseinek egyik fő irányát képviselik.
- Élénkvidék, egészséges élelmiszertermelés és –ellátás. A vidéki projektek jelentős része irányul mezőgazdaságra és az élelmiszertermelésre, amely segíti a megye célját, hogy az ország egyik legfontosabb éléstársa legyen.
- Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I. Minden gazdasági ágazatban megjelenik az innováció, és társul hozzá a szükséges ismeretek megszerzése, amely a megye versenyképességét segíti.
- Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme. A megye versenyképességének kulcsa az erőforrások hatékony felhasználása és a körkörös gazdaság kialakítása.

- Az ország makroregionális szerepének erősítése. A megye határmenti, továbbá a Duna és a Tisza folyók melletti elhelyezkedésének kihasználását is támogatják a gazdaságfejlesztési elképzelések.
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése. A hátrányos helyzetűeket foglalkoztató KKV-k támogatása segíti e célt.
- Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése. A mezőgazdasági fejlesztések ezen értékek megőrzéséhez is hozzájárulnak.
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés. A hátrányos helyzetű vidéki települések gazdaságának fejlesztésével e hátrányok csökkenthetőek.

III. 1.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása

A prioritás végén szereplő programokat tartalmazó, továbbá a programok alapján a 2021-2024, 2025-2027 időszakokra igényelt indikatív forrásokat intézkedésenként kimutató táblázat tartalmával kapcsolatos megállapításokat az alábbiakban mutatjuk be.

Az önkormányzati projektjavaslatok elsősorban a turizmusra tekintenek kitorési pontként, az iparterületek és a logisztikai központok fejlesztésére is magas az igény. Az elképzelések településenként rendszerezett listáját az 1. számú mellékletben csatoljuk. A II. fejezetben leírtak alapján az 5000 fő lakos alatti települések a GINOP Plusz és a Kisfaludy Program keretében tudnak TOP Pluszon kívüli forrást bevonni ezen elképzeléseikbe, továbbá a kisvárosok hazai forrást a Modern Kisvárosok Program keretében.

Sok település és civil szervezet szeretne tájházat, kiállítóteret kialakítani, mert van helyileg védett épület, helyi gyűjtemény, amelyeket így szeretne megőrizni a település és a turizmus szolgálatába állítani. Ezek a tapasztalatok alapján fenntarthatatlanok és a túl sok hasonló elképzelés egymást kioltó hatású. Ezen épületek megmentésére és funkcióval feltöltésére egy lehetőség a helyi hagyományokra épülő szálláshelyszolgáltatás kialakítása (falusi szálláshely).

A turizmus járvány előtti tapasztalatai alapján 3-5 db szálláshely célú lakás/családi ház már képes egy fő jó megélhetését biztosítani a karbantartás, fenntartás mellett. A szolgáltatási érték részben helyi termékekből előállított falusi reggelivel is vonzóvá tehető. A szálláshely szolgáltatás a megyén belüli és a szomszédos megyékben elérhető programlehetőségekkel együtt megjelenítve a családok számára piacképes lehet. Az ilyen típusú turisztikai fejlesztés munkahelyteremtéssel is együtt járhat. A működtetést felvállaló személy ezt akár egyéni vállalkozóként is végezheti, önfoglalkoztatóvá válási támogatást is bevonva és egyben motiválttá téve a sikerben. Megfelelő vállalkozási és marketing alapismeretekkel, mentorálással sikeres vállalkozás alapítható ezen épületekre és gyűjteményekre.

A Duna és Tisza folyók, valamint a Vajdas-fok komplex aktív turisztikai (vízi- és kerékpáros, kerékpárosbarát) fejlesztése jelentősen hozzájárulhat a megyei turizmus dinamikus növekedéséhez. Az aktív turizmus fejlesztését a turisztikai attrakciók, szolgáltatások fejlesztése program tartalmazza.

Az innováció, kutatás-fejlesztés terén látható széleskörű együttműködés az önkormányzatok, a felsőoktatás és az érintett gazdasági szereplők között. Ezen együttműködések több ágazatot is érintenek, jellemzően élelmiszertermeléshez, környezetgazdálkodáshoz és iparhoz kötődnek.

Az ipari park és agrárlogisztikai központ fejlesztések keretében az önkormányzatok együttműködnek a már betelepült és a betelepülni szándékozó gazdasági társaságokkal, segítve a helyi gazdaság fejlődését és a fejlesztést a más ismert igényekre alapozva.

A vállalkozásoktól beérkezett elképzelések alapján a turisztikai fejlesztések dominálnak a telephelyfejlesztés és eszközbeszerzés mellett. A hálózatosodást elősegítve, valamint az egyes attrakciók összekapcsolását segítheti tematikus csomagajánlatok és túraútvonalak kialakítása a lovas-, a vízi- és a kerékpáros turizmus igényeit is figyelembe véve.

Az egyházak és a civil szervezetek számos turisztikai attrakció, szolgáltatás és szálláshelyfejlesztési elképzelést nyújtottak be. Az elképzelések között van olyan projekt, ahol a kulturális, közösségi funkciók és a turisztikai funkciók együttesen jelennek meg. Két natúrparki turisztikai fejlesztést is tartalmaz a

prioritás.

Szorosan ide kapcsolódik *"Megyei identitás erősítése az Érték-élmény-egészség megjelenítése közösségi programokban"* elnevezésű TOP-5-3-2-17-BK-2018-00001 kódszámú projekt. Ennek keretében Bács-Kiskun megye településein olyan tudások és tudásbirtokosok felkutatása zajlott, akiknek az élet bármely területén meglévő, felhalmozódott tudása/képessége/tevékenysége érdeklődésre tarthat számot, megismerése élményforrást adhat a helybéli, környező lakosoknak és az idelátogatóknak.

A tudás bemutatása vagy átadása közösségformáló jelentőséggel bír, de már maga a gyűjtés folyamata képes összekovácsolni a gyűjtésben résztvevőket. Minden feltárt tudás leírásra került, ezekből a helyiek bevonásával egy válogatás történt a kiválasztott tudásokból, településcsoportonként Élményfüzér, Élménylánc formálódott.

A természetvédelmi és Natura 2000 területen megvalósuló ökoturisztikai célú fejlesztések előkészítése és megvalósítása során a védett természeti területeket érintő járulékos negatív hatásokat ki kell zárni, illetve minimalizálni kell.

A szálláshely fejlesztések elsősorban az egyéb szálláshely, üdülőház, ifjúsági szálláshely, zárandokszállás kategóriába tartoznak. Néhány szolgáltatásfejlesztés a gasztronómiához kötődik.

A fejlesztések közvetlenül is érinthetnek műemlék épületeket, az épített örökség részét képező épületeket, területeket. A prioritás keretében a tervezett funkciók fejlesztésénél kiemelt figyelmet kell fordítani az épített környezet védelmére.

Az önkormányzatok fejlesztési elképzelései

Prioritás azonosítója, neve:			P1. Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés							
Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
1. A megye egészségturisztikai adottságaira, kulturális, épített, vallási és táji örökségére, aktív és egészséges turizmust támogató infrastruktúrájára épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése attrakciók és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése révén. Az attrakciók összekapcsolása túraútvonalak kialakításával a lovas turizmus és a kerékpáros turizmus igényeit figyelembe véve.										
1.1	Turisztikai attrakciók, szolgáltatások fejlesztése	A turisztikai potenciállal rendelkező településeken	önkormányzatok	Belföldi és külföldi turisták	2021-2024	46 914	uniós és hazai	PO1, PO5	A fejlesztéssel érintett turisztikai attrakciók / szolgáltatások száma (db)	nem
1.2	Turisztikai attrakciók, szolgáltatások fejlesztése	A turisztikai potenciállal rendelkező településeken	önkormányzatok	Belföldi és külföldi turisták	2025-2027	13 825	uniós és hazai	PO1, PO5	A fejlesztéssel érintett turisztikai attrakciók / szolgáltatások száma (db)	nem
1.3	Szálláshely és vendéglátás fejlesztés	A turisztikai potenciállal rendelkező településeken	önkormányzatok	Belföldi és külföldi turisták	2021-2024	4 889	uniós	PO1, PO5	A fejlesztéssel érintett turisztikai attrakciók / szolgáltatások száma (db)	nem
1.4	Szálláshely és vendéglátás fejlesztés	A turisztikai potenciállal rendelkező településeken	önkormányzatok	Belföldi és külföldi turisták	2025-2027	6 820	uniós	PO1, PO5	A fejlesztéssel érintett turisztikai attrakciók / szolgáltatások száma (db)	nem
1.5	Sport infrastruktúra és sportszállás fejlesztése		önkormányzatok	Belföldi versenysportolók	2025-2027	1 753	uniós	PO1, PO5	A fejlesztéssel érintett turisztikai attrakciók / szolgáltatások száma (db)	nem

2. A mezőgazdaság, élelmiszertermelés versenyképességének, fenntarthatóságának javítása, a feldolgozóiparon belül az élelmiszeripar megerősítése, a változó agrártermelés, agrárfejlesztéssel szinergiában.										
2.1	Agrárlogisztikai központ fejlesztés		önkormányzatok	Hátrányos helyzetű lakosság	2021-2024	7 363	uniós	PO1, PO2, PO4, PO5	Létrehozott munkahelyek száma (db)	nem
2.2	Szociális gazdaság fejlesztése		önkormányzatok	Hátrányos helyzetű lakosság	2021-2024	1 524	uniós	PO1, PO4, PO5	Létrehozott munkahelyek száma (db)	nem
2.3	Helyi piacok fejlesztése		önkormányzatok	Helyi lakosság	2021-2024	1 018	uniós	PO2, PO5	A fejlesztéssel érintett lakosság száma (fő)	nem
2.4	Helyi piacok fejlesztése		önkormányzatok	Helyi lakosság	2025-2027	1 780	uniós	PO2, PO5	A fejlesztéssel érintett lakosság száma (fő)	nem
2.5	Agrár- környezet és tájgazdálkodás fejlesztése	Kiszáradással érintett területeken	önkormányzatok	Helyi gazdák	2025-2027	1 344	uniós	PO2, PO5	A fejlesztéssel érintett terület (ha)	nem
3. A vállalkozásokat támogató és logisztikai szolgáltató ágazat fejlesztése.										
3.1	Barnemezős területek rekonstrukciója		önkormányzatok	KKV-k, lakosság	2025-2027	1 162	uniós	PO1, PO2, PO3, PO4, PO5	A fejlesztéssel érintett terület (m2)	nem
3.2	Iparterületek közötti elérhetőségének javítása		önkormányzatok	KKV-k	2025-2027	318	uniós	PO1, PO3, PO5	Új út építése, felújítása (m)	nem
3.3	Szolgálati lakás, munkásszálló építés		önkormányzatok	Munkavállalók	2021-2024	861	hazai		Fejlesztett lakás (db)	nem
3.4	Szolgálati lakás, munkásszálló építés		önkormányzatok	Munkavállalók	2025-2027	1 606	hazai		Fejlesztett lakás (db)	nem
3.5	Iparterület és logisztikai központ fejlesztések		önkormányzatok	KKV-k	2021-2024	12 400	uniós és hazai	PO1, PO4, PO5	A fejlesztéssel érintett terület (m2)	nem
3.6	Iparterület és logisztikai központ fejlesztések		önkormányzatok	KKV-k	2025-2027	5 447	uniós és hazai	PO1, PO4, PO5	A fejlesztéssel érintett terület (m2)	nem

3.7	KKV-k támogatása önkormányzati tulajdonú infrastruktúra fejlesztéssel	A kedvezményezett, fejlesztendő, komplex programmal segített járásokban betelepült, vagy megállapodás alapján betelepülő vállalkozások számára iparterület fejlesztés	önkormányzatok	KKV-k	2021-2024	2 002	uniós és hazai	PO1, PO4, PO5	A fejlesztések érintett terület (m ²)	igen
3.8	KKV-k támogatása önkormányzati tulajdonú infrastruktúra fejlesztéssel	A kedvezményezett, fejlesztendő, komplex programmal segített járásokban betelepült, vagy megállapodás alapján betelepülő vállalkozások számára iparterület fejlesztés	önkormányzatok	KKV-k	2025-2027	164	uniós és hazai	PO1, PO4, PO5	A fejlesztések érintett terület (m ²)	igen
3.9	Energetikai felújítással szolgáltató tér, szolgálati lakás, bérlakás fejlesztés		önkormányzatok	lakosság, KKV- k	2021-2024	514	hazai		A fejlesztéssel érintett terület (m ²), fejlesztett szolgáltató terek, lakások száma (db)	nem
3.10	Energetikai felújítással szolgáltató tér, szolgálati lakás, bérlakás fejlesztés		önkormányzatok	lakosság, KKV- k	2025-2027	32	hazai		A fejlesztéssel érintett terület (m ²), fejlesztett szolgáltató terek, lakások száma (db)	nem
3.11	Iparterület vasúti összeköttetés fejlesztése		önkormányzatok	KKV-k, nagyvállalatok	2021-2024	68	uniós	PO1, PO2, PO3, PO5	Létrehozott vasútvonal hossza (m)	nem
4. Innovációs potenciál jobb kihasználása.										
4.1	Agrár-környezet és tájgazdálkodási kutatás		felsőoktatás, önkormányzat, KKV-k	mezőgazdasági szektor	2025-2027	299	uniós	PO1, PO2	Kutatási publikáció, előadás, tananyag, rendezvény (db)	igen

Az intézkedések ütemezése:

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
1. A megye egészségturisztikai adottságaira, kulturális, épített, vallási és táji örökségére, aktív és egészséges turizmust támogató infrastruktúrájára épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése attrakciók és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése révén. Az	51 803	22 398	74 200
2. A mezőgazdaság, élelmiszertermelés versenyképességének, fenntarthatóságának javítása, a feldolgozóiparon belül az élelmiszeripar megerősítése, a változó agrártermelés, agrárfejlesztéssel szinergiában.	9 904	3 123	13 028
3. A vállalkozásokat támogató és logisztikai szolgáltató ágazat fejlesztése.	15 844	8 729	24 573
4. Innovációs potenciál jobb kihasználása.	0	299	299
Összesen:	77 551	34 549	112 100

A vállalkozások fejlesztési tervei

Prioritás azonosítója, neve:			P1. Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés							
Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összet, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
1. A megye egészségturisztikai adottságaira, kulturális, épített, vallási és táji örökségére, aktív és egészséges turizmust támogató infrastruktúrájára épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése attrakciók és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése révén. Az attrakciók összekapcsolása túraútvonalak kialakításával a lovas turizmus és a kerékpáros turizmus igényeit figyelembe véve.										
1.1	Turisztikai fejlesztés barnamezős területen		KKV-k	turisták	2021-2024	8 000	uniós	PO1, PO2	Fejlesztett barnamezős terület (m2)	nem
1.2	Turisztikai fejlesztés barnamezős területen		KKV-k	turisták	2025-2027	4 000	uniós	PO1, PO2	Fejlesztett barnamezős terület (m2)	nem
1.3	Turisztikai vonzerővel bíró élelmiszeripari fejlesztés		KKV-k	turisták, lakosság	2021-2024	1 157	uniós	PO1	Fejlesztett vállalkozások száma (db)	nem
1.4	Turisztikai attrakció, szolgáltatás fejlesztés		KKV-k	turisták	2021-2024	2 715	uniós	PO1	Fejlesztett szolgáltatások száma (db)	nem
1.5	Turisztikai attrakció, szolgáltatás fejlesztés		KKV-k	turisták	2025-2027	590	uniós	PO1	Fejlesztett szolgáltatások száma (db)	nem
1.6	Turisztikai szállás és vendéglátás fejlesztés		KKV-k	turisták	2021-2024	3 941	uniós	PO1	Fejlesztett férőhely (db)	nem
1.7	Turisztikai szállás és vendéglátás fejlesztés		KKV-k	turisták	2025-2027	814	uniós	PO1	Fejlesztett férőhely (db)	nem
2. A kis- és középvállalkozások gazdasági súlyának növelése, különösen az autópáron kívül.										

2.1	Barnamezős területen telephely fejlesztés		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2021-2024	100	uniós	PO1, PO2	Fejlesztett barnamezős terület (m2)	nem
2.2	Üzleti infrastruktúra és üzleti szolgáltatások fejlesztése		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2021-2024	348	uniós	PO1	Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma (db)	nem
2.3	Üzleti infrastruktúra és üzleti szolgáltatások fejlesztése		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2025-2027	200	uniós	PO1	Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma (db)	nem
2.4	Mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztése (telephely, technológia, eszköz, piacra jutás, inkubáció)		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2021-2024	10 040	uniós	PO1	Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma (db)	nem
2.5	Mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztése (telephely, technológia, eszköz, piacra jutás, inkubáció)		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2025-2027	6 524	uniós	PO1	Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma (db)	nem
2.6	Digitalizáció, IKT fejlesztés		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2021-2024	60	uniós	PO1, PO4	Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma (db)	nem
2.7	Digitalizáció, IKT fejlesztés		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2025-2027	2	uniós	PO1, PO4	Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma (db)	nem
2.8	Szakképzés, munkaerő-piaci képzés (infrastruktúra, képzés)	A forrás legalább 50%-a szakképzésre fordítandó	KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2021-2024	865	uniós	PO1, PO4	Fejlesztett szakképzési szolgáltatások száma (db)	nem
2.9	Energiahatékonyság fejlesztése		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2021-2024	74	uniós	PO1, PO2	CO2 kibocsátás csökkentés (t)	nem
2.10	Energiahatékonyság fejlesztése		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2025-2027	115	uniós	PO1, PO2	CO2 kibocsátás csökkentés (t)	nem
2.11	Megújuló energia-felhasználás (termelés, felhasználás) fejlesztése		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2021-2024	6	uniós	PO1, PO2	CO2 kibocsátás csökkentés (t)	nem

2.12	Megújuló energia-felhasználás (termelés, felhasználás) fejlesztése		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2025-2027	35	uniós	PO1, PO2	CO2 kibocsátás csökkentés (t)	nem
2.13	Hulladékgazdálkodás, körkörös gazdaság fejlesztése		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2021-2024	100	uniós	PO1, PO2	Fejlesztett vállalkozások és szolgáltatások száma (db)	nem
2.14	Hulladékgazdálkodás, körkörös gazdaság fejlesztése		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2025-2027	765	uniós	PO1, PO2	Fejlesztett vállalkozások és szolgáltatások száma (db)	nem
3. A mezőgazdaság, élelmiszertermelés versenyképességének, fenntarthatóságának javítása, a feldolgozóiparon belül az élelmiszeripar megerősítése, a változó agrártermelés, agrárfejlesztéssel szinergiában.										
3.1	Mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások fejlesztése		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2021-2024	2 577	uniós	PO1, PO2	Fejlesztett mezőgazdasági vállalkozások száma (db)	nem
3.2	Mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások fejlesztése		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2025-2027	709	uniós	PO1, PO2	Fejlesztett mezőgazdasági vállalkozások száma (db)	nem
4. A vállalkozásokat támogató és logisztikai szolgáltató ágazat fejlesztése.										
4.1	Gazdaságot támogató logisztikai és munkásszállás fejlesztés		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2021-2024	850	uniós	PO1, PO4	Fejlesztett logisztikai szolgáltatások száma (db), fejlesztett munkásszállás (férőhely)	nem
4.2	Gazdaságot támogató logisztikai és munkásszállás fejlesztés		KKV-k	munkavállalók, vásárlók	2025-2027	3 425	uniós	PO1, PO4	Fejlesztett logisztikai szolgáltatások száma (db), fejlesztett munkásszállás (férőhely)	nem
5. Innovációs potenciál jobb kihasználása.										
5.1	Innovatív, saját fejlesztésű termelőállítási fejlesztése		KKV-k	KKV-k, lakosság	2021-2024	1 000	uniós	PO1	Innovatív termelőállítási fejlesztő projektek száma (db)	igen

5.2	Innovatív, saját fejlesztésű termék előállítás fejlesztése		KKV-k	KKV-k, lakosság	2025-2027	1 800	uniós	PO1	Innovatív termék előállítás fejlesztő projektek száma (db)	igen
5.3	Kísérleti fejlesztések, új innovációk		KKV-k	KKV-k	2021-2024	900	uniós	PO1	Kísérleti fejlesztések száma (db)	igen
5.4	Kísérleti fejlesztések, új innovációk		KKV-k	KKV-k	2025-2027	1 100	uniós	PO1	Kísérleti fejlesztések száma (db)	igen
6. Szektorok közötti partnerség, együttműködés erősítése.										
6.1	Élelmiszer gazdasági Innovációs Fórum létrehozása		KKV-k	KKV-k	2021-2024	60	uniós	PO1, PO2	Rendezvények, konferenciák száma (db)	igen

Az intézkedések ütemezése:

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
1. A megye egészségturisztikai adottságaira, kulturális, épített, vallási és táji örökségére, aktív és egészséges turizmust támogató infrastruktúrájára épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése attrakciók és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése révén. Az attrakciók összekapcsolása túraútvonalak kialakításával a lovas turizmus és a kerékpáros turizmus igényeit figyelembe véve.	15 813	5 404	21 217
2. A kis- és középvállalkozások gazdasági súlyának növelése, különösen az autóiiparon kívül.	11 593	7 641	19 234
3. A mezőgazdaság, élelmiszertermelés versenyképességének, fenntarthatóságának javítása, a feldolgozóiparon belül az élelmiszeripar megerősítése, a változó agrártermelés, agrárfejlesztéssel szinergiában.	2 577	709	3 285
4. A vállalkozásokat támogató és logisztikai szolgáltató ágazat fejlesztése.	850	3 425	4 275
5. Innovációs potenciál jobb kihasználása.	1 900	2 900	4 800
6. Szektorok közötti partnerség, együttműködés erősítése.	60	0	60
Összesen:	32 792	20 079	52 871

III. 2. A vidék fejlesztése és a népességmegtartó képesség erősítése

III. 2.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

A cél eléréséhez megfelelő alapot biztosítanak a kiemelkedő élelmiszer és kertgazdasági adottságok és hagyományok, valamint jó termőképességű termőterületek a Duna-menti síkságon és az észak-bácskai lösztablán. A vidék sajátos értékeket hordoz a táj jellegzetes arculata, egyedisége, az alföldi puszták, a tanyavilág, és a nemzeti parkok és natúrparkok révén, melyek megőrzését és fejlesztését a népességmegtartás és a vidék erőforrásainak fenntartható hasznosításának szem előtt tartásával kívánjuk megvalósítani.

A 2. prioritás négy uniós 2021-2027-es szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik:

- Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás. (PO1) A tanyafejlesztésben és a tájgazdálkodásban, mezőgazdaságban, továbbá a helyi jelentőségű turisztikai és kulturális fejlesztésekben is megjelenik az innováció. Különösen a tanyafejlesztésnél van tere az új mezőgazdasági technológiák bevezetésének és a mezőgazdasági innovációknak.
- Zöldebb, karbonszegény Európa. (PO2) A tanyák, az élelmiszertermelés és a kulturális turisztikai fejlesztések során a környezetvédelmi horizontális szempontokat érvényesíteni fogjuk, így a fejlesztések része lesz az energiahatékonyság javítása, a megújuló energiák hasznosítása, a vízvisszatartás, víztakarékosság és a talajvizek védelme.
- Szociálisabb Európa – a szociális jogok európai pillérének végrehajtása. (PO4) A hátrányos helyzetű tanyasi, kistelepülési lakosság számára jelent e prioritás kitérési lehetőséget.
- A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek. (PO5) Az önkormányzati fejlesztések elsődlegesen e szakpolitikához kötődnek, amely a további négy (PO1, PO2, PO3, PO4) szakpolitika elemeit egyesíti.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió területi céljaihoz illeszkedik a prioritás:

- Versenyképes, innovatív gazdaság. A prioritás célja a mezőgazdaság és élelmiszertermelés versenyképesebbé tétele, amely a tanyán és kistelepülésen élők helyzetét javítja.
- Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és –ellátás. Az innovatív ökológiai és biogazdálkodás elterjedése a prioritás egyik fő célja.
- Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom. A helyi identitás erősítésével, a helyi hagyományokra építve segítik a célterületen élők megélhetőségét e prioritás programjai.
- Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme. A prioritás egyik fő célkitűzése a termőföld és a víz védelme.
- Vidéki térségek népességmegtartó képességének növelése. A célterületen élők megélhetésének, jobb jövedelemszerzésének a fejlesztése a célja e prioritásnak.
- Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése. A turisztikailag is kiemelkedő szépségű vidéki és tanyás térségek fejlesztéséhez, rendezettségéhez hozzájárulnak e prioritás fejlesztései.
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés. A célterületen élők hátrányainak csökkentésével szeretnénk a hátrányos helyzetű lakosságot felzárkóztatni és több jövedelemhez juttatni.

III. 2.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása

A prioritás végén szereplő programokat tartalmazó, továbbá a programok alapján a 2021-2024, 2025-2027 időszakokra igényelt indikatív forrásokat intézkedésenként kimutató táblázat tartalmával kapcsolatos megállapításokat az alábbiakban mutatjuk be.

A tanyák fejlesztésére főleg a VP Plusz és a Tanyafejlesztési Program keretében juthatnak forráshoz az önkormányzatok. Vélhetően sokkal nagyobbak a tanyán élők igényei a fenti forráshoz képest, de a legtöbb közműhelyettesítő fejlesztésre a szétszórt tanyaelhelyezkedés miatt csak maguk a tanyatulajdonosok pályázhatnak, az önkormányzatok nem. A projektgyűjtés vélhetően kevésbé jutott el a tanyán élőkhez, ettől függetlenül az igényük jelentős. A VP Plusz projektek hátránya, hogy önerő szükséges hozzá, amelyet a hátrányos helyzetű tanyán élők általában nem tudnak biztosítani, az önkormányzatoknak itt lehet szerepe, amennyiben tudnak e célra támogatási forrást elkülöníteni és akár visszatérítendő, akár vissza nem térítendő formában támogatást nyújtani. A közmű helyettesítő fejlesztés a tanyán élők gazdasági tevékenységének is az előfeltétele, azaz e nélkül nem lesznek képesek a jövedelemszerző lehetőségüket kihasználni.

A turizmus a járvány után jelentős fejlődés előtt állt, a dél és keletmediterrán turisztikai desztinációk a polgárháborúk, terrorveszély miatt kiestek. A járvány hatására egyre erősödhet az EU-n belüli turizmus, amelyhez nincs kellő kapacitás. A belföldi turizmus kapacitása sem elég nagy, amely 2020 nyarán bebizonyosodott. Sok elhagyott, megmentésre érdemes épület van, de tájházból, helyi kiállítótermekből sok van és általában nem termelnek a fenntartásukhoz elegendő bevételt. A régi eszközökre, hagyományokra, helyi gasztronómiára építve lehet a helyi gazdaságot fejleszteni.

Sok település és civil szervezet szeretne tájházat, kiállítóteret kialakítani, mert van helyileg védett épület, helyi gyűjtemény, amelyeket így szeretne megőrizni a település és a turizmus szolgálatába állítani. Ezek a tapasztalatok alapján fenntarthatatlanok és a túl sok hasonló elképzelés egymást kioltó hatású. Ezen épületek megmentésére és funkcióval feltöltésére javasolt a helyi hagyományokra épülő szálláshelyszolgáltatás kialakítása (falusi szálláshely).

A turizmus járvány előtti tapasztalatai alapján 3-5 db szálláshely célú lakás/családi ház már képes egy fő jó megélhetését biztosítani a karbantartás, fenntartás mellett. A szolgáltatási érték részben helyi termékekből előállított falusi reggelivel is vonzóvá tehető. A szálláshely szolgáltatás a megyén belüli és a szomszédos megyékben elérhető programlehetőségekkel együtt megjelenítve a családok számára piacképes lehet. Az ilyen típusú turisztikai fejlesztés munkahelyteremtéssel is együtt járhat. A működtetést felvállaló személy ezt akár egyéni vállalkozóként is végezheti, önfoglalkoztatóvá válási támogatást is bevonva és egyben motiválttá téve a sikerben. Megfelelő vállalkozási és marketing alapismeretekkel, mentorálással sikeres vállalkozás alapítható ezen épületekre és gyűjteményekre.

Az aktív turizmusnak a „Több településre, turizmusra ható kulturális fejlesztés” intézkedés minél több programjában meg kell jelennie, mint a vidékfejlesztés és a népességmegtartás egyik lehetséges motorja.

A templom felújításokra a 2014-2020-as időszak tapasztalatai alapján elsősorban turisztikai célból a TOP Plusz keretében is lesz lehetőség, elképzelhető, hogy EFOP Pluszból és hazai forrásokból is lesz rá pályázati kiírás. Elképzelhető, hogy a Magyar Falu Program keretében az egyházi közösségi terek és temetők után lesz lehetőség templomok felújítására is pályázni. Templomok, parókiák, egyházi közösségi terek energiahatékonysági fejlesztésére várhatóan a KEHOP Pluszban és 5000 fő alatt a

Magyar Falu Programban lesz lehetőség.

A 2. prioritásba tartozó vállalkozási projektötletek inkább közösségi célokhoz kötődnek, mint vállalkozási célokhoz.

A beérkezett egyházi és civil szervezeti projektötletek szolgáltatásfejlesztésre, közösségi fejlesztésekre, foglalkoztatásfejlesztésre és helyi jelentőségű turisztikai attrakciók, szolgáltatások fejlesztésére irányulnak. Az elképzelések széles területet ölelnek fel: dunai fahíd építése, bio panelgyártás megszervezése hátrányos helyzetűek bevonásával nonprofit alapon, közösségi terek, pihenőparkok, sétaútvonalak kialakítása, sportpályafejlesztés, helytörténeti kiállítások, kiállítóterek fejlesztése, turisztikai vonzerőt jelentő templomfelújítások.

A holtágakra, élővizekre vonatkozó fejlesztések a megfelelően kidolgozott hatásbecslésekre alapozott természetvédelmi szempontú megkötésekkel (többek között kapcsolódó élőhelyrehabilitációk, ökológiai vízigény figyelembevételével megtervezett vízkormányzás) készíthető elő és kivitelezhető.

A fejlesztések közvetlenül is érinthetnek műemlék épületeket, az épített örökség részét képező épületeket, területeket. A prioritás keretében a tervezett funkciók fejlesztésénél kiemelt figyelmet kell fordítani az épített környezet védelmére.

Az önkormányzatok fejlesztési elképzelései

Prioritás azonosítója, neve:			P2 A vidék fejlesztése és a népességmegtartó képesség erősítése							
Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összet, millió Ft)	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
1. Az országon belül legnagyobb arányban fellelhető tanyás térségek fenntartható társadalmi-gazdasági fejlesztése a tanyák sokféleségének figyelembe vételével (gazdasági funkció, lakófunkció, rekreációs funkció)										
1.1	Tanyák elérhetőségének javítása	Tanyás térségeken megvalósuló fejlesztés	önkormányzat	tanyasi lakosság	2021-2024	50	uniós	PO3, PO4	Fejlesztett út (m)	nem
1.2	Tanyasi turizmusfejlesztés	Tanyás térségeken megvalósuló fejlesztés	önkormányzat	tanyasi lakosság	2021-2024	102	uniós	PO1, PO4, PO5	Fejlesztett szolgáltatások száma (db)	nem
1.3	Közműhiányos tanyák fejlesztése	Tanyás térségeken megvalósuló fejlesztés	önkormányzat	tanyasi lakosság	2021-2024	127	uniós	PO2, PO4	Fejlesztett tanyák száma (db)	nem
2. Több településre, turizmusra ható kulturális fejlesztés.										
2.1	Innovatív, turizmusba bekapcsolható helyi jelentőségű közösségi, kulturális fejlesztés		önkormányzat	lakosság, turisták	2021-2024	1 905	uniós	PO1, PO5	Fejlesztett szolgáltatások száma (db)	nem
2.2	Innovatív, turizmusba bekapcsolható helyi jelentőségű közösségi, kulturális fejlesztés		önkormányzat	lakosság, turisták	2025-2027	801	uniós	PO1, PO5	Fejlesztett szolgáltatások száma (db)	nem
2.3	Vidéki településeken helyi jelentőségű turisztikai attrakciók, szolgáltatások fejlesztése		önkormányzat	turisták, lakosság	2021-2024	1 560	uniós	PO1, PO5	Fejlesztett szolgáltatások száma (db)	nem

2.4	Vidéki településeken helyi jelentőségű turisztikai attrakciók, szolgáltatások fejlesztése	önkormányzat	turisták, lakosság	2025-2027	2 152	uniós	PO1, PO5	Fejlesztett szolgáltatások száma (db)	nem
-----	---	--------------	--------------------	-----------	-------	-------	----------	---------------------------------------	-----

Az intézkedések ütemezése:

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
1. Az országon belül legnagyobb arányban fellelhető tanyás térségek fenntartható társadalmi-gazdasági fejlesztése a tanyák sokféleségének figyelembe vételével (gazdasági funkció, lakófunkció, rekreációs funkció)	279	0	279
2. Több településre, turizmusra ható kulturális fejlesztés.	3 465	2 954	6 419
Összesen:	3 744	2 954	6 697

A vállalkozások fejlesztési tervei

Prioritás azonosítója, neve:			P2 A vidék fejlesztése és a népességmegtartó képesség erősítése							
Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összet, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
1. A természeti erőforrások fenntartható használatán és az agrárgazdaság tradícióján alapuló jövedelemszerzési lehetőségek bővítése										
1.1	Holtágak rehabilitációjának tervezése, kivitelezése		KKV-k, önkormányzatok	lakosság	2021-2024	300	uniós és hazai	PO2	Rehabilitált vizes élőhely (m2)	nem
2. Több településre, turizmusra ható kulturális fejlesztés.										
2.1	Bio Honfoglalók Magyarországon-Emlékmű		KKV-k, önkormányzatok	lakosság, tursiták	2021-2024	10	hazai		Létrehozott művészeti alkotások száma (db)	nem
2.2	Játszóter felújítása		KKV-k, önkormányzatok	lakosság	2025-2027	15	hazai		Fejlesztett játszóterek száma (db), területe (m2)	nem

Az intézkedések ütemezése:

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
1. A természeti erőforrások fenntartható használatán és az agrárgazdaság tradícióján alapuló jövedelemszerzési lehetőségek bővítése	300	0	300
2. Több településre, turizmusra ható kulturális fejlesztés.	10	15	25
Összesen:	310	15	325

III. 3. Térségi elérhetőség és mobilitás

III. 3.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

A cél eléréshez vezető úton prioritást élvez a 2021-2027 időszak Európai Unió forrásainak nagyarányú abszorpciója, az Európai szintű Duna Stratégiában való részvétel, a határ régiók kiemelt fejlesztése. A prioritás tartalmazza a Bács-Kiskun megyét érintő országos gyorsforgalmi és közúti és vasúti fejlesztéseket. A prioritás fontos elemei a kelet-nyugat irányú gyorsforgalmi úthálózat és a déli határ felé irányuló vasúti fejlesztések. A gyorsforgalmi úthálózattal az elzárt, hátrányos helyzetű térségek lakossága is mobilabbá válhat.

A prioritás további célja, hogy minél több település közötti 4-5 számjegyű út fejlesztése valósuljon meg, javítva a vidék elérhetőségét. A népesség megtartás és az elérhetőség alapfeltétele, hogy a települések belterületi útfejlesztései közül minél több megvalósuljon.

További cél a kerékpárúthálózat minél teljesebbé tétele. Az EUROVELO és országos szakaszok megépítése, továbbá az elővárosi szakaszok fejlesztése érinti a legtöbb embert. Ugyanígy cél, hogy minél több település között legyen elérhető e biztonságos és környezetbarát közlekedési mód.

A célok része a közösségi közlekedés fejlesztése, a vasúti mellett a távolsági és helyi buszjáratok infrastrukturális feltételeinek javítása.

A célok között szerepelnek a dunai kikötők fejlesztései, amelyek turisztikai, személy- és teherszállítási szempontúak.

A 3. prioritás három uniós 2021-2027-es szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik:

- Zöldebb, karbonszegény Európa. (PO2) A kerékpáros, vasúti, vízi és közösségi közlekedésfejlesztések jelentős mértékben hozzájárulnak a CO2 kibocsátás csökkentéséhez.
- Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT-összekapcsoltság. (PO3) A prioritás elsődleges célja, hogy a területi közlekedési különbségeket csökkentse, összekapcsolva a megye lakosságát és KKV-it.
- A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek. (PO5) Az önkormányzati fejlesztések elsődlegesen e szakpolitikához kötődnek, amely a további négy (PO1, PO2, PO3, PO4) szakpolitika elemeit egyesíti.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió területi céljaihoz illeszkedik a prioritás:

- Az ország makroregionális szerepének erősítése. Ezt elsődlegesen a kelet-nyugati gyorsforgalmi úthálózat fejlesztés és kerékpárút fejlesztés, a déli határt érintő közlekedésfejlesztések és a dunai kikötők fejlesztése szolgálja e prioritásban.
- A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat. A prioritás célja a városok és a vidék összekötése utakkal, kerékpárutakkal és jobb közösségi közlekedéssel.
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése. Az elérhetőség javításával csökkenthetők a logisztikai költségek, javul a munkavállalók munkába járási feltétele, javulnak a vállalkozások gazdasági lehetőségei. A prioritás egyik legfontosabb célja a logisztika fejlesztése.
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés
- Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása. A prioritás mind az öt pontja és projektjei ezt a célt szolgálják.

III. 3.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása

A prioritás végén szereplő programokat tartalmazó, továbbá a programok alapján a 2021-2024, 2025-2027 időszakokra igényelt indikatív forrásokat intézkedésenként kimutató táblázat tartalmával kapcsolatos megállapításokat az alábbiakban mutatjuk be.

A II. fejezetben az összesítések során is bemutattuk, hogy a közlekedésfejlesztési igények mellett eltörpülnek a TOP Pluszban lévő források.

Az állami utak fejlesztésére a TOP Pluszon belül minimális forrás jut. A IKOP Plusz és a hazai források zöme az 1-3 jegyű gyorsforgalmi és főútfejlesztésekre fog várhatóan fókuszálni 2021-2027-ben, így a 4-5 számjegyű utakra a MOP-n kívül hazai források fognak rendelkezésre állni. A nemzetgazdaság fejlődésével e források bővíthetnek, így egyre több forrás juthat e fejlesztésekre. A fejlesztési költségeket nagyon megnöveli, hogy a 4-5 számjegyű utak közül sok eredetileg egysávos volt, amelyet a XX. század második felében kiszélesítettek, nem alakítva ki egységes útalapot. Érdemes kevesebb utat felújítani, de ott az útalapot is.

Az 5000 fő alatti települések kisebb összegű útfejlesztési és járdafejlesztési elképzelései esetében is a Magyar Falu Programot jelöltük meg. (100 millió Ft alatt több ütemben).

Az 5000 fő feletti települések a TOP Pluszon kívül hazai pályázatokon (pl.: Belügyminisztériumi kötelező önkormányzati fejlesztési pályázatok) juthatnak út és járdafejlesztési forrásokhoz.

A kerékpárutak esetében az EUROVELO IKOP Pluszból támogatható. Az országos és elővárosi vonalak esetében lehetséges, hogy szintén lesz lehetőség IKOP Plusz pályázatra. A helyi turisztikai és hivatásforgalmi kerékpárúthálózatok elsődlegesen a TOP Pluszból finanszírozhatóak. Az 5000 fő alatti települési önkormányzattól érkezett 150 millió Ft alatti becsült költségű kerékpárút projekteknel a Magyar Falu Programot jelöltük meg, ahol 1-3 ütemben megvalósíthatók a projektek. A kerékpárutak és kerékpárutakat is tartalmazó útfejlesztések programjai a kerékpárosbarát fejlesztéseket is tartalmazzák.

A „Baja közösségi közlekedésfejlesztése” projekt infrastrukturális része TOP Pluszból, támogatható a buszbeszerzések IKOP Plusz forrásból.

A teljes településre, vagy településrészekre kiterjedő közvilágítás korszerűsítések várhatóan a KEHOP Pluszból lesznek támogathatóak.

A kerékpárút fejlesztések többsége jellemzően másik településsel együttműködve valósul meg, mert a legtöbb esetben településeket köt össze, és két, vagy több település területét érinti. A helyközi tömegközlekedési infrastruktúra fejlesztés a személyszállítást végző szolgáltatók és az önkormányzat együttműködésében valósítható meg. A mezőgazdasági, külterületi utak fejlesztésére is jelentős igény mutatkozik, amely előre láthatóan VP Plusz és hazai forrásból támogatható.

A III.1. prioritásban szereplő turizmus fejlesztését erősítik a folyópartok turisztikai célú fejlesztései (például: a kalocsai Meszes-Duna part, Vajás-csatorna hasznosítása), amelyek „Turisztikai célú hajókikötő létesítése” és a „Személy és teherforgalmi kikötő létesítése” programokban jelenhetnek meg, amennyiben azok nem tartoznak a turisztikai attrakciók és szolgáltatások fejlesztése tárgyú programokba.

Ez a prioritás a vállalkozások fejlesztése esetében atipikus. Három projektjavaslat érkezett, amely egy elsősorban turisztikai célú kisvasútfejlesztésre, egy közösségi közlekedésfejlesztésre és egy kikötőfejlesztésre irányul. A közlekedési infrastruktúrák, tömegközlekedés fejlesztése, üzemeltetése esetében az állami, önkormányzati gazdasági társaságok dominálnak.

A prioritáshoz egyetlen civil szervezettől érkezett projektötlet, amely önkormányzati közterületet érint. Az ötlet fedett buszmegállók építését tartalmazza.

Az új nyomvonalas létesítmények fejlesztésének előkészítésénél kiemelt figyelmet kell fordítani a beruházások környezetvédelmi hatásaira. A természetvédelmi és NATURA 2000 területeket lehetőség szerint el kell kerülni, amennyiben az elkerülése a vizsgálatok alapján nem lehetséges a beruházás előkészítése során szükséges minimalizálni a fejlesztés környezetre gyakorolt hatásait.

Az önkormányzatok fejlesztési elképzelései

Prioritás azonosítója, neve:			P3 Térségi elérhetőség és mobilitás							
Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összet, millió Ft)	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
1. A gyorsforgalmi úthálózat és a hozzá kapcsolódó főbb felvezető utak fejlesztésével a vidék élhetővé tétele, a vállalkozások és a lakosság mobilitásának javítása, a makrotérségi integráció fejlesztése.										
1.1	Állami 4-5 számjegyű közutak fejlesztése		Magyar Állam (NIF Zrt.)	lakosság, KKV-k	2021-2024	72 511	uniós és hazai	PO3, PO5	Felújított, épített út (m)	nem
1.2	Állami 4-5 számjegyű közutak fejlesztése		Magyar Állam (NIF Zrt.)	lakosság, KKV-k	2025-2027	73 274	uniós és hazai	PO3, PO5	Felújított, épített út (m)	nem
1.3	1-3 számjegyű autópálya, gyorsforgalmi út és főút fejlesztések		Magyar Állam (NIF Zrt.)	lakosság, KKV-k	2021-2024	nincs adat	uniós és hazai	PO3	Felújított, épített út (m)	nem
1.4	1-3 számjegyű autópálya, gyorsforgalmi út és főút fejlesztések		Magyar Állam (NIF Zrt.)	lakosság, KKV-k	2025-2027	nincs adat	uniós és hazai	PO3	Felújított, épített út (m)	nem
2. Kerékpárhálózat kiépítésének folytatása.										
2.1	Helyi jelentőségű turisztikai kerékpárút		önkormányzat	turisták, lakosság	2021-2024	4 275	uniós és hazai	PO3, PO2, PO5	Épített, felújított kerékpárút (m)	igen
2.2	Helyi jelentőségű turisztikai kerékpárút		önkormányzat	turisták, lakosság	2025-2027	3 246	uniós és hazai	PO3, PO2, PO5	Épített, felújított kerékpárút (m)	igen
2.3	Helyi jelentőségű hivatásforgalmi kerékpárút		önkormányzat	turisták, lakosság	2021-2024	38 021	uniós és hazai	PO3, PO2, PO5	Épített, felújított kerékpárút (m)	igen

2.4	Helyi jelentőségű hivatásforgalmi kerékpárút	önkormányzat	turisták, lakosság	2025-2027	8 588	uniós és hazai	PO3, PO2, PO5	Épített, felújított kerékpárút (m)	igen
2.5	Országos jelentőségű kerékpárút	önkormányzat	turisták, lakosság	2021-2024	9 395	uniós és hazai	PO3, PO2, PO5	Épített, felújított kerékpárút (m)	igen
2.6	EUROVELO kerékpárút	önkormányzat	turisták, lakosság	2021-2024	16 098	uniós	PO3, PO2	Épített, felújított kerékpárút (m)	igen
2.7	EUROVELO kerékpárút	önkormányzat	turisták, lakosság	2025-2027	635	uniós	PO3, PO2	Épített, felújított kerékpárút (m)	igen
2.8	Elővárosi kerékpárút	önkormányzat	turisták, lakosság	2021-2024	8 681	uniós és hazai	PO3, PO2, PO5	Épített, felújított kerékpárút (m)	igen
3. A településen belüli úthálózat és egyéb, lakosságot és vállalkozásokat is kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése.									
3.1	Belterületi út és járda fejlesztés	önkormányzat	lakosság	2021-2024	2 677	uniós és hazai	PO3, PO5	Épített, felújított út és járda (m)	nem
3.2	Belterületi út és járda fejlesztés	önkormányzat	lakosság	2025-2027	8 287	uniós és hazai	PO3, PO5	Épített, felújított út és járda (m)	nem
3.3	Komplex, út, járda és kerékpárút fejlesztés	önkormányzat	lakosság	2021-2024	1 607	uniós és hazai	PO3, PO5	Épített, felújított út, járda és kerékpárút (m)	nem
3.4	Komplex, út, járda és kerékpárút fejlesztés	önkormányzat	lakosság	2025-2027	2 892	uniós és hazai	PO3, PO5	Épített, felújított út, járda és kerékpárút (m)	nem
3.5	Járdafejlesztés	önkormányzat	lakosság	2021-2024	828	uniós és hazai	PO3, PO5	Épített, felújított járda (m)	nem
3.6	Járdafejlesztés	önkormányzat	lakosság	2025-2027	914	uniós és hazai	PO3, PO5	Épített, felújított járda (m)	nem
3.7	Belterületi útfejlesztés	önkormányzat	lakosság	2021-2024	15 014	uniós és hazai	PO3, PO5	Épített, felújított út (m)	nem
3.8	Belterületi útfejlesztés	önkormányzat	lakosság	2025-2027	17 223	uniós és hazai	PO3, PO5	Épített, felújított út (m)	nem
3.9	Külterületi útfejlesztés	önkormányzat	KKV-k, lakosság	2021-2024	3 288	uniós és hazai	PO3, PO5	Épített, felújított út (m)	nem
3.10	Külterületi útfejlesztés	önkormányzat	KKV-k, lakosság	2025-2027	2 139	uniós és hazai	PO3, PO5	Épített, felújított út (m)	nem

3.11	Új építési telkek kialakítása		önkormányzat	lakosság	2021-2024	157	uniós és hazai	PO3, PO5	Úttal, járdával, közművekkel ellátott terület (m2)	nem
3.12	Új lakónegyed kialakítása (útépítés, közmű és bérlakás építés)		önkormányzat	lakosság	2021-2024	1 607	uniós és hazai	PO3, PO5	Úttal, járdával, közművekkel ellátott terület (m2)	nem
3.13	Tömegközlekedés infrastruktúra és parkoló fejlesztés		önkormányzat	lakosság	2021-2024	2 117	uniós és hazai	PO2, PO3, PO5	busz infrastruktúra fejlesztés (db), parkoló fejlesztés (db)	nem
3.14	Tömegközlekedés infrastruktúra és parkoló fejlesztés		önkormányzat	lakosság	2025-2027	5 590	uniós és hazai	PO2, PO3, PO5	busz infrastruktúra fejlesztés (db), parkoló fejlesztés (db)	nem
3.15	Közvilágítás és térfigyelőrendszer fejlesztés		önkormányzat	lakosság	2025-2027	200	uniós és hazai	PO3, PO5	CO2 megtakarítás (t) és fejlesztett kamera (db)	nem
3.16	Nagy értékű út karbantartó eszköz beszerzés		önkormányzat	lakosság	2021-2024	64	uniós és hazai	PO3, PO5	Beszerzett munkagép (db)	nem
3.17	Nagy értékű út karbantartó eszköz beszerzés		önkormányzat	lakosság	2025-2027	38	uniós és hazai	PO3, PO5	Beszerzett munkagép (db)	nem
3.18	Közvilágítás korszerűsítés		önkormányzat	KKV-k, lakosság	2021-2024	1 320	uniós	PO2	CO2 megtakarítás (t)	nem
3.19	Közvilágítás korszerűsítés		önkormányzat	KKV-k, lakosság	2025-2027	940	uniós	PO2	CO2 megtakarítás (t)	nem
4. Közösségi közlekedés fejlesztése										
4.1	Helyközi tömegközlekedési infrastruktúra fejlesztés		önkormányzat		2021-2024	1 257	uniós	PO3, PO5	Megvalósítani tervezett térségi közösségi közlekedéssel kapcsolatos projektek száma (db)	igen

4.2	Helyközi tömegközlekedési infrastruktúra fejlesztés		önkormányzat		2025-2027	648	uniós	PO3, PO5	Megvalósítani tervezett térségi közösségi közlekedéssel kapcsolatos projektek száma (db)	igen
4.3	Bács-Kiskun Megyét érintő vasúti fejlesztések		Magyar Állam (NIF Zrt.)	lakosság, KKV-k	2021-2024	nincs adat	uniós	PO2, PO3	Felújított, épített vasút (m)	nem
4.4	Bács-Kiskun Megyét érintő vasúti fejlesztések		Magyar Állam (NIF Zrt.)	lakosság, KKV-k	2025-2027	nincs adat	uniós	PO2, PO3	Felújított, épített vasút (m)	nem
5. Vízi infrastruktúra fejlesztése										
5.1	Turisztikai célú hajókikötő létesítése		önkormányzat	turisták, lakosság	2021-2024	1 524	uniós	PO2, PO3, PO5	Felújított, épített kikötők száma (db)	igen
5.2	Személy és teherforgalmi kikötő létesítése		önkormányzat	lakosság, KKV-k	2021-2024	254	uniós	PO2, PO3, PO5	Felújított, épített kikötők száma (db)	igen

Az intézkedések ütemezése:

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
1. A gyorsforgalmi úthálózat és a hozzá kapcsolódó főbb felvezető utak fejlesztésével a vidék élhetővé tétele, a vállalkozások és a lakosság mobilitásának javítása, a makrotérségi integráció fejlesztése.	72 511	73 274	145 785
2. Kerékpárhálózat kiépítésének folytatása.	76 470	12 468	88 939
3. A településen belüli úthálózat és egyéb, lakosságot és vállalkozásokat is kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése.	28 678	38 223	66 901
4. Községi közlekedés fejlesztése	1 257	648	1 905
5. Vízi infrastruktúra fejlesztése	1 778	0	1 778
Összesen:	180 694	124 613	305 308

A vállalkozások fejlesztési tervei

Prioritás azonosítója, neve:			P3 Térségi elérhetőség és mobilitás							
Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összet, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
1. Községi közlekedés fejlesztése										
1.1	Kecskemét-Jakabszállás-Jakabszállás-Bugac - Kiskunmajsa Kiskunmajsa kisvasút felújítási-kiépítése		önkormányzati, állami gazdasági társaságok, KKV-k	turisták, lakosság	2021-2024	500	uniós	PO1, PO3	Fejlesztett vasútvonal hossza (m)	igen
1.2	Kiosk hálózat közlekedés fejlesztés		önkormányzati, állami gazdasági társaságok, KKV-k	turisták, lakosság	2025-2027	350	uniós	PO1, PO3	Közösségi közlekedésfejlesztési projektek száma (db)	nem
2. Vízi infrastruktúra fejlesztése										
2.1	Vízi turizmus fejlesztése, kikötő bővítése Baján		önkormányzati, állami gazdasági társaságok, KKV-k	turisták, lakosság	2025-2027	85	uniós	PO1, PO3	Kikötőfejlesztési projektek száma (db)	nem

Az intézkedések ütemezése:

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
1. Községi közlekedés fejlesztése	500	350	850
2. Vízi infrastruktúra fejlesztése	0	85	85
Összesen:	500	435	935

III. 4. Erőforrásaink megőrzése, fejlesztése és hatékony használata

III. 4.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

Cél a természeti erőforrásaink megőrzése, fejlesztése és hatékony használata. A cél eléréséhez a termék előállítás során fontos a termék teljes életciklusát vizsgálni az előállítástól a használaton át a hulladékkezelés végéig, hogy valódi és hatékony megoldásokat, technológiákat válasszunk. A három legfontosabb terület, amely mentén a célhoz vezető intézkedéseket végre kell hajtani:

- Kibocsátás-csökkentés és dekarbonizáció, amely érinti az energiagazdálkodás és ipar, a közlekedés és szállítás, a mezőgazdaság, valamint a hulladékgazdálkodás területét.
- Alkalmazkodás és felkészülés, amely érinti az emberi egészség, a vízgazdálkodás, a mező- és erdőgazdaság, a természeti- és táji környezet, az épített környezet és a turizmus területét.
- Intézményrendszer-fejlesztés és szemléletformálás.

A 4. prioritás három uniós 2021-2027-es szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik:

- Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás. (PO1) A prioritásban szereplő célok elérése, különösen a megújuló energiatermelés egy innovatív, folyamatosan fejlődő terület, amely a gazdaságot is fejleszti, kielégíti a növekvő energiaigényt és jövedelmet termel.
- Zöldebb, karbonszegény Európa. (PO2) A prioritásban szereplő megújuló energiatermelés, a takarékos ivóvízgazdálkodás és a szennyvízszivárgás megszüntetése mind hozzájárul e szakpolitikához.
- A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek. (PO5) Az önkormányzati fejlesztések elsődlegesen e szakpolitikához kötődnek, amely a további négy (PO1, PO2, PO3, PO4) szakpolitika elemeit egyesíti.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió területi céljaihoz illeszkedik a prioritás:

- Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme. A prioritás céljai, a víz visszatartás, az öntözésfejlesztés, a szennyvízszivárgás megszüntetése mind hozzájárul a termőföld és a vízbázisok védelméhez.
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése. A prioritás céljai hozzájárulnak ehhez, mert a mezőgazdasági termelés és a megújuló energiatermelés fejlesztése növeli a vidék jövedelemtermelő képességét.
- Jó állam: szolgáltató állam és biztonság. A prioritás a belvízelvezetés és a víz visszatartás révén járul hozzá a célhoz, amely véd a szélsőséges időjárási anomáliáktól, amely árvíz, belvízveszély és kiszáradás, elszivatagosodás formájában jelentkezhet.
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés. A nagyobb városok és a kistelepülések közötti közszolgáltatási különbségek csökkentéséhez járulnak hozzá a prioritás céljai.

III. 4.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása

A prioritás végén szereplő programokat tartalmazó, továbbá a programok alapján a 2021-2024, 2025-2027 időszakokra igényelt indikatív forrásokat intézkedésenként kimutató táblázat tartalmával kapcsolatos megállapításokat az alábbiakban mutatjuk be.

A csapadékvíz elvezetési elképzelések szinte mindegyike a belterületi csapadékvíz elvezetésének kiépítésére szolgál, emiatt a TOP Plusz konstrukcióból támogathatóak. Az igények a rendelkezésre álló forrást több, mint tízszeresen haladják meg.

A ZIKOP-1.2.1. „Víz és település” felhívás tervezet alapján a belterület védelmét szolgáló, keletkezés helyén történő szabályozás támogatható, a klasszikus vizet a településről kivezető megoldások kiegészítéseként lehetséges a meglévő csatornahálózat rekonstrukciója, költsége a települési vízrendezés projekt tevékenység elszámolható költségének 20 %-áig terjedhet. Ez utóbbi lehetőséggel elsősorban a kisebb települések tudnak könnyebben élni, ahol minden ingatlanhoz viszonylag közel található külterületi rész, ahol a vízviszatarítás tározói kiépíthetőek. A kistelepülések számára javasolt a hagyományos vízelvezetési tervek helyett vízviszatarításra és ezen vizek hasznosítására és hasznosítható elvezetésére törekedni a KEHOP Plusz pályázati forrást megcélózni. A TOP Plusz ez alapján elsősorban azon nagyobb települések belvízelvezetési problémáinak megoldására szolgálhat, ahol a vízviszatarításos megoldások és a vízelvezetés 80-20%-os aránya nem megoldható a szűk utcák és a tározók létesítésre alkalmas területek hiánya miatt. A hangsúlyosabb vízviszatarítási elemeket tartalmazó projektötleket KEHOP Pluszba soroltuk.

A Magyar Falu Programban eddig csapadékvíz-elvezetés önállóan nem volt támogatott, kizárólag az útfelújítással együtt az út környezetében lévő szakaszokra terjedhetett ki a pályázat. A vízviszatarítás irányú zöld gondolkodás miatt elképzelhető, hogy nem is lesz a programban hasonló, önálló cél. A falvak az élelmiszer és faanyag előállítás elsődleges helyszínei, emiatt ezen településtípusoknál a vízviszatarítás, öntözés és a kiszáradás megakadályozása az elsődleges.

A települések megújuló energiatermelése nagyrészt az intézmények áramellátására háztartási méretű kiserőmű telepítésében, illetve nagyobb, energiaközösségi célú naperőművekben gondolkodnak. Viszonylag kisebb szerepet képviselnek a geotermikus és biomassza alapú fejlesztési elképzelések.

A települések ivóvíz és szennyvízrendszerei elöregedtek, emiatt nagy az ivóvízvesztés és a szennyezési veszély. E fejlesztésekre a KEHOP Plusz pályázatai biztosítanak forrást, de ez egy országos probléma, emiatt az igények a rendelkezésre álló forrásokat meghaladják. További forrást jelenthetnek kisebb hazai pályázatok, továbbá a bérleti-üzemeltetési szerződéssel üzemeltetésre átadott víziközművek után befolyó bérleti díjak, amelyek a víziközmű törvény alapján elkülöníthető kezelendők és kizárólag a víziközmű vagyon pótlására, azaz a 15 évre készülő gördülő fejlesztési tervekben szereplő beruházások, felújítások végrehajtására fordíthatók.

A klíma-alkalmazkodás, klímavédelem fejlesztések és a komplex vízvédelmi fejlesztések önkormányzati, gazdasági szereplők és civil szervezetek együttműködésével valósul meg.

A belvízelvezetés terén is van több településközi együttműködés. Szalkszentmárton négy települést érintő közös csapadékvíz-elvezetési programot javasolt (Szabadszállás, Kunszentmiklós, Tass és Szalkszentmárton). Tass is hasonló jelzett: Három településsel közös (Kunszentmiklós, Szabadszállás, Szalkszentmárton), korábban megtervezett csapadékvíz rendszer kiépítését, vízmegtartó képesség

biztosítását szeretné megvalósítani. Ezt KEHOP Pluszba soroltuk a vízvisszatartás kapcsán.

A hulladékgazdálkodás, környezet és katasztrófa védelmi fejlesztések az önkormányzatok, a civil szervezetek és az érintett gazdasági társaságok együttműködését igénylik.

A prioritáshoz két civil és két egyházi projektötlet érkezett be. Három projekt megújuló energiatermelést tervez és egy projekt őshonos szőlő és gyümölcsfajták újratelepítését, azaz egyfajta génbank létrehozását célozza.

A KKV szektor is jelentős lehetőséget lát a megújuló energiatermelésben. A projektek több tevékenységet is céloznak, a saját telephely áramellátását háztartási méretű kiserőmű telepítésével, vagy nagyobb áramigény esetén kiserőművek építésével és energia piacra termelő kiserőművek építése. A projektjavaslatok között szerepel egy 25 milliárd Ft-os egész megyére vonatkozó elektromos hálózatfejlesztési javaslat is, amelyet a II. fejezetben jeleztünk. A hálózatfejlesztés nélkülözhetetlen a megújuló energiatermelésből származó és az ipari fejlődéshez szükséges árammennyiség szállításához. Az energia tárolási és fogyasztás kiegyensúlyozási megoldások várhatóan nem képesek a hálózatfejlesztést kiváltani.

A szennyvízrendszereket üzemeltető állami és önkormányzati tulajdonú közszolgáltató cégek részéről is jelentős digitalizációs igény mutatkozik, amely elsődlegesen az elakadást okozó tárgyaktól megsérülő átemelőszivattyúk állapotának figyelését szolgálhatják, illetve a szennyvíztisztító rendszerek távfelügyeletet. Állattartó cég részéről is érkezett ipari szennyvízkezelési projektjavaslat, de nem jelölték meg forrásigényt.

Az önkormányzatok fejlesztési elképzelései

Prioritás azonosítója, neve:			P4 Erőforrásaink megőrzése, fejlesztése és hatékony használata							
Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összet, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
1. Komplex tájgazdálkodási program megvalósítása külterületi fókusszal										
1.1	Belterületi csapadékvízvezetés fejlesztése	Nagyobb településeken a vízvezetés, kistelepüléseken a vízvisszatartás és tározás az elsődleges	önkormányzatok	lakosság	2021-2024	21 871	uniós	PO2, PO3, PO5	Felújított belvízelvezető rendszerek száma (db)	nem
1.2	Belterületi csapadékvízvezetés fejlesztése	Nagyobb településeken a vízvezetés, kistelepüléseken a vízvisszatartás és tározás az elsődleges	önkormányzatok	lakosság	2025-2027	9 507	uniós	PO2, PO3, PO5	Felújított belvízelvezető rendszerek száma (db)	nem
1.3	Tó karbantartás		önkormányzatok	mezőgazdaság, lakosság	2021-2024	10	uniós	PO2	Fejlesztéssel érintett létesítmények száma (db)	nem
1.4	Hulladéklerakók felszámolása, rehabilitálása		önkormányzatok	lakosság	2025-2027	102	uniós	PO2	Fejlesztéssel érintett létesítmények száma (db)	nem
1.5	Klíma-alkalmazkodás, klímavédelem fejlesztése		önkormányzatok	lakosság, mezőgazdaság	2021-2024	277	uniós	PO1, PO2	Megvalósítani tervezett klíma-alkalmazkodással, klímavédelemmel kapcsolatos projektek száma (db)	igen

1.6	Klíma-alkalmazkodás, klímavédelem fejlesztése		önkormányzatok	lakosság, mezőgazdaság	2025-2027	127	uniós	PO1, PO2	Megvalósítani tervezett klíma-alkalmazkodással, klímavédelemmel kapcsolatos projektek száma (db)	igen
1.7	Komplex vízvédelmi és egyéb hasznosítású fejlesztés		önkormányzatok	lakosság, mezőgazdaság	2021-2024	2 508	uniós	PO2, PO5	Megvalósítani tervezett komplex vízvédelemmel kapcsolatos projektek száma (db)	igen
1.8	Komplex vízvédelmi és egyéb hasznosítású fejlesztés		önkormányzatok	lakosság, mezőgazdaság	2025-2027	76	uniós	PO2, PO5	Megvalósítani tervezett komplex vízvédelemmel kapcsolatos projektek száma (db)	igen
1.9	Hulladék gyűjtés, feldolgozás és hasznosítás fejlesztés		önkormányzatok	lakosság, KKV-k	2021-2024	1 573	uniós	PO2	Környezetvédelmi szolgáltatásfejlesztési projektek száma (db)	igen
1.10	Környezetvédelmi és katasztrófakockázat elhárítási fejlesztések		önkormányzatok	lakosság, KKV-k	2021-2024	970	uniós és hazai	PO2	Környezetvédelmi, katasztrófa védelmi projektek száma (db)	igen
1.11	Környezetvédelmi és katasztrófakockázat elhárítási fejlesztések		önkormányzatok	lakosság, KKV-k	2025-2027	1 016	uniós és hazai	PO2	Környezetvédelmi, katasztrófa védelmi projektek száma (db)	igen
2. A megye megújuló energiatermelésének növelése.										
2.1	Megújuló energiatermelés fejlesztése		önkormányzatok	lakosság, KKV-k	2021-2024	7 628	uniós és hazai	PO2, PO5	CO2 megtakarítás (t)	nem
2.2	Megújuló energiatermelés fejlesztése		önkormányzatok	lakosság, KKV-k	2025-2027	9 942	uniós és hazai	PO2, PO5	CO2 megtakarítás (t)	nem
3. Elavult, szivárgó ivóvíz- és szennyvízrendszerek kiváltása.										

3.1	Innovatív szennyvízhasznosítás		önkormányzatok	lakosság	2025-2027	133	uniós és hazai	PO2, PO5	Innovatív szennyvízfelhasználási projektek száma (db)	nem
3.2	Ivóvízrendszerek fejlesztése		önkormányzatok	lakosság, KKV-k	2021-2024	3 237	uniós és hazai	PO2, PO5	Felújított ivóvízrendszerek száma (db)	nem
3.3	Ivóvízrendszerek fejlesztése		önkormányzatok	lakosság, KKV-k	2025-2027	6 001	uniós és hazai	PO2, PO5	Felújított ivóvízrendszerek száma (db)	nem
3.4	Szennyvízrendszerek fejlesztése		önkormányzatok	lakosság, KKV-k	2021-2024	15 609	uniós és hazai	PO2, PO5	Felújított szennyvízrendszerek száma (db)	nem
3.5	Szennyvízrendszerek fejlesztése		önkormányzatok	lakosság, KKV-k	2025-2027	17 741	uniós és hazai	PO2, PO5	Felújított szennyvízrendszerek száma (db)	nem

Az intézkedések ütemezése:

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
1. Komplex tájgazdálkodási program megvalósítása külterületi fókusszal	27 209	10 828	38 036
2. A megye megújuló energiatermelésének növelése.	7 628	9 942	17 570
3. Elavult, szivárgó ivóvíz- és szennyvízrendszerek kiváltása.	18 846	23 875	42 721
Összesen:	53 683	44 644	98 327

A vállalkozások fejlesztési tervei

Prioritás azonosítója, neve:			P4 Erőforrásaink megőrzése, fejlesztése és hatékony használata							
Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összet, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
1. A megye megújuló energiatermelésének növelése.										
1.1	Megújuló energiafelhasználás (termelés-felhasználás) fejlesztése		KKV-k	KKV-k	2021-2024	31 015	uniós	PO2	CO2 kibocsátást csökkentés (t)	nem
1.2	Megújuló energiafelhasználás (termelés-felhasználás) fejlesztése		KKV-k	KKV-k	2025-2027	550	uniós	PO2	CO2 kibocsátást csökkentés (t)	nem
2. Elavult, szivárgó ivóvíz- és szennyvízrendszerek kiváltása.										
2.1	Szennyvízüzemeltetés digitalizációja		állami, önkormányzati gazdasági társaságok	lakosság	2025-2027	200	uniós	PO1, PO2	Digitalizált szennyvíz szolgáltatások száma (db)	nem
2.2	Ipari szennyvízkezelés		KKV-k	KKV-k	2021-2024	nincs adat	uniós	PO2	Ipari szennyvízkezelő létesítmény fejlesztések száma (db)	nem

Az intézkedések ütemezése:

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
1. A megye megújuló energiatermelésének növelése.	31 015	550	31 565
2. Elavult, szivárgó ivóvíz- és szennyvízrendszerek kiváltása.	0	200	200
Összesen:	31 015	750	31 765

III. 5. Ember, család, közösség

III. 5.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

A fejlesztési koncepció célja, hogy a tudástőke gyarapodjon, legyen elérhető mindenki számára, a társadalmi-gazdasági aktivitás növekedjen segítve a megtartó helyi társadalom kialakulását. További cél a társadalmi-gazdasági javakhoz való egyenlő esélyű hozzáférés javítása. A cél eléréséhez szükséges az ellátó és szolgáltató intézményrendszer magas színvonala a funkcióhiányos, ellátatlan területekről való elvándorlás megelőzése érdekében.

A foglalkoztatás feltételeinek javítása érdekében cél a rugalmas munkavégzési formák támogatása, amely hozzájárul a munka és a magánélet megfelelőbb egyensúlyához, növelve a munkáltatók és a munkavállalók alkalmazkodó képességét. Támogatjuk az atipikus foglalkoztatást elősegítő intézkedések bevezetését a kisgyermekes szülők számára.

Az aktív turizmus a megyén belüli aktív életmódot biztosító lehetőségekkel, a lakosság egészségben eltöltött éveinek számát növelve, a fiatalok számára minőségi szabadidő eltöltési teret biztosítva járulhat hozzá a prioritás céljaihoz.

E prioritás céljai között az alábbi közszolgáltatások fejlesztése szerepel többek között:

- egészségügyi alapellátás,
- egészségügy szakellátás,
- szociális alapszolgáltatás (a tanyagondnoki és falugondnoki ellátást külön programba csoportosítottuk)
- szociális szakellátás,
- kultúra,
- Köznevelési,
- bölcsődei, óvodai nevelés,
- közétkeztetés,
- sport,
- szabadidős szolgáltatások,
- szakképzés,
- közbiztonság,
- közösségi terek,
- temető fenntartás,
- turisztikai értéket nem képviselő templomok,
- közigazgatás,
- ifjúsági fejlesztések, programok,
- hátrányos helyzetűek felzárkóztatása képzéssel, készségfejlesztéssel, mentorálással,
- szociális gazdaság fejlesztése,
- hátrányos helyzetűek elhelyezkedésének segítése, illetve munkahelymegtartás segítése,
- szociális falu, város rehabilitáció és településfejlesztés.

Az 5. prioritás mind az öt uniós 2021-2027-es szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik:

- Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás. (PO1) A Köznevelésben és a szakképzésben kell megalapozni azt a tudást, amely e célt szolgálja, így e prioritás szorosan kapcsolódik e szakpolitika céljaihoz.
- Zöldebb, karbonszegény Európa. (PO2) A prioritásban megvalósuló fejlesztések a költségek csökkentése érdekében tartalmazznak energiahatékonysági és megújuló energiatermelési elemeket.
- Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT-összekapcsoltság. (PO3) Elsősorban az intézmények IKT fejlesztései, parkoló és kerékpártároló fejlesztései és a szociális város- és

falurehabilitáció út és internet elérés fejlesztései szolgálják e célt.

- Szociálisabb Európa – a szociális jogok európai pillérének végrehajtása. (PO4) A prioritásnak e szakpolitikával van a legszorosabb kapcsolata, a fejlesztendő szolgáltatások, az elérendő célok mind a szociális, jóléti jogok érvényesülését szolgálják.
- A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek. (PO5) Az önkormányzati fejlesztések elsődlegesen e szakpolitikához kötődnek, amely a további négy (PO1, PO2, PO3, PO4) szakpolitika elemeit egyesíti.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió területi céljaihoz illeszkedik a prioritás:

- Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság. A prioritás céljai között szerepel az egészségügyi alapellátás, szakellátás és a sport infrastruktúra fejlesztése, szűrőprogramok, sportprogramok, egészségprevenciós programok biztosítása a lakosság részére.
- Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I. A prioritásban az oktatás, szakképzés szorosan kapcsolódik ezen célhoz, továbbá a társadalmi felzárkóztatás részét képező kompetencia fejlesztés is.
- Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom. A helyi kultúra, a helyi közösségek fejlesztése hozzájárul e cél megvalósulásához. Továbbá a szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, a hátrányos helyzetűek felzárkóztatását célzó programok is e célt szolgálják.
- Jó állam: szolgáltató állam és biztonság. A prioritás elsősorban közszolgáltatásokat tartalmaz, amelyek önkormányzati és állami fenntartásban működnek. E szolgáltatások fejlesztése erősíti e célt.
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése. A prioritás céljai hozzájárulnak e cél teljesüléséhez. A kisgyermeknevelés és az idősgondozás lehetővé teszi a nők munkavégzését, ezáltal a családok jövedelmi helyzetét javítja. A közösségi együttműködés is segíti a hátrányos helyzetűek munkába állását, jövedelemszerzési fejlődését.
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés. A prioritás célja a közszolgáltatási területi különbségek megszüntetése, hogy az egészségügyi, szociális, gyermekjóléti alapellátások egy része, a kulturális, sport szolgáltatások minden településen helyben elérhetőek legyenek. A szociális alapszolgáltatás nappali ellátásai, az egészségügyi szakellátások, idősök otthonai, költségesebb fenntartású sport, kulturális és szabadidős létesítmények pedig járási, vagy várostérségi szinten elérhetőek legyenek.
- Versenyképes, innovatív gazdaság. A kisgyermeknevelés, az oktatás, a szakképzés, az idősellátás mind e célt támogatja közvetetten.
- Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és –ellátás. A hátrányos helyzetűek felzárkóztatásának és a közétkeztetés egyik kulcseleme az élelmiszertermelés és ellátás szervezése. A közszolgáltatások fejlesztésével tehetőek élhetővé és ezáltal életképesé a kistelepülések, tanyás térségek.
- Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése. A közszolgáltatás fejlesztés közvetetten kapcsolódik e célhoz, a fejlesztések során a táj értékeit meg kell őrizni, sok közösségi tér kultúrára ezen táji értékekre építhető.

III. 5.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása

A prioritás végén szereplő programokat tartalmazó, továbbá a programok alapján a 2021-2024, 2025-2027 időszakokra igényelt indikatív forrásokat intézkedésenként kimutató táblázat tartalmával kapcsolatos megállapításokat az alábbiakban mutatjuk be.

Az önálló térfigyelő kamera telepítési elképzelések a TOP Plusz helyi közösségi fejlesztéseikhez illeszkedik, de a jelenleg megismerhető pályázati konstrukcióban önállóan nem támogatható. Az „Élhető települések” pályázati konstrukció és más projektek keretében célszerű a kamerafejlesztések egy részét megvalósítani, komplex projektekbe illeszkedő elem formájában.

A jelenlegi információk alapján az oktatási intézmények infrastrukturális támogatása TOP Plusz keretéből fog történni. A EFOP Plusz leírásában is szerepel e cél.

Jelenleg nem ismert, hogy a két támogatási keret lehatárolása hol lesz pontosan. Valószínű, hogy az egyházi, alapítványi fenntartású intézmények fejlesztésére a EFOP Plusz keretében lesz lehetőség, ide értve az önkormányzati tulajdonú, egyházi fenntartású intézményeket is. Az új humánfejlesztési program keretében a köznevelési intézmények tartalmi, módszertani fejlesztése, míg az új területfejlesztési program keretében a köznevelési intézmények infrastrukturális fejlesztése fog megvalósulni. A köznevelési intézmények infrastrukturális fejlesztéseinek kiemelt célja, hogy a területi különbségeket kiegyenlítve, a minőségi nevelés-oktatáshoz való hozzáférés egyenlő esélyét megteremtse. A tankerületi központok 50-100 millió Ft között Magyar Falu Program keretében pályázhatnak az 5000 fő alatti településen általuk fenntartott oktatási intézmények fejlesztésére, amelyek jellemzően önkormányzati tulajdonúak. Elképzelhető, hogy lesz a TOP Plusz és a EFOP Plusz keret között átfedés, azaz egyes önkormányzati tulajdonú intézmények mindkét helyről pályázhatnak, amely enyhítené a TOP Plusz keret szűköségét. Várhatóan 5,4 milliárd Ft jut TOP Pluszban köznevelés fejlesztésre, 3,6 milliárd Ft jut TOP Pluszban bölcsőde- és óvodafejlesztésre Bács-Kiskun Megyében. Az igények az oktatásfejlesztés területén meghaladják a rendelkezésre álló forrást. Az iskoláknak már nem az önkormányzatok a fenntartói, ezért elképzelhető, hogy a valós igények ennél magasabbak lesznek, mert az önkormányzatok az előző uniós ciklushoz hasonlóan a EFOP Pluszból gondolták finanszírozni a köznevelési fejlesztéseket, A bölcsőde és óvodafejlesztések esetében kétszeres az igény a lehetőséghez képest. Jelentős az igény a meglévő bölcsődei férőhelyek fejlesztése mellett új bölcsődei férőhelyek létesítésére is. Az 5000 fő alatti települések óvodafejlesztéseit emiatt célszerű lehetőség szerint Magyar Falu Program keretében tervezni.

A bölcsőde fejlesztésekre jelenleg a Magyar Falu Program nem terjed ki, de elképzelhető, hogy a jövőben onnan is támogatott lehet az óvoda fejlesztéssel együtt. A 2014-2020-as uniós ciklus tapasztalatai alapján TOP Plusz és hazai pályázatok lehetségesek bölcsőde fejlesztésre.

A TOP Plusz keretében lesz támogatható az egészségügyi alapellátás és a járóbeteg-szakrendelések fejlesztése is. Várhatóan 3,5 milliárd Ft lesz a kerete. Járóbeteg szakrendelésre is jelentős igények érkeztek be, amelyek az alapellátásra fordítható összeget jelentősen csökkentik. Az alapellátás és szakellátás együttes igénye duplája a TOP Plusz rendelkezésre álló forrásának. Sok 5000 fő alatti település is tervezi az egészségügyi alapellátása fejlesztését, számukra a Magyar Falu Program biztosít támogatási lehetőségeket, ezért célszerű lehet a TOP Plusz keretből a járóbeteg szakrendeléseket és az 5000 fő feletti településeken megvalósuló egészségügyi alapellátási projekteket támogatni. Továbbá a nagyobb forrásigényű, a Magyar Falu Program lehetőségeit meghaladó fejlesztéseket.

A TOP Plusz keretében lesz támogatható a szociális alapszolgáltatás fejlesztése, amelyek várható kerete 3,5 milliárd Ft. Elképzelhető, hogy a Magyar Falu Program és hazai források is fognak kisebb léptékű fejlesztési pályázatokat tartalmazni.

Magas az igény a bentlakásos idősök otthonára. Ez várhatóan EFOP Pluszból lesz támogatható. A 2014-2020-as uniós ciklusban önkormányzatok számára nem volt pályázati lehetőség e témában. Az idősök otthona alternatívái a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás és az otthoni szakápolás megszervezése a házi gondozásra és a szociális étkeztetésre építve, továbbá a fogyatékosok támogató szolgáltatása (személyszállítás). Minden idősök otthona fejlesztés alapos körületekintést igényel, hogy egymással versengő, egymás hatását kioltó kapacitások ne jöjjenek létre. A jelenlegi jogi szabályzás alapján az 50 és a 100 férőhelyes szociális otthonok a fenntarthatóak, mert egy gondozási egység maximális létszáma 50 fő, amelyhez kapcsolódnak a létszám és egyéb előírások (1/2000 SzCsM. rendelet 2. melléklet előírásaiból matematikailag levezethető.).

További gond, hogy önkormányzati fenntartás esetén a térítési díjat önköltségi alapon kell kiszámolni az állami normatív finanszírozás összegével. A fennmaradó díj az intézményi térítési díj. Az intézményi térítési díj nem lesz mindenkitől beszedhető, csak a jövedelemmel arányos személyi térítési díj. Az 50 férőhely alatti működés gazdaságtalan, de egy 50 férőhelyes intézményhez is évente legalább 8-10 millió Ft önkormányzati kiegészítő támogatást hozzá kell tenni.

Valószínűleg az 50 férőhelyes méret a támogatott. Javasolt az idősök otthona fejlesztést tervező önkormányzatok szoros együttműködése, mert egy alacsony működési és karbantartási költségű és típusú alapján, működtetési együttműködéssel sikeresebben és kisebb költséggel tudnak fenntartható létesítményeket fejleszteni. A hálózatos fejlesztés és működtetés előnye, hogy létrejöhetnek piaci alapú (külföldiek számára magas színvonalú ellátást biztosító) ellátások is, amelyek segíthetik a többi ellátás finanszírozását. A fejlesztések során kihívást jelent a diétás étkezés, különösen az ételallergiások étkezésének biztosítása.

A szociális szakellátások fejlesztésénél cél mind a meglévő, korszerűtlen intézmények felújítása, mind új idősök ellátását biztosító férőhelyek létrehozása. A határozatlan idejű működési engedély megszerzéséhez szükséges fejlesztések kiemelt támogatása javasolt.

A közösségi kulturális, szabadidő célú - ide értve a kültéren, parkokban megvalósuló szabadidős fejlesztéseket is - ingatlanfejlesztések közül a kisebb léptékű és 5000 fő alatti településen tervezettek a Magyar Falu Programból is támogathatóak. A TOP Pluszban a kultúra, szabadidő, sport fejlesztésekre körülbelül 8,5 milliárd Ft forrás jut, amelyet az igények többszörösen meghaladnak.

A fejlesztési elképzelések között szerepelnek barnamezős projektek is, amelyek keretében elhagyott, funkcióját veszített épületek újrahasznosítása tervezett, így például Szabadszállás ezen projekt keretében kívánna kialakítani idősök otthonát. A barnamezős felhívás tervezet még nem ismert, ezért TOP Plusz forrás besorolást kapott, ám amennyiben ebből nem lesz támogatható, vélhetően a EFOP Plusz keretében lesz e célra pályázati kiírás. Szintén barnamezős projektben szerepelne egy leromlott terület szabadidős, sport és kulturális célú fejlesztése, illetve több barnamezős elképzelés lakásfejlesztésre irányul, ha erre lehetőség lesz a felhívásban. Amennyiben lakásépítésre nem lehet pályázni, valószínű, hogy lesz hazai forrású pályázati felhívás bérlakásépítési célra.

Új polgármesteri hivatal építése vélhetően nem lesz TOP Plusz forrásból támogatható, valószínűleg hazai forrású támogatás szükséges hozzá. A meglévő polgármesteri hivatalok, amelyek nem látnak el közösségi, kulturális funkciókat feltehetően energetikai forrásból lesznek támogathatóak TOP Plusz keretében. Az 5000 fő alatti települések kisebb léptékű polgármesteri hivatal felújításai Magyar Falu

Programból is finanszírozhatóak.

A hátrányos helyzetűek foglalkoztatására, társadalmi felzárkózására irányuló programok széles körű önkormányzatok, civil szervezetek és a KKV szektor szereplői közötti együttműködésben valósulnak meg.

Alapítványi óvodafejlesztésekre 5000 fő alatti településen vélhetően Magyar Falu Program keretében lesz lehetőség.

A 2014-2020-as uniós ciklusban az egyházi oktatási infrastruktúra (óvoda, iskola) fejlesztésekre az Emberi Erőforrás Operatív Program keretében volt lehetőség. A köznevelés fejlesztés átkerült a TOP Pluszban, azonban azt feltételezzük, hogy ez kizárólag az önkormányzati tulajdonú, állami fenntartású épületekre fog vonatkozni. Vélhetően a EFOP Plusz keretében lesz lehetősége az egyházi, alapítványi iskoláknak pályázati forráshoz jutni.

Az egyházi és civil bölcsőde fejlesztési elképzelésekre várhatóan a TOP Plusz keretében lesz lehetőség.

Az egyházi szociális és gyermekjóléti szakellátások (idősek, fogyatékosok, pszichiátriai és szenvedélybetegek, gyermekek átmeneti otthona, stb.) fejlesztése várhatóan a EFOP Plusz keretében történhet. Az önkormányzati szociális és gyermekjóléti szakellátások (idősek, gyermekek átmeneti otthona) fejlesztése is várhatóan a EFOP Plusz keretében történhet.

A prioritásban jellemzően az önkormányzati és állami fenntartású gazdasági társaságok fejlesztési elképzelései tartoznak, amelyek önkormányzati feladatokat támogatnak. Továbbá a hátrányos helyzetűekkel foglalkozó vállalkozások, vagy a kisgyermek napközbeni felügyeletével foglalkozó vállalkozások szerepelnek a fenti programokban. Az ide tartozó elképzelések esetében a EFOP Plusz és a KEHOP Plusz forrásból történő finanszírozás a legvalószínűbb.

Az egyházak és civil szervezetek részéről e prioritáshoz kapcsolódóan érkezett be a legtöbb javaslat, amely számos közszolgáltatás fejlesztését tartalmazza:

- köznevelés,
- bölcsődei gondozás,
- óvodai nevelés,
- kultúra,
- közösségi terek kültéren és szabadtéren,
- szociális alapszolgáltatás,
- szociális szakellátás,
- sport infrastruktúra,
- közszolgáltatási épületek és templomok felújítása energetikai projektelemekkel,
- temető,
- szűrővizsgálatok szervezése, szemléletformáló rendezvények,
- okos távmunka központ kialakítása,
- hátrányos helyzetű lakosság részére életvezetési tanácsadás, készség és kompetencia fejlesztés,
- közbiztonságfejlesztés (polgárőrségek infrastrukturális fejlesztése),
- foglalkoztatási bértámogatás,
- hagyományápoló foglalkozások szervezése,
- gyermekprogramok,
- gyakorló konyhakert program.

A fejlesztések közvetlenül is érinthetnek műemlék épületeket, az épített örökség részét képező épületeket, területeket. A prioritás keretében a tervezett funkciók fejlesztésénél kiemelt figyelmet kell fordítani az épített környezet védelmére.

Az önkormányzatok fejlesztési elképzelései

Prioritás azonosítója, neve:			P5 Ember, család, közösség							
Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
1. Helyi közszolgáltatások fejlesztése.										
1.1	Terek, játszóterek, szabadidős létesítmények fejlesztése		önkormányzat	lakosság	2021-2024	6 334	uniós és hazai	PO5	Közösségi, szabadidős terek fejlesztése (m2)	nem
1.2	Terek, játszóterek, szabadidős létesítmények fejlesztése		önkormányzat	lakosság	2025-2027	2 574	uniós és hazai	PO5	Közösségi, szabadidős terek fejlesztése (m2)	nem
1.3	Barnamezős területek közszolgáltatási, közösségi hasznosítása		önkormányzat	lakosság	2021-2024	1 334	uniós	PO2, PO4, PO5	Barnamezős területek közösségi fejlesztése (m2)	nem
1.4	Barnamezős területek közszolgáltatási, közösségi hasznosítása		önkormányzat	lakosság	2025-2027	381	uniós	PO2, PO4, PO5	Barnamezős területek közösségi fejlesztése (m2)	nem
1.5	Okos településfejlesztések		önkormányzat	lakosság	2021-2024	3 906	uniós	PO1, PO2, PO4, PO5	Okos település szolgáltatás fejlesztések száma (db)	nem
1.6	Okos településfejlesztések		önkormányzat	lakosság	2025-2027	500	uniós	PO1, PO2, PO4, PO5	Okos település szolgáltatás fejlesztések száma (db)	nem
1.7	Közbiztonsági fejlesztések		önkormányzat	lakosság	2021-2024	364	uniós és hazai	PO5	Közbiztonság fejlesztések száma (db)	nem

1.8	Közbiztonsági fejlesztések		önkormányzat	lakosság	2025-2027	655	uniós és hazai	PO5	Közbiztonság fejlesztések száma (db)	nem
1.9	Szociális falurehabilitáció, telepprogram		önkormányzat	hátrányos helyzetű lakosság	2021-2024	64	uniós	PO4, PO5	Szociális falurehabilitációs programok száma (db), bevont lakosok száma (fő)	nem
1.10	Közétkeztetés fejlesztése		önkormányzat	lakosság	2021-2024	2 619	uniós	PO4, PO5	Közétkeztetés fejlesztések száma (db)	nem
1.11	Közétkeztetés fejlesztése		önkormányzat	lakosság	2025-2027	420	uniós	PO4, PO5	Közétkeztetés fejlesztések száma (db)	nem
1.12	Közétkeztetés és helyi piacok komplex, összehangolt fejlesztése		önkormányzat	lakosság	2021-2024	184	uniós	PO1, PO2, PO4, PO5	Közétkeztetés és helyi piac fejlesztések száma (db)	nem
1.13	Köznevelési infrastruktúra fejlesztés		önkormányzat	lakosság	2021-2024	3 719	uniós és hazai	PO1, PO4, PO5	Köznevelési infrastruktúra fejlesztések száma (db)	nem
1.14	Köznevelési infrastruktúra fejlesztés		önkormányzat	lakosság	2025-2027	3 765	uniós és hazai	PO1, PO4, PO5	Köznevelési infrastruktúra fejlesztések száma (db)	nem
1.15	Szakképzés, munkaerő-piaci képzés fejlesztése	A forrás legalább 50%-a szakképzésre fordítandó	önkormányzat	lakosság	2021-2024	178	uniós	PO1, PO4, PO5	Szakképzési infrastruktúra fejlesztések száma (db)	nem
1.16	Kisgyermeknevelési infrastruktúra fejlesztés		önkormányzat	lakosság	2021-2024	4 164	uniós és hazai	PO1, PO4, PO5	Bölcsődei, óvodai fejlesztett férőhelyek száma (db)	nem
1.17	Kisgyermeknevelési infrastruktúra fejlesztés		önkormányzat	lakosság	2025-2027	2 992	uniós és hazai	PO1, PO4, PO5	Bölcsődei, óvodai fejlesztett férőhelyek száma (db)	nem
1.18	Egészségügyi alapellátás fejlesztése		önkormányzat	lakosság	2021-2024	1 316	uniós és hazai	PO4, PO5	Egészségügyi alapellátási szolgálatok fejlesztése (db)	nem
1.19	Egészségügyi alapellátás fejlesztése		önkormányzat	lakosság	2025-2027	2 892	uniós és hazai	PO4, PO5	Egészségügyi alapellátási szolgálatok fejlesztése (db)	nem
1.20	Egészségügyi szakellátás fejlesztése		önkormányzat	lakosság	2021-2024	962	uniós	PO4, PO5	Egészségügyi szakellátási szolgáltatások fejlesztése (db)	nem

1.21	Egészségügyi szakellátás fejlesztése	önkormányzat	lakosság	2025-2027	1 412	uniós	PO4, PO5	Egészségügyi szakellátási szolgáltatások fejlesztése (db)	nem
1.22	Szociális alapszolgáltatás fejlesztése	önkormányzat	lakosság	2021-2024	1 481	uniós	PO4, PO5	Szociális alapellátási szolgáltatások fejlesztése (db)	nem
1.23	Szociális alapszolgáltatás fejlesztése	önkormányzat	lakosság	2025-2027	203	uniós	PO4, PO5	Szociális alapellátási szolgáltatások fejlesztése (db)	nem
1.24	Szociális szakellátás fejlesztése	önkormányzat	lakosság	2021-2024	10 433	uniós és hazai	PO4, PO5	szociális szakellátás fejlesztése (férőhely)	nem
1.25	Szociális szakellátás fejlesztése	önkormányzat	lakosság	2025-2027	6 227	uniós és hazai	PO4, PO5	szociális szakellátás fejlesztése (férőhely)	nem
1.26	Szociális alap és szakellátás integrált fejlesztése	önkormányzat	lakosság	2021-2024	876	uniós	PO4, PO5	Szociális szolgáltatások fejlesztése (db)	nem
1.27	Szociális alap és szakellátás integrált fejlesztése	önkormányzat	lakosság	2025-2027	1 511	uniós	PO4, PO5	Szociális szolgáltatások fejlesztése (db)	nem
1.28	Falu- és tanyagondnoki szolgálatok fejlesztése	önkormányzat	lakosság	2021-2024	189	uniós és hazai	PO4, PO5	Fejlesztett falu- és tanyagondnoki szolgálatok (db)	nem
1.29	Falu- és tanyagondnoki szolgálatok fejlesztése	önkormányzat	lakosság	2025-2027	71	uniós és hazai	PO4, PO5	Fejlesztett falu- és tanyagondnoki szolgálatok (db)	nem
1.30	kultúra, közösségi terek és szolgáltatások fejlesztése	önkormányzat	lakosság	2021-2024	12 296	uniós és hazai	PO4, PO5	Fejlesztett kulturális és szabadidős létesítmények száma (db)	nem
1.31	kultúra, közösségi terek és szolgáltatások fejlesztése	önkormányzat	lakosság	2025-2027	7 327	uniós és hazai	PO4, PO5	Fejlesztett kulturális és szabadidős létesítmények száma (db)	nem

Javaslattevő fázis

1.32	Sport infrastruktúra fejlesztése		önkormányzat	lakosság	2021-2024	7 027	uniós és hazai	PO4, PO5	Fejlesztett sportlétesítmények száma (db)	nem
1.33	Sport infrastruktúra fejlesztése		önkormányzat	lakosság	2025-2027	13 750	uniós és hazai	PO4, PO5	Fejlesztett sportlétesítmények száma (db)	nem
1.34	Közszolgáltatások energiahatékonysági fejlesztése		önkormányzat	lakosság	2021-2024	3 815	uniós és hazai	PO2, PO4, PO5	CO2 megtakarítás (t)	nem
1.35	Közszolgáltatások energiahatékonysági fejlesztése		önkormányzat	lakosság	2025-2027	6 300	uniós és hazai	PO2, PO4, PO5	CO2 megtakarítás (t)	nem
1.36	Helyi közszolgáltatásokhoz kapcsolódó fejlesztések		önkormányzat	lakosság	2021-2024	601	uniós és hazai	PO2, PO4, PO5	Fejlesztett közszolgáltatások száma (db)	nem
1.37	Helyi közszolgáltatásokhoz kapcsolódó fejlesztések		önkormányzat	lakosság	2025-2027	2 377	uniós és hazai	PO2, PO4, PO5	Fejlesztett közszolgáltatások száma (db)	nem
1.38	Temetői infrastruktúra fejlesztés		önkormányzat	lakosság	2021-2024	2 827	hazai		Fejlesztett temetők száma (db)	nem
1.39	Temetői infrastruktúra fejlesztés		önkormányzat	lakosság	2025-2027	471	hazai		Fejlesztett temetők száma (db)	nem
1.40	Önkormányzatok nagyobb léptékű közigazgatási fejlesztése és kisebb léptékű eszközfejlesztése		önkormányzat	lakosság	2021-2024	6 414	hazai		Fejlesztett közigazgatási szolgáltatások száma (db)	nem
2. A hátrányos helyzetű népességcsoportok felzárkózását, pályaorientációját támogató oktatás- és tudásfejlesztés a hátrányos helyzetű térségekben.										
2.1	Hátrányos helyzetű lakosság foglalkoztatását elősegítő lakásfejlesztés		önkormányzat	hátrányos helyzetű lakosság	2021-2024	981	uniós és hazai		Fejlesztett szociális bérlakások száma (db)	nem

2.2	Hátrányos helyzetű lakosság foglalkoztatását elősegítő lakásfejlesztés	önkormányzat	hátrányos helyzetű lakosság	2025-2027	210	uniós és hazai		Fejlesztett szociális bérlakások száma (db)	nem
2.3	Helyi foglalkoztatás fejlesztési programok	önkormányzat	hátrányos helyzetű lakosság	2021-2024	736	uniós		Foglalkoztatási programok száma (db), bevont lakosok száma (fő)	igen
2.4	Társadalmi felzárkózást segítő programok	önkormányzat	hátrányos helyzetű lakosság	2025-2027	2 434	uniós		Társadalmi felzárkóztatási programok száma (db), bevont lakosok száma (fő)	igen
2.5	Társadalmi felzárkózást segítő programok	önkormányzat	hátrányos helyzetű lakosság	2021-2024	2 100	uniós		Társadalmi felzárkóztatási programok száma (db), bevont lakosok száma (fő)	igen

Az intézkedések ütemezése:

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
1. Helyi közszolgáltatások fejlesztése.	71 102	53 830	124 931
2. A hátrányos helyzetű népességcsoportok felzárkózását, pályaorientációját támogató oktatás- és tudásfejlesztés a hátrányos helyzetű térségekben.	3 817	2 644	6 461
Összesen:	74 919	56 473	131 392

A vállalkozások fejlesztési tervei

Prioritás azonosítója, neve:			P5 Ember, család, közösség							
Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összet, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
1. Helyi közszolgáltatások fejlesztése.										
1.1	Lakás és parkoló infrastruktúra fejlesztés		állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok	lakosság	2021-2024	125	uniós	PO4	Fejlesztett lakások és parkolók száma (db)	nem
1.2	Lakás és parkoló infrastruktúra fejlesztés		állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok	lakosság	2025-2027	840	uniós	PO4	Fejlesztett lakások és parkolók száma (db)	nem
1.3	Közösségi ifjúsági tér kialakítása		állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok	fiatalok	2025-2027	nincs adat	uniós	PO4	Fejlesztett ifjúsági terek száma (db)	nem

1.4	Neumann János Egyetem multifunkciós épület, konferencia terem fejlesztése		állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok	felsőoktatásban tanulók	2021-2024	6 000	uniós	PO1, PO4	Fejlesztett felsőoktatási épületek száma (db)	nem
1.5	Energiahatékonysági fejlesztése		állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok	lakosság	2021-2024	1 000	uniós	PO2, PO4	CO2 kibocsátást csökkentés (t)	nem
1.6	Energiahatékonysági fejlesztése		állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok	lakosság	2025-2027	300	uniós	PO2, PO4	CO2 kibocsátást csökkentés (t)	nem
1.7	Közszolgáltatás fejlesztés		állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok	lakosság	2021-2024	20	uniós	PO4	Fejlesztett közszolgáltatások száma (db)	nem
1.8	Közszolgáltatás fejlesztés		állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok	lakosság	2025-2027	nincs adat	uniós	PO4	Fejlesztett közszolgáltatások száma (db)	nem
2. A hátrányos helyzetű népességcsoportok felzárkózását, pályaorientációját támogató oktatás- és tudásfejlesztés a hátrányos helyzetű térségekben.										
2.1	Humán és Közösségi Kompetenciafejlesztő Központ		állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok, KKV-k	lakosság	2021-2024	250	uniós	PO4	Fejlesztett hátrányos helyzetűeket fejlesztő szolgáltatások száma (db)	nem

2.2	Hátrányos helyzetűek oktatásának, felzárkóztatásának segítése		KKV-k	lakosság	2021-2024	1	uniós	PO4	Fejlesztett hátrányos helyzetűeket fejlesztő szolgáltatások száma (db)	nem
-----	---	--	-------	----------	-----------	---	-------	-----	--	-----

Az intézkedések ütemezése:

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
1. Helyi közszolgáltatások fejlesztése.	7 145	1 140	8 285
2. A hátrányos helyzetű népességcsoportok felzárkózását, pályaorientációját támogató oktatás- és tudásfejlesztés a hátrányos helyzetű térségekben.	251	0	251
Összesen:	7 396	1 140	8 536

III. 6. Digitális és kreatív megye

III. 6.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

A digitalizáció segítségével javítani kell az elérhető közösségi- és közszolgáltatások idő- és költséghatékonyságát és hozzáférhetőségét, komplex szolgáltatási teret alkotva, a közszolgáltatások, szolgáltatások széles körén át.

A digitalizáció, SMART megoldások főbb céljai többek között:

- A széles sávú internet elérés biztosítása mindenki számára.
- A hátrányos helyzetűek és a lakosság széles köre számára rácsatlakozók felhasználó számtól függő sávszélességű ingyenes wifi biztosítása.
- Digitális írástudás kompetenciafejlesztés, szolgáltatási pontok kialakítása a hátrányos helyzetű településeken, településrészekben.
- Valamennyi közszolgáltatás aktuális naprakész kereshető rendszerbe foglalása települési, várostérségi, járási és megyei szinten.
- A közszolgáltatások felhasználó közelivé tétele, közvetlen kérdés-válasz, elektronikus ügyintézés, egyes közszolgáltatások online elérhetőségének biztosítása, okos jelzőrendszeres házi segítségnyújtás kiterjesztése.
- Településüzemeltetési integrált, teljes folyamatot kezelő megoldások.
- Minden helyi hatósági ügy teljes körű elektronikus ügyintézése.
- Okos technológiák beépítése és alkalmazása az utcákon, tereken, parkokban, középületekben, tömegközlekedésben.
- Kistépüléseken eddig nem elérhető termékek és szolgáltatások elérhetővé tétele, azt ezt felvállaló vállalkozások ösztönzése, támogatása.
- A helyi, térségi lakosok, vállalkozások együttműködését szolgáló okos megoldások bevezetése, fókuszban a csere és a mikrovállalkozások kiskereskedelmi tevékenysége.
- Okos energetikai megoldások elterjesztése, megújuló energiaközösségek létrehozásának ösztönzése, okos otthon technológiák megismertetése.
- A lakosság, vállalkozások bevonása a helyi döntéshozatal előkészítésébe.
- Helyi kultúra, identitástudat erősítése, közösség szervezése a digitális térben.
- Települési, térségi, megyei marketing, szemléletformálás.
- Az okos megoldások kiterjesztése a fentiekén túli új területekre.
- Új innovációk támogatása, startupok mentorálása, inkubálása.
- Digitális tanösvények.

A 6. prioritás mind az öt uniós 2021-2027-es szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik:

- **Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás. (PO1)** A prioritás programjai a piaci alapú szolgáltatásokat is bekapcsolják a lakosság ellátásába, továbbá a KKV szektor részére nyújtott közszolgáltatások, közigazgatási eljárások jobb és gyorsabb elérhetőségét is lehetővé teszi.
- **Zöldebb, karbonszegény Európa. (PO2)** Az energetikai okos megoldások az épületüzemeltetés, közösségi közlekedés, közvilágítás terén is megjelennek és segítik ezen uniós szakpolitika megvalósítását.
- **Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT-összekapcsoltság. (PO3)** Az IKT rendszerek fejlesztése, mindél több szolgáltatás integrálása és a közösségi közlekedés fejlesztése révén kapcsolódik a prioritás e szakpolitikához.
- **Szociálisabb Európa – a szociális jogok európai pillérének végrehajtása. (PO4)** A prioritás programjai segítik a szociális jogok körébe tartozó jóléti közszolgáltatások, szolgáltatások jobb elérhetőségét, csökkentve a vidék és város közötti különbségeket.
- **A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek. (PO5)** Az

önkormányzati fejlesztések elsődlegesen e szakpolitikához kötődnek, amely a további négy (PO1, PO2, PO3, PO4) szakpolitika elemeit egyesíti.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció területi céljaihoz illeszkedik a prioritás:

- Versenyképes, innovatív gazdaság. A digitalizáció és az okos településfejlesztés hozzájárul az okos településfejlesztési szolgáltatásokat igénybe vevő cégek versenyképességének javításához, javítva a piacra jutásukat, segítve a fejlesztéseiket.
- Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I. Az okos település egy folyamatosan fejlődő terület, amely jelentős teret ad a helyben felhalmozódott tudás könnyebb és feldolgozott elérésének, segíti a készségfejlesztést, szakképzést, amely a nemzeti cél elérését szolgálja.
- Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom. A helyi értékek feldolgozása, a helyi lakosok szolgáltatásokkal ellátása, a lakosok közötti gazdasági kapcsolatok segítése, a szolgáltatások, közszolgáltatások jobb elérése mind segítik a nemzeti cél megvalósulását.
- Jó állam: szolgáltató állam és biztonság. Az állami és önkormányzati szolgáltatások elérhetőségét és minőségét javítva járul hozzá a prioritás e célhoz.
- Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme. Az okos megoldások egy része jelentős áram, üzemanyag, földgáz felhasználás megtakarítást eredményezhet, segítve a CO² kibocsátás csökkentését.
- A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat. Az okos megoldások a városok szolgáltató szerepét erősíthetik, közelebb juttatva a falvak lakosságához a városi szolgáltatásokat.
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése. Az okos megoldások új együttműködések, gazdasági közösségek kialakulása révén szolgálhatják e célt.
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés. A szolgáltatáshiányok felszámolásával a vidéki lakosság életfeltételeit jelentősen javíthatják az okos megoldások és piaci platformot teremthetnek a KKV szektor számára.
- Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása. Az okos megoldások a szolgáltatók-lakosok, a szolgáltatók-szolgáltatók, lakosok-lakosok, kereskedők-lakosok viszonylatában is javítják az elérhetőséget. A közösségi közlekedési okos megoldások javítják a gépjárművel nem rendelkező lakosok mobilitását.

III. 6.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása

A prioritás végén szereplő programokat tartalmazó, továbbá a programok alapján a 2021-2024, 2025-2027 időszakokra igényelt indikatív forrásokat intézkedésenként kimutató táblázat tartalmával kapcsolatos megállapításokat az alábbiakban mutatjuk be.

Az „Okos város, okos település, okos térség fejlesztések (IKT) fejlesztése” projektek esetében a TOP Plusz „Élhető települések” című VMOP-1.2.1-21 kódszámú felhívás tervezete ismert. A TOP Plusz megyei e célú kerete 700 millió Ft körüli, amely szűkös, azonban ez a tisztán okosváros projektekre irányul. Számos más projektnek lehetnek okosváros műszaki megoldásai, például: zöld városban okos parkvilágítás.

A TOP Plusz felhívásban nincs önálló okos közvilágítás fejlesztés, kizárólag a kerékpáros és egyéb élhető települési projektelemekhez kötődő közvilágítás fejlesztést tartalmazza. Elképzelhető, hogy a közvilágítás korszerűsítési támogatások KEHOP Pluszban lesznek elérhetőek.

Az okos megoldások minél szélesebb körű alkalmazása, mintaprojektek elindítása érdekében célszerű megyei szinten koordinálni ezeket a fejlesztéseket.

Kiskőrös zászlóshajó projektcsomag részét képező elképzelései mellett Kalocsa projektelképzelése komplex, több területet érint, emiatt vélhetően TOP Plusz, és KEHOP Plusz források együttes bevonásával biztosítható a megvalósulásuk.

A prioritáshoz egy civil szervezettől érkezett be online szakmaválasztó alkalmazás fejlesztési ötlet.

Az önkormányzatok fejlesztési elképzelései

Prioritás azonosítója, neve:			P6 Digitális és kreatív megye							
Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összet, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
1. Több település számára nyújtott szolgáltatások, közszolgáltatások fejlesztése, összekapcsolva a szolgáltatásfejlesztéssel az okos megoldások alkalmazásával.										
1.1	Komplex, máshová nem sorolható digitális településfejlesztési megoldások		önkormányzat	lakosság, KKV-k	2021-2024	5 584	uniós	PO1, PO3, PO4, PO5	Digitális településfejlesztések száma (db)	nem
1.2	Okos városfejlesztés	Várostérségi központokban	önkormányzat	lakosság, KKV-k	2021-2024	267	uniós	PO1, PO3, PO4, PO5	Okos városfejlesztések száma (db)	nem

Az intézkedések ütemezése:

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
1. Több település számára nyújtott szolgáltatások, közszolgáltatások fejlesztése, összekapcsolva a szolgáltatásfejlesztéssel az okos megoldások alkalmazásával.	5 851	0	5 851
Összesen:	5 851	0	5 851

III. 7. Térségmarketing

III. 7.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok részletes meghatározása

Bács-Kiskun megye marketingstratégiája a terület- és az egyéb szakmai (pl.: gazdaság, foglalkozás-, turizmus stb.) fejlesztési stratégiák megvalósításának fontos támogatója, de önálló identitás- és márkaépítő programot is kínál. A prioritás célja a helyi identitás erősítése, Bács-Kiskun megye, mint turisztikai márka felépítése. A másik fontos cél a társadalmi szemlélet formálása többek között az alábbi területeken:

- helyi termék és szolgáltatás fogyasztás,
- fenntartható közlekedés,
- környezetvédelem,
- energiafelhasználás csökkentése,
- egészséges életvitel,
- társadalmi befogadás.

A 7. prioritás mind az öt uniós 2021-2027-es szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik:

- Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás. (PO1) A turizmust támogató innovatív marketingstratégiák Bács-Kiskun Megye növekedését, a megyei turizmus, a megyei élelmiszertermelés jövedelmezőségét segíti elő.
- Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT-összekapcsoltság. (PO3) Az identitás erősítése, a turizmus támogatása együttesen összekapcsolja az európai lakosságot. A prioritás e hatása megyei, regionális és makroregionális szinten is támogatja e célt.
- A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek. (PO5) Az önkormányzati fejlesztések elsődlegesen e szakpolitikához kötődnek, amely a további négy (PO1, PO2, PO3, PO4) szakpolitika elemeit egyesíti.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció területi céljaihoz illeszkedik a prioritás:

- Versenyképes, innovatív gazdaság. A turizmust és az élelmiszertermelés területén fejti ki e versenyképesség javító hatását a prioritás.
- Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság. A szemléletformálási program és a turisztikai marketing program is e nemzeti célt támogatja.
- Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és –ellátás. A helyi identitás erősítésével és az egészséges életmódhoz kötődő szemléletformálással támogatja a prioritás e célt.
- Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I. A turisztikai marketing, az identitás erősítése, a helyi értékek megismertetése, a szemléletformálás együttesen segítik e nemzeti cél elérését. E terület gyorsan fejlődik és egyre több része jelentik meg a digitális térben.
- Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom. A szemléletformáló programok és az identitástudat erősítése együttesen szolgálják e célokat.
- Jó állam: szolgáltató állam és biztonság. A térség és megye marketing, a szemléletformálás elsősorban közösségi szinten jelenik meg. E tevékenység ott sikeres, ahol az önkormányzatok és intézményeik támogatják e célokat. A prioritás közvetetten javítja az állami, önkormányzati szolgáltatások minőségét.

III. 7.2. A prioritás részletes tartalmának bemutatása

A prioritás végén szereplő programokat tartalmazó, továbbá a programok alapján a 2021-2024, 2025-2027 időszakokra igényelt indikatív forrásokat intézkedésenként kimutató táblázat tartalmával kapcsolatos megállapításokat az alábbiakban mutatjuk be.

A helyi identitást erősítő programok jellegüknél fogva széles körű önkormányzatok, önkormányzati intézmények, állami intézmények, civil szervezetek, gazdasági társaságok közötti együttműködést igényelnek.

Az önkormányzatok és a civil szervezetek azok, akik elsődlegesen felvállalják a helyi identitást és a turizmust erősítő fesztiválok, rendezvények szervezését és összefogását. Az önkormányzatok további szerepe ezen kezdeményezések generálása és támogatása.

A vállalkozások általában önállóan, vagy szövetkezetbe tömörülve folytatnak marketing tevékenységet, amely kapcsolódik a turizmushoz és a helyi identitás erősítéséhez, azonban ezen tevékenységük a működésük része. Valószínűleg emiatt nem jeleztek projekt elképzelést ezen a területen. A turizmus területén működő gazdasági társaságok folyamatosan összehangolják a marketing tevékenységüket a térségi marketinggel.

Az állami, önkormányzati közszolgáltató cégekre jellemző a környezetvédelmi, közbiztonsági tárgyú szemléletformálás, amely illeszkedik a prioritás céljaihoz.

A civil szervezetek és az egyházak részéről a marketing stratégiába és a szemléletformáló horizontális szempontokhoz illeszkedő rendezvényekre, egyeztetésekre, konferenciákra, kiállításokra sok elképzelés érkezett. Ezek egy része a hagyományörzés révén a megyei identitást erősíti, egy része szemléletformálást céloz egészség, életmód, energetika, környezetvédelem témakörökben. Sportrendezvények, hangoskönyv készítése, táborok szervezése, fiatalok bevonása a közösségi szociális munkába tematikában is érkeztek be elképzelések. Kiemelkedik a Natúrpark védjegy projekt, amely egy komplex program, átfogva a natúrparkok által érintett területen az élelmiszertermelést és a turizmust, széleskörű együttműködést kialakítva.

Az egymásra épülő fejlesztések, az ágazatokon átnyúló tevékenységek szinergiájának fokozása érdekében célszerű megyei szinten koordinálni ezeket az elképzeléseket.

A prioritás keretében megvalósuló akciók figyelmet irányíthatnak az épített környezet védelmére, mint a helyi identitás fontos részére.

A nemzeti közneveléshez kapcsolódó sportcélú ESZA típusú fejlesztési irányok:

- kisgyermekkor, óvodai mozgásfejlesztést célzó programok
- az általános iskolai oktatás iskolán kívüli eszközökkel történő kiegészítését támogató sportprogramok, kiemelten a helyi sportszervezetek hazai sportszövetségek intézményi és egyesületi programjaiba való bekapcsolódását ösztönző programok a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése érdekében.

Az egészséges életmód szemléletformálás cél elérésének fontos része a szabadidősport. A megyei egészségmegőrző program részeként a megyei felsőoktatási intézmények részvétele segítheti az intézményi és lakossági szabadidősportot, egészségnevelést támogató programokat.

Az aktív turizmus erősítése mind az egészséges életmód, mind a megyei turizmus fejlesztése szempontjából kiemelt cél.

Az önkormányzatok fejlesztési elképzelései

Prioritás azonosítója, neve:			P7 Térségmarketing							
Sorszám	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összet, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzetközi, hazai, stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
1. A megyei marketing, mint a fejlődés egyik motorja										
1.1	Helyi értéktár fejlesztése		önkormányzat	turisták, lakosság	2025-2027	13	uniós	PO5	Fejlesztett értéktárak száma (db)	igen
1.2	Helyi identitás erősítő fesztiválok		önkormányzat	turisták, lakosság	2025-2027	85	uniós	PO5	Fesztiválok száma (db)	igen
1.3	Helyi identitás és közösségfejlesztés		önkormányzat	lakosság, turisták	2021-2024	500	uniós	PO5	Helyi identitás- és közösségfejlesztési programok száma (db)	igen
1.4	Helyi identitás és közösségfejlesztés		önkormányzat	lakosság, turisták	2025-2027	525	uniós	PO5	Helyi identitás- és közösségfejlesztési programok száma (db)	igen

Az intézkedések ütemezése:

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (millió Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (millió Ft)	Indikatív forrás összesen 2021-2027 (millió Ft)
1. A megyei marketing, mint a fejlődés egyik motorja	500	624	1 124
Összesen:	500	624	1 124

III. 8. Prioritásokon átívelő zászlóshajó projektek

A területfejlesztési koncepció és a területfejlesztési operatív program tervezése során minden járásra készült egy olyan zászlóshajó projekt, amely egy-egy kiemelt témában a járás nagy részére pozitív, népességmegtartó hatást fejthet ki, jelentősen javítva a járásokban lévő települések élhetőségét.

A zászlóshajó projektcsomagok jellemzően több prioritásba tartozó fejlesztést érintenek és a finanszírozások is több operatív programot, hazai forrást érint.

A zászlóshajó projektelemek egy része szerepel a települések által beküldött projektötletek között, egy része nem szerepel. Ez utóbbiak a zászlóshajó projekt részeként egyben érkeztek be. Az adott járásban a zászlóshajó tematikájába illeszkedő projekteket a tervezés során a zászlóshajó részévé váltak. A zászlóshajó projektek végleges tartalmi kialakítása és kidolgozása a megyei területfejlesztési programot követő időszak feladata. A zászlóshajó projektek összköltsége 82 milliárd Ft-ra becsülhető. A megyei integrált területi program tervezése során meg kell határozni, hogy a zászlóshajó projektek mely elemei tartoznak a TOP Pluszba és azokat az ITP-ben szerepeltetni kell. A többi projektelem más operatív programokból és hazai támogatási forrásokból lesz megvalósítható.

A TOP Pluszba tartozó zászlóshajó projektelemek jelentősen meghaladják a rendelkezésre álló keretet, ezért a részletes kidolgozás során ezeket szükséges felülvizsgálni.

Az operatív program prioritási táblázataiban csak azok a zászlóshajó projektelemek szerepelnek, amelyeket a települések külön beküldtek a megyei projektgyűjtés során, így azok részben átfedésben vannak ezen 82 milliárd Ft-tal.

III.8.1. Bajai Járás Zászlóshajó: Útfejlesztések: belterületi és külterületi utak és települési járdák felújítása, valamint kerékpárutak építése a Bajai járásban

Baján út és járdaburkolat felújításokat, parkoló fejújításokat, parkoló építéseket, szilárd burkolatú útépitést tervez 2021-2027 között megvalósítani. A város és a városba vezető kerékpárúthálózat folytonossági hiányosságait is szeretnék megszüntetni, a várostérség településeit összekötve Bajával. Belterületi útfelújítást tervez: Bácsszentgyörgy, Bátmonostor, Csátalja, Dávod, Érsekcsanád, Érsekhalma, Hercegszántó, Nagybaracska, Vaskút települések önkormányzata. Érsekcsanád a Dunai utat szeretné a Dunáig felújítani, részben külterületi szakaszt is érint.

Belterületi járdafelújítást tervez: Bácsszentgyörgy, Bátmonostor, Dávod, Dunafalva, Gara, Hercegszántó, Nagybaracska, Vaskút települések önkormányzata.

Szilárd burkolatú belterületi útépitést Sükösd tervez.

Kerékpárút felújítását Felsőszentivánon tervezték.

A projektcsomag tartalmaz Sükösd és Nemesnádudvar közötti kerékpárút építést, továbbá Vaskúton közlekedés biztonságát növelő forgalomtechnikai beruházásokat.

A becsült költség 5,7 milliárd Ft.

A belterületi út- és járdafelújítások, útépitések, a helyi jelentőségű kerékpárút építések **TOP Plusz** forrásból, 5000 fő lakos alatt Magyar Falu Program keretében támogathatóak. A Magyar Falu Program keretében kisebb léptékű fejlesztések támogathatóak: útfelújítás 30 millió Ft, kerékpárút építés 50 millió

Ft maximális támogatással volt meghirdetve 2019-ben és 2020-ban. További lehetőség a hazai támogatási (Belügyminisztériumi pályázat) lehetőségek kihasználása, amely településmérettől függő maximális támogatási összeggel vehető igénybe (2020-ban 10 ezer lakos alatt 20 millió Ft, 10 ezer lakos felett 40 millió Ft támogatás) és adóerőképességtől függő önerő szükséges hozzá.

A települések részéről országosan tapasztalható, hogy magas a belterületi útfelújítási, utépítési igény. Hasonlóan magas a településeket összekötő közúthálózat fejlesztési iránti igény.

III.8.2. Bácsalmási Járás Zászlóshajó: Ökotudatos járás fejlesztése a Bácsalmási járásban

A zászlóshajó projekt több főbb elemből áll:

- Vízvisszatartás, vizek helyben tartása: Madaras, Kunbaja, Bácsbokod. E három település projektjei elsődlegesen a belvízelvezetésre irányulnak, emiatt ez TOP Pluszból támogatható.
- Zöldfelület fejlesztés: Bácsbokod, Mátételke, Katymár. Fásítást, parkosítást, pihenőfelület és játszótér építést tartalmaz a három település elképzelése.
- Energiahatékonyság növelése, károsanyagkibocsátás csökkentése, környezetileg felelős szolgáltató helyek kialakítása és fejlesztése: Katymár, Mátételke, Madaras, Bácsalmás, Bácsborsód, Tatabánya. A projektelképzelés közösségi terek, kulturális, szociális alapszolgáltatási, helyi közigazgatási, sportlétesítmény fejlesztéseket, oktatóteremmel ellátott szálláshely kialakítást, kiállítótér fejlesztést, műemlékvédelmi épület turisztikai hasznosítását, biostrand, horgásztanya építését tartalmazza.
- Szemléletformálás, ökotudatos életmódra nevelés: Bácsszőlős, Mátételke, Bácsborsód. A projektelképzelések szabadtéri sportpark, játszótér, rendezvénytér, közösségi tér fejlesztését tartalmazzák.

A madarasi téglavető földtani képződmény természeti emlék, ami nemzetközi földtudományi jelentősége miatt kutatók, egyetemi hallgatók által látogatott. A madarasi szelvény biogeográfiai, éghajlat-történeti, fauna-, vegetációfejlődési és üledékes földtani környezeti szempontból nemzetközi jelentőségű. A madarasi turisztikai fejlesztések e lehetőség kihasználására épülnek.

A becsült költség 5,2 milliárd Ft.

A fenti projektek TOP Plusz, GINOP Plusz, Kiszalud Program, Magyar Falu Program és hazai forrásokból finanszírozható.

A *"Megyei identitás erősítése az Érték-élmény-egészség megjelenítése közösségi programokban"* elnevezésű TOP-5-3-2-17-BK-2018-00001 kódszámú projekt keretében Bács-Kiskun megye településein olyan tudások és tudásbirtokosok felkutatása zajlott, akiknek az élet bármely területén meglévő, felhalmozódott tudása/képessége/tevékenysége érdeklődésre tarthat számot, megismerése élményforrást adhat a helybéli, környező lakosoknak és az ide látogatóknak.

A tudás bemutatása vagy átadása közösségformáló jelentőséggel bír, de már maga a gyűjtés folyamata képes összekovácsolni a gyűjtésben résztvevőket. Minden feltárt tudás leírásra került, ezekből a helyiek bevonásával egy válogatás történt a kiválasztott tudásokból, településcsoportonként Élményfüzér, Élménylánc formálódott.

A Bácsalmási járás ökotudatos fejlesztéséhez az alábbi tartalmak kapcsolódnak szorosan:

- „A szikes tó meséi” - Bácsalmási Sós-tó túra madár- és bivalylessel
- „A Bácsalmási Kossuth-park titkai” - Nagy fakoponács tanösvény túra

- "Bivalyszafari" - a természet és az állatok gyógyító ereje
- "Csehébáb készítés rejtelmek" - hagyományörző kézműves foglalkozás a Bácskai Hagyományok Alkotó és Kiállítóházában

III.8.3. Jánoshalmi Járás Zászlóshajó: Stabilizáció és gazdaságfejlesztés a Jánoshalmi járásban

A zászlóshajó projekt központjában a komplex programmal segített Jánoshalmi Járásban a járasszékhely és a térségre dinamizáló hatással lehető Mélykút gazdasági és társadalmi fejlesztése szerepel.

Jánoshalmán tervezett fejlesztések:

- Szálláshely fejlesztése,
- Társadalmi felzárkóztató programok Jánoshalmán,
- Jánoshalmi Agrárlogisztikai Központ kialakítása (JAK).

Mélykúton tervezett fejlesztések:

- Önkormányzati lakásépítés – a munkaerő elszállásolására,
- Inkubátor csarnok építése II.,
- Ipari övezet feltáró út építése.

A becsült költség 7,3 milliárd Ft.

A meglévő agrárlogisztikai központ továbbfejlesztése az önkormányzati tulajdon miatt TOP Plusz forrásból lehetséges. Az uniós és a vele harmonizáló hazai szabályzás alapján az 5000 fő feletti, legalább 25%-os önkormányzati tulajdoni részesedéssel gazdasági társaságok nem minősülnek kis és közepes vállalkozásnak (KKV), emiatt a legtöbb KKV-k számára kiírt a pályázatból ki vannak zárva. A VP Pluszos pályázatokon elsősorban a nagyobb mezőgazdasági területet saját forrásból művelő cégek indulhatnak, ott a mezőgazdasági termelésből származó bevételnek a beruházással arányban kell állniuk.

A jánoshalmi szálláshely fejlesztés GINOP Plusz, TOP Plusz vagy Kisfaludy Program keretében lehetséges. Az inkubátor csarnok és ipari övezet feltáró út fejlesztése TOP Pluszból támogatható. A társadalmi felzárkóztató programok a TOP Plusz ESZA részéből, illetve EFOP Pluszból támogatható. Önkormányzati lakásépítés, munkásszálláshely építése az elmúlt években hazai forrásból volt támogatott. Vélhetően a 2021-2027-es uniós ciklusban is hazai forrásból lesz támogatott.

III.8.4. Kalocsai Járás Zászlóshajó: Idősgondozási problémák megoldása a Kalocsai járásban

A Közép-Dunamenti Térségi Fejlesztési Tanács projektje keretében Kalocsán a meglévő idősök otthonának kiváltása és férőhelybővítése a cél. Harta, Hajós és Dusnok új idősök otthona kialakítását tervezi, amelynek az előkészítését már megkezdték. Homokmégy, Újtelek, Uszód is új idősök otthona kialakításában gondolkodik. E fejlesztések várhatóan a EFOP Plusz keretében lesznek támogathatóak.

Géderlak idősök nappali ellátását tervezi fejleszteni, Harta az idősök otthona mellett főzőkonyha kapacitásbővítő fejlesztését tervezi. E két projekt a TOP Plusz keretéből támogatható. Amennyiben a Magyar Falu Programban lesz szociális alapszolgáltatás fejlesztése, elképzelhető, hogy a géderlaki idősök nappali ellátás kialakítása tervezett költsége beleférhet a program kiírásába.

A becsült költség 5,1 milliárd Ft.

A zászlóshajó projekt részletes kidolgozása során az idősek otthona fejlesztések esetében szükséges a projektelképzelések átgondolása, hogy egymással versengő, egymást kioltó kapacitások ne jöjjenek létre. Továbbá vizsgálni szükséges e projektek fenntartási költségeit. Egy rosszul megválasztott projektméret és elképzelés üzemeltetése egy település költségvetését ellehetetlenítheti. Célszerű megvizsgálni a közös (közös intézmény, nagyobb önállóságú telephelyvezetőkkel) működtetés és a piaci alapú szolgáltatásnyújtás lehetőségét. Ez utóbbira a Balaton térségében van pozitív példa, német állampolgárok részére nyújtanak idősek otthona szolgáltatást piaci alapon.

A közös, hálózatos működtetés számos területen olcsóbb, a helyettesítések megoldása könnyebb és a közös fejlesztés tartalmazhat olyan piaci szolgáltatási elemet, amely a többi szociális otthon fenntartását segítheti, így elkerülve az önkormányzati kiegészítő támogatás szükségességét.

Javasolt a fentiekkel együtt vizsgálni otthoni szakápolás és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás megszervezésének a lehetőségét, amely szolgáltatások révén egészségi állapotromlás esetén is tovább láthatóak el az idősek saját otthonukban.

III.8.5. Kecskeméti Járás Zászlóshajó: Kecskemét MJV járásközpont szerepéhez kapcsolódó mobilitás

A kecskeméti járásra kidolgozott zászlóshajó projekt a megyei jogú város agglomerációjából a városba ingázás környezeti hatásait kívánja enyhíteni, amely a levegő- és zajszennyezést és a parkolási problémákat is csökkenti.

A projekt egyik fő eleme a kerékpáros közlekedés fejlesztése a teljes agglomerációs gyűrűben, hogy azok megszakítás nélkül elérjék a környező településeket például: Helvécia, Ballószög, Lakitelek, Lajosmizse, Jakabszállás, Kerekegyháza, Fülöpháza, Városföld, Kunszállás, Orgovány, továbbá Kiskunfélegyháza felé.

A közösségi közlekedés fejlesztése is a fenti célt szolgálja, buszmegállók és a megállóknál valós idejű utastájékoztatói rendszer kiépítésével.

Kecskeméten a forgalom csillapítására P+R és B+R parkolók kialakítását is tervezik a 44. számú főút és az 52. számú főút bevezető szakaszán.

Belső térségi elérhetőség és térségek közötti hálózati összeköttetések javítását célzó fejlesztések is tervezettek a kerékpáros fejlesztéseken felül, ezeket elsősorban EMVA forrásból (VP Plusz) tervezik: Fülöpkab és Bugac között, továbbá Felsőlajoson.

A becsült költség 28,5 milliárd Ft.

A közösségi közlekedést kiszolgáló infrastruktúra és a forgalomcsillapító parkoló építés is TOP Plusz forrásból lehetséges. A Kecskeméten megvalósuló projektek forrása TOP Plusz belül a fenntartható városfejlesztés keret lesz, amelynek a megyén belül kizárólag Kecskemét a címettje.

A TOP Plusz kerékpárútfejlesztésre rendelkezésre álló kereteit meghaladják az itt szereplő igények.

Kérdés, hogy az elővárosi kerékpárút fejlesztések IKOP Plusz forrásból finanszírozhatóak lesznek-e, vagy csak a budapesti agglomerációra értendő az elővárosi finanszírozás. Hasonlóan kérdés, hogy az országos jelentőségű kerékpárutak kaphatnak-e a IKOP Pluszból támogatást.

Az igények és a várhatóan rendelkezésre álló források összevetését követően a prioritások felállítása mellett – a forrás várható rendelkezésre állása esetén - ki kell egészíteni a projektcsomagot azokkal a fejlesztésekkel, amik elengedhetetlenek ahhoz, hogy egyes megvalósítandó fejlesztések elérjék a kívánt hatást, például a szükséges közúti csomóponti fejlesztésekkel a megfelelő kerékpáros átvezetésekhez, amelyeket feltehetően a fenti becsült költség nem tartalmaz.

III.8.6. Kiskőrösi Járás Zászlóshajó: Tudásvezérelt/intelligens Kiskőrösi járás

A projekt célja a Kiskőrösi járás smart stratégiájának kidolgozása, majd intelligens megoldások megvalósítása a járás településein hálózatos és pontszerű formában. A projektcsomag Kiskőrös Okos Város projektjének továbbfejlesztésére épül. A fejlesztéshez szükséges tapasztalat a járásszékhelyen rendelkezésre áll. A fejlesztést a többi településsel együttműködve, a tapasztalatokat megosztva tervezik.

A projekt főbb tevékenységei:

- térségi/járási térfigyelő kamerarendszerek kialakítása,
- innovatív közterület fejlesztés, okos utcaburkolatok,
- közvilágítás korszerűsítés,
- elektromos autótöltő állomások létesítése,
- okos közlekedésbiztonsági fejlesztések,
- önkormányzatok térinformatikai fejlesztése,
- karbonmentes forrásból származó villamos energia innovatív technológiai átalakítása gázenergiává (hidrogén), a tárolt energia többcélú felhasználása.

A projektben érintett települések: Akasztó, Bócsa, Császártöltés, Fülöpszállás, Kecel, Kiskőrös, Tázlár.

A becsült költség 3,7 milliárd Ft.

A fenti célok többsége a TOP Plusz keretéből finanszírozható, azonban a TOP Pluszban a helyi közösségi célokra elkülönített teljes megyei keretet többszörösen meghaladják a projektcsomag igényei. A DIMOP Plusz „1.3 Helyi közszolgáltatások digitalizációja”, „Okostelepülés-fejlesztés és önkormányzati szolgáltatásbővítés” szakágazati beavatkozása támogathatja ezen elképzelések megvalósítását.

A hidrogén alapú üzemanyag és energiatárolás elsődlegesen a KEHOP Plusz tárgya lehet. Az elektromos autótöltők kiépítése a IKOP Plusz és a KEHOP Plusz forrása is lehet.

A térinformatikai rendszerekre vonatkozóan volt egységesítési kormányzati törekvés, amelynek keretében ezek alacsony költség mellett elérhetőek lesznek, amely a térinformatikai fejlesztést könnyítheti meg. (Az okos város központi platformszolgáltatás létrehozásáról és működtetéséről szóló 252/2018. (XII. 17.) Korm. rendelet tartalmazza e kormányzati programot.)

III.8.7. Kiskunfélegyházi Járás Zászlóshajó: Kulturális örökségre alapuló vonzerők és közösségi terek, szolgáltatások fejlesztése a Kiskunfélegyházi járásban

Modern, digitális rendszerekkel ellátott közösségi tér, kulturális fejlesztés több településen tervezett, amelyek részben helyi jelentőségű turizmushoz is kapcsolódhatnak: Bugac, Pálmonostora, Kiskunfélegyháza, Bugacpusztaháza.

A programban több turisztikai fejlesztés is helyet kapott, amelyek szinergikus összekapcsolása javasolt:

- Petőfiszállás: Péteri-tó turisztikai fejlesztése. Az önkormányzat a Megyei Önkormányzattal és a Kiskunsági Nemzeti Parkkal közösen kidolgozott egy fejlesztési koncepciót a tó turisztikai hasznosítására. A fejlesztés része tanösvény kialakítása, oktatóhely, kilátópont, profi természetfotós leshely-rendszer, a természetfotósokat kiszolgáló háttér infrastruktúra, kerékpártúrvonal, kerékpártároló, lovasturisztikai útvonal, és ló itatóhelyek kialakítása a tó körül.
- Gátér: Fehér-tóra tanösvény kialakítása. A gátéri Fehér-tó a megyei értéktár része. Madár és növényvilága ritka. Ennek terjesztése érdekében egy tanösvény és madárles épülne a Kiskunsági Nemzeti Park gondozásában áll a területen.

A becsült költség 4,1 milliárd Ft.

A gátéri fejlesztés várhatóan KEHOP Pluszból, a petőfiszállási fejlesztés KEHOP Plusz vagy TOP Plusz forrásból finanszírozható. A közösségi tér és kulturális fejlesztések Bugac, Bugacpusztaháza, Pálmonostora esetében, amennyiben a 30 millió Ft-os keretbe külön-külön beleférnek, Magyar Falu Program keretéből is finanszírozhatóak. Kiskunfélegyháza esetében a közösségi és kulturális fejlesztések a TOP Pluszból finanszírozhatóak.

A Kiskunfélegyházát érintő projektek átgondolása, összehangolása javasolt, hogy egymással versengő kapacitások ne jöjjenek létre és a projektek fenntarthatóak legyenek. Forrás és fenntarthatóság szempontjából célszerű megvizsgálni a turisztikai hasznosítás lehetőségét. Továbbá a helyi identitás erősítése keretében a zászlóshajó központi eleme lehet egy kulturális és szabadidős fejlesztési csomag a város, mind a városkörnyéki lakosságnak, mind a turistáknak.

A *"Megyei identitás erősítése az Érték-élmény-egészség megjelenítése közösségi programokban"* elnevezésű TOP-5-3-2-17-BK-2018-00001 kódszámú projekt keretében feltárt lehetőségek tartalommal töltik fel a létrejövő vonzerők és közösségi terek infrastruktúráját, így garanciát jelentenek azok aktív, közösségbe ágyazott működtetésére a következők szerint:

- A pusztai hagyományokon alapuló Puszták látogatás keretében a legismertebb magyar puszták egyikét, a máig az őshonos magyar háziállattartás egyik központi területét ismerhetik meg a látogatók. A Kiskunsági Nemzeti Park része, ahol a kiemelkedő természeti értékű ősborkás mellett homoki erdők és homokpuszták, mocsarak, lápok, nedves kaszálók és szikes puszták váltakoznak. Csikósbemutató tartanak májustól szeptemberig. A bemutató helyszíne 1,5 km-re található a Kiskunsági Nemzeti Park bejáratától, melyet lovaskocsival, illetve gyalog is megközelíthetnek. Útközben megtekinthetik a hagyományos pásztoréptményeket, növényzetet, a pusztában legelésző állatokat, majd a Pásztor-múzeumot. Itt megismerhetik a nemzeti park élővilágát, valamint a régi pásztorélet hagyományait.
- A puszták tematikához kapcsolódik az "Antibetyár" interaktív bűnmegelőzési játék, melynek a Kiskun Múzeum egyedülálló börtönmúzeuma ad helyet. Az egy órás játék alatt a legfontosabb vagyonvédelmi ismereteket játékos formában sajátíthatják el a résztvevők. A bűnmegelőzést helyezi fókuszába a "Valaki lakik a város alatt..." tematikus szabadulószoiba is.
- A bugaci állattartás XXI. századi formája Gál László gazdaságában ismerhető meg, az első hivatalos szürkemarha tenyészet Magyarországon. Ezen kívül tönkölybúza-félék

termesztésével, kísérleti vetésével foglalkozik, és parasztházaiban a legnagyobb nyugalomban pihenhettek a vendégei messze-messze a város zajától

- A járásközpont kulturális örökségét a Félegyházi kalandtúra (egy önállóan bejárható interaktív városfelfedező program) és kiskunfélegyházi városi séták keretében ismerhetik meg az érdeklődők.
- Az Aranyalma Népmesepont a magyar folklórkincs legszebb alkotásait szakértő tanárokkal, mesemondókkal, hagyományőrökkel mutatja be a legfiatalabbak számára. A tradicionális élőszavas mesélés mellett, a legújabb technikai eszközök is segítik a gyermekek fantáziavilágának gyarapítását. Holografikus vetítő segítségével 100 darab előre rögzített mesét nézhetnek és hallgathatnak meg az érdeklődők. A helyi folklór kincseket, a kiskunsági történelmi és kulturális hagyományok felhasználásával igyekszik bemutatni. A kultúra közvetítés mellett a látogatók aktív alkotó tevékenységekben is részt vehetnek. Az intézményben – közel 250 m² játszó, foglalkoztató és előadó terével – az ország egyik legnagyobb meselétésítménye.
- Múzeumpedagógiai foglalkozásokat kínál a Kiskun Múzeum, tevékenységünket leginkább a helyi régészet, néprajz, mesterségek, képzőművészet, büntetéstörténet, Móra Ferenc és Petőfi Sándor kultusza határozza meg. A múzeumpedagógiai óra a tananyaghoz kapcsoltn, tematikusan felépített foglalkozás keretében a múzeumi gyűjtemény bemutatására is szolgál. A foglalkozások mellé kézműves foglalkozás is választható.
- Pálmonostorán a lovasbemutató a betyárélet témáját dolgozza fel. Helyben készült ételek fogyasztására is van lehetőség. Hagyományos kenyérlángos sütésbe igény szerint a vendégeknek be is lehet kapcsolódni.
- A kiskunfélegyházi Holló László Képzőművész Kör alapvető tevékenysége és célja a hagyományokon alapuló, valamint a kortárs képzőművészeti élet létező kapcsolatát megismertetni. Kínálnak műteremlátogatást, rajztanítást, kézműves foglalkozást és nyári alkotótáborokat.
- Aktív kikapcsolódást biztosít a sárkányeregetés és a tradicionális magyar íjászat gyakorlása. A Kiskunfélegyházi esszencia program Kiskunfélegyháza kulturális életének bemutatása civil szervezeteken keresztül.

A turisztikai jellegű tevékenységek forrása lehet a TOP Plusz, vagy GINOP Plusz, vagy a Kisfaludy Program, vagy hazai források.

III.8.8. Kiskunhalasi Járás Zászlóshajó: Üzleti infrastruktúra fejlesztése a Kiskunhalasi Járásban

A Kiskunhalasi Járás projektcsomagja a több gazdasági területre fókuszál: élelmiszergazdaság, mezőgazdaság, logisztika, turizmus, iparfejlesztés, közszolgáltatás fejlesztés. A települések projekt elképzeléseinek bemutatása:

- Balotaszállítás konyha és étkezdé felújítást tervez.
- Harkakötöny új termelői piac építését tervezi.
- Kelebia a Kelebiai Ipari Park korszerűsítésének II. ütemét tervezi megvalósítani, amely ipari, logisztikai célokat tartalmaz, része egy csarnoképítés is. Továbbá egy funkció nélküli épület hasznosításának II. ütemében irodaházat és munkásszállást kívánnak létesíteni.
- Kiskunhalas fejlesztései a turizmust erősítik. Az elképzelések között szerepel egy Alföldre nem jellemző attrakció, bobbálya és száraz csúszdapálya létesítése, a Sóstó közösségi tér közelében lévő régi, jelenleg kihasználatlan katonai lőtér területén paintball illetve cross motorozási, quadozási lehetőség kialakítása. A Csetényi parkban komplex szabadidőpark létrehozása, többek között glamping részleggel, Mózes híddal, a fényszennyezés áldozatául esett

csillagvizsgáló idetelepítésével.

- Kisszállás az iparterület fejlesztés II. ütemét tervezi és önkormányzati tulajdonú ingatlanok gazdasági hasznosítását, agrárlogisztikai központ kialakítását infrastruktúra fejlesztéssel. Továbbá egy komplex turisztikai fejlesztést is tervez, amely keretében turisztikai fejlesztési koncepció készítést, hatékony településmarketing megvalósítását, a vadászkastély felújítását, tanösvény kialakítását, a települést az 53 és 55-ös főúttal összekötő kerékpár-út építését, kiállító terem valamint „uradalmi falu” brand kialakítását.
- Kunfehértó a sporttábor szálláshely fejlesztésével szeretné a szolgáltatási színvonalat emelni és a szezonális megszüntetni, bővítve a szálláshelykapacitást is. Emellett egy erdei kalandparkot is szeretnének építeni.
- Pirtó tájház kialakítását és lovasbemutató kialakítását tervezi. Ezen túl a község területén működő mikro-, kis- és középvállalkozások fejlesztésének támogatását tervezi.
- Tompa a köz-, gyermek- és szociális étkeztetést biztosító konyha fejlesztését tervezi, amely közel 500 fő étkezését biztosítja. Továbbá egy az inkubátor ház továbbfejlesztésének II. ütemét tervezik megvalósítani.
- Zsana helyi termékértékesítést lehetővé tevő helyi piac kiépítését tervezi. Egy kezdő és kisvállalkozásokat támogató szolgáltató ház építését tervezik. Továbbá egy megújuló energetikai hasznosításokat is tartalmazó élelmiszeripari üzem építését készítik elő, amely gombatermesztésre, gomba és zöldségfélék feldolgozására, szárítására és egyéb konyhakész feldolgozására lenne alkalmas.

A járásban Kisszállás, a szomszédos járásban Jánoshalma készít elő agrárlogisztikai fejlesztést, amely a Zsana üzemmel együtt jó alapot teremthet a balotaszállási és tompai közétkeztetés fejlesztéséhez és a helyi turizmus gasztronómiai kiszolgálásához. Amennyiben az agrárlogisztikai központok és az élelmiszeripari üzem konyhakészre feldolgozott formában szállítja a termékeit, például a konyhafejlesztés költségei kedvezőbbek lehet, mert nem kell földes zöldséget tárolni, hűteni és előkészíteni.

A becsült költség 9,9 milliárd Ft.

Az iparterületek, ipari parkok, inkubátorházak fejlesztéseire a TOP Plusz keretében lesz lehetőség.

A turisztikai attrakció fejlesztéseket is a TOP Pluszból lehet finanszírozni. A szálláshely fejlesztések TOP Plusz, GINOP Plusz vagy Kisfaludy Program keretében támogathatóak.

A Kelebián tervezett irodaház és munkásszállás esetében a TOP Plusz forráson kívül a munkásszállás fejlesztésre célszerű GINOP Plusz, vagy a korábbi kiírások alapján hazai forrást bevonni.

A gombatermesztő, gomba és zöldségfeldolgozó üzem projektet javasolt elsődlegesen VP Plusz támogatásból megvalósítani. Az 5000 fő alatti önkormányzatok gazdasági társaságai KKV-nak minősülnek az uniós és hazai jogi szabályzás alapján.

A helyi piacok kialakítására VP Plusz, vagy TOP Plusz forrásból kerülhet sor. A 2014-2020-as uniós ciklusban VP Pluszból volt finanszírozható.

A közétkeztetési szolgáltatások fejlesztése TOP Plusz keretből, kisebb forrásigény esetén hazai forrásból (Belügyminisztérium) támogatható.

Fontos, hogy a munkásszállás fejlesztés lehetőség szerint más keretből valósuljon meg, mert ekkora forrásmennyiség nem jut egy járásra.

Javasolt a turisztikai fejlesztéseknél a fenntarthatósági szempontok megvizsgálása, azaz a fejlesztett attrakciók fenntartásához szükséges szálláshely kapacitás a fejlesztés helyszínén és 20-30 kilométeres körzetében biztosított-e az úgynevezett kritikus tömeg eléréséhez. Amennyiben nem biztosított és piaci szereplők sem tervezik a szálláshelyfejlesztést, célszerű az egészséges egyensúly megtalálása az attrakciók és a szálláshely fejlesztések között. A tájház jellegű fejlesztések hasonló szempontú átgondolása célszerű a projektfejlesztés időszakában.

III.8.9. Kiskunmajsai Járás Zászlóshajó: Turisztikai fejlesztés a Kiskunmajsai járásban

A járás meglévő turisztikai kínálatára és potenciáljára alapozva kívánja a program e szektort erősíteni és hozzákapcsolni a környező járások turisztikai kínálatához:

- Kiskunmajsán a termálvitalitás központnak már építési engedélyes tervei vannak. Az elképzelés egy rehabilitációs és egészségmegőrzési központot, egészségügyi oktatási központot, tanösvényt, trópusokra jellemző látogatóközpontot és termálvízből fejlesztett termék bevezetését is tartalmaz. A projekt hangsúlyos eleme a térség bioélelmiszer termelése.
- Közösségi, rendezvény célú turisztikai és helyi lakossági vegyes használatra is alkalmas fejlesztést tervez Szank és Jászszentlászló.
- Helytörténeti kiállítás fejlesztést tervez Móriczsgát és Csólyospálos.
- Kömpöc szabadidőpark fejlesztést kíván megvalósítani.
- Móriczsgát tanyasi turizmus fejlesztést tervez szálláshely kialakításával, Csólyospálos is szálláshely fejlesztést tervez.
- Kiskunmajsa Csongrád megyével összekötő kerékpárút fejlesztést tervez.

A becsült költség 3,4 milliárd Ft.

A Kiskunmajsai gyógyfürdőhöz kapcsolódó projekt GINOP Plusz -ból finanszírozható.

A helytörténeti kiállítás, ha ahhoz közösségi funkció is kötődik, továbbá közösségi és rendezvény célú a fejlesztés a Magyar Falu Program keretében is támogathatóak és a TOP Plusz keretében is.

A szálláshelyek fejlesztése TOP Plusz, GINOP Plusz vagy Kiszfaludy Programból lehetséges.

A kerékpárút fejlesztés nem esik egybe országos jelentőségű nyomvonallal, emiatt a rendelkezésre álló forráshoz képest többszörös igénytel terhelt TOP Plusz kerékpáros és turisztikai fejlesztésekből finanszírozható.

A *"Megyei identitás erősítése az Érték-élmény-egészség megjelenítése közösségi programokban"* elnevezésű TOP-5-3-2-17-BK-2018-00001 kódszámú projekt keretében feltárt lehetőségek tartalommal töltik fel a létrejövő turisztikai attrakciók vonzáskörzetét így támogatják azok turisztikai tartózkodási idő meghosszabbítását célzó mutatóinak elérését a következők szerint:

- A szanki Ízek Háza kézi manufaktúrájában készülnek a szanki kézműves konyakmeggyek. A látványüzemben az ideérkező vendégek üvegablakokon keresztül megtekinthetik a konyakmeggy-gyártás folyamatát.
- A terület specialitása a selyemfű méz, mely a selyemkóró nevű vadnövényből készül. A turisztikai attrakció a méhek és méhészeti eszközök bemutatása, pörgetés, kóstolás, vásárlás
- A selyemfű elsősorban a kiskunmajsai akácerdők alá települ. Jó minőségű, ízletes, pollenmentes méz. Világpiacon alig ismert mézfajta.
- A Kiskunmajsán mindmáig kenyérsütőház néven ismert Tájház a város egyik legrégebbi

építészeti emléke. A Tájház vezetővel történő bemutatása, a "Tarlóhántástól a kenyérszegésig" bemutató kiállítás, a hagyományörző kézműves foglalkozások, valamint rendezvények alkalmával helyben készült kenyérgóstoló különleges élményt nyújt.

III.8.10. Kunszentmiklósi Járás Zászlóshajó: Útfejlesztések a Kunszentmiklósi járásban

A járási projektcsomagban a települések útépitéseket és felújításokat terveztek. Ezek zömében útburkolati fejlesztések, több mint 90 %-ban belterületi utak és csomópontok az érintettek, kisebb részben találhatóak a külterületi, főként ipari, mezőgazdasági területeket elérő utak a fejlesztési tervekben. Az érintett települések:

- Apostag
- Dunaegyháza
- Dunavecse
- Kunadacs
- Kunpeszér
- Kunszentmiklós
- Szabadszállás
- Szalkszentmárton
- Tass

A becsült költség 4,45 milliárd Ft, amely nem tartalmazza az 51-es út Tasst érintő fejlesztését.

A belterületi útfelújítások, útépitések TOP Plusz forrásból, 5000 fő lakos alatt Magyar Falu Program keretében támogathatóak. A Magyar Falu Program keretében kisebb léptékű fejlesztések támogathatóak: útfelújítás 30 millió Ft maximális támogatási összeggel volt meghirdetve 2019-ben és 2020-ban. További lehetőség a hazai támogatási (Belügyminisztériumi pályázat) lehetőségek kihasználása, amely településmérettől függő maximális támogatási összeggel vehető igénybe (2020-ban 10 ezer lakos alatt 20 millió Ft, 10 ezer lakos felett 40 millió Ft támogatás) és adóerőképességtől függő önerő szükséges hozzá.

A települések részéről országosan tapasztalható, hogy magas a belterületi útfelújítási, útépitési igény. Hasonlóan magas a településeket összekötő közúthálózat fejlesztési iránti igény.

III.8.11. Tiszakécskei Járás Zászlóshajó: Tiszakécskei járás aktív rekreációs célú turisztikai fejlesztése

A járási projektcsomag a térség turisztikai erősségeire építve ezt a területet szeretné továbbfejleszteni:

- Tiszakécskén a gyógy- és élményfürdő fejlesztése. Továbbá Tiszakécske a Holt-Tisza II. tava mellett vizesblokk épület építésével szeretné a horgászok, természetjárók és az ott kialakított színpaddal ellátott közösségi téren tartott rendezvények résztvevőinek a higiénés igényeit kiszolgálni.
- Szentkirályon egy középkori faluskanzent szeretnének létesíteni a feltárt középkori falu régészeti emlékeinek interaktív bemutatására.
- Tiszaalpáron a Holt-Tiszára épített turisztikai fejlesztésüket kívánják továbbfejleszteni, továbbá a helytörténeti kiállítások ingatlanfelújítását és turisztikai fejlesztését tervezik.
- Lakiteleken a Lakitelek Népfőiskola turisztikai szempontú fejlesztése. Továbbá a Lakitelek-Tőserdő és Tősfürdő turisztikai fejlesztését tervezik a meglévő turisztikai attrakció felújításával, és új funkciókkal.

- Tiszaug a Horgászturizmus fejlesztését és Turisztikai szálláshely kialakítását tervezi.
- A térség jobb turisztikai elérhetőségét szolgálja a két tervezett kerékpárútfejlesztés:
 - Lakitelek-Szentkirály,
 - Tiszaug – Öcsöd (Jász-Nagykun-Szolnok Megye koncepciójához és stratégiájához illeszkedve).

A becsült költség 4,6 milliárd Ft. (A Lakitelek Népfőiskola és a tiszakécskei gyógy- és élményfürdő fejlesztési igénye a becsült költségben nem szerepel.)

A megjelölt turisztikai attrakciófejlesztések TOP Pluszból finanszírozhatóak. A nem gyógyfürdő típusú fürdőfejlesztésekre várhatóan a GINOP Pluszból nem lesz lehetőség, ezért TOP Plusz a legvalószínűbb forrása ezen projektelképzeléseknek.

A szálláshelyfejlesztések TOP Plusz, vagy GINOP Plusz, vagy Kiszalud Program forrásból támogathatóak.

A kerékpárútfejlesztésekre óriási az igény, az itt felsorolt fejlesztések helyi jelentőségűek, ezért TOP Pluszból finanszírozhatóak, IKOP Pluszból várhatóan helyi jelentőségi kerékpárutak fejlesztésére nem lesz pályázati kiírás.

Javasolt a turisztikai fejlesztéseknél a fenntarthatósági szempontok megvizsgálása, azaz a fejlesztett attrakciók fenntartásához szükséges szálláshely kapacitás a fejlesztés helyszínén és 20-30 kilométeres körzetében biztosított-e az úgynevezett kritikus tömeg eléréséhez. Amennyiben nem biztosított és piaci szereplők sem tervezik a szálláshelyfejlesztést, célszerű az egészséges egyensúly megtalálása az attrakciók és a szálláshely fejlesztések között. A tájház, kiállítóház, skanzen jellegű fejlesztések hasonló szempontú átgondolása célszerű a projektfejlesztés időszakában. A helytörténeti anyagokat és azok másolatait sok helyen tematikus szálláshelyszolgáltatás kialakítására használják fel, amelyre jelentős piaci igény mutatkozik. A szálláshely fejlesztési irány lehetséges, hogy GINOP Pluszból és Kiszalud Programból is támogatható lesz, ezért a szűkös TOP Plusz forráson kívüli forrás bevonására tenne lehetőséget.

A *"Megyei identitás erősítése az Érték-élmény-egészség megjelenítése közösségi programokban"* elnevezésű TOP-5-3-2-17-BK-2018-00001 kódszámú projekt keretében feltárt lehetőségek tartalommal töltik fel a létrejövő turisztikai attrakciók vonzáskörzetét így támogatják azok turisztikai tartózkodási idő meghosszabbítását célzó mutatóinak elérését a következők szerint:

- A megőrzött kézműves hagyományok a tűzi kovácsolás/kovácsstábor, kékfestő műhely, mézeskalács készítés, fazekas mester tevékenysége, hagyományokon alapuló tojásfestés alkotóinak közreműködésével ismerhetők meg.
- A vidéki és egészséges életmód elkötelezettjeit szólítják meg a jóga, gyerekjóga, egészséges életmóddal kapcsolatos rendezvények szervezői, a SzínesKert mintaprogram és a szentkirályi fűszerkert megvalósítói és a kézműves sajtőkészítő.
- Az állatbarátok a tiszakécskei kutyaiskola interaktív gyerekeknek szóló kutyás programjába és a tiszalipári lovasudvar tevékenységébe kapcsolódhatnak be.
- Az előadóművészeti kínálat is színes: bábművész, zenés rendezvények, egyedi hangzásban és helyszínén, zenés gyermekprogramok, táncoktatás, tánc programok gyerekekkel.
- A járás sajátos jellemzői a művésztaborok (Tiszakécske, Tiszalipár), Tiszakécskén egész évben látogatható műteremgaléria várja az érdeklődőket.

III. 9. Prioritásokon átívelő helyi önkormányzati gazdaságélénkítő és befektetésösztönző programok

2020-ban többek között létrejött a Közép-Duna Menti Kiemelt Gazdasági Térség, melyben 29 megyei település érintett, elindult a Kedvezményezett Települések Gazdaságélénkítő Programja (8 megyei település érintett), megkezdődött a Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna kialakítása és a kiemelt gazdasági övezetek kijelöléséhez kapcsolódó megyei önkormányzati feladatok ellátásáról is született kormányzati rendelkezés. Mindezen gazdaságfejlesztési és gazdasági térszerveződéssel járó folyamatok új feladatok elé állítják a Megyei Önkormányzatot és a települési önkormányzatokat: nagyobb és aktívabb szerepvállalást kívánnak meg a helyi gazdaságfejlesztésben - saját gazdasági-üzleti infrastruktúra létrehozásával és kapcsolódó vállalkozás- és befektetésbarát szolgáltatásokkal.

Közös települési és Megyei Önkormányzati gazdaságfejlesztési és -élénkítési feladat a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) 1.1 Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése elnevezésű intézkedés mentén megvalósuló mintegy 11,6 milliárd forint összértékű megyei ipari terület és ipari park fejlesztése eredményeként létrejövő infrastruktúra hasznosítása és a modern üzleti környezetbe való betelepülő vállalkozások számának növelése. Megyei gazdaságfejlesztési feladat többek között a korábbi támogatási időszakban a Megyei Önkormányzat által létrehozott megyei befektetésösztönző adatbázis fenntartása és fejlesztése, valamint a Megyei Önkormányzat által megvalósított helyi gazdaságfejlesztési modellprogramban épülő üzemsarnok fenntartható és jövedelmező működtetése, ezekhez kapcsolódóan befektetésösztönzési akciók lebonyolítása gazdaság- és foglalkoztatás-fejlesztési együttműködések (paktumok) koordinációs kapacitásainak létrehozása, megerősítése.

A Belügyminisztérium koordinációjában megvalósuló GÉP projektek előkészítésébe a minisztérium kérésére a megyei önkormányzatok az üzleti tervek elkészítésével és a projektek megfelelő szakmai-üzleti előkészítésének szakértői támogatásával kapcsolódtak be. A gazdasági mutatók alapján elmaradott települések önkormányzatainak kevés tapasztalata van saját – piaci, azaz for-profit alapú – vállalkozás működtetésében, így a vissza nem térítendő támogatásból az önkormányzat, illetve a helyi önkormányzat közvetlen vagy közvetett tulajdonában álló gazdasági társaságok által megvalósított projektek gazdaságos és jövedelmező fenntartása további szakmai támogatást igényel a Megyei Önkormányzat gazdaságfejlesztési és projektmenedzser szakemberei részéről. A program sikerességének és a települések gazdasági fejlődésének elősegítése érdekében a Belügyminisztérium és a Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége között együttműködési megállapodás is született.

A fentiekén túl a TOP prioritás 1.1 intézkedése alá tartozó gazdaságfejlesztési pályázatokon nyertes önkormányzatok többsége vállalta, hogy a kialakított ipari területre betelepülő vállalkozások számára klasztermenedzsmet szolgáltatást nyújt, e szakmai-szakértői szolgáltatás feltételeit szükséges megteremteni és a szolgáltatást 5 évig fenn kell tartani.

IV. Horizontális jellegű információk

IV. 1. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere

A kapcsolódó jogszabályi keretek kidolgozás alatt vannak, így jelen fejezet tartalmi felülvizsgálata a szabályozási háttér véglegesítését követően válik lehetségessé.

Az alábbiakban mutatjuk be, hogy az egyes prioritásokhoz milyen források, a forrásokhoz milyen irányító hatóságok és közreműködő szervezetek tartozhatnak.

Prioritás	Végrehajtásért felelős szervezet	Közreműködők
A területfejlesztési program operatív programrészében szereplő 7 prioritáshoz a következő főbb források rendelkezhetők hozzá	TOP Plusz IH (Pénzügyminisztérium)	TOP Plusz KSZ (Magyar Államkincstár)
	GINOP Plusz IH (Pénzügyminisztérium)	GINOP Plusz KSZ (PM)
	EFOP Plusz IH (Emberi Erőforrások Minisztériuma)	EFOP Plusz KSZ (EMMI)
	KEHOP Plusz IH (Innovációs és Technológiai Minisztérium)	KEHOP Plusz KSZ (ITM)
	IKOP Plusz IH (Innovációs és Technológiai Minisztérium)	IKOP Plusz KSZ (ITM)
	DIMOP Plusz IH (Miniszterelnökség)	
	VP Plusz IH (Agrárminisztérium)	VP Plusz KSZ (AM)
	Magyar Falu IH (Miniszterelnökség)	Magyar Falu KSZ (Magyar Államkincstár)
	Hazai forrás esetén a kormányhatározatban kijelölt minisztérium	Hazai forrás esetén a kormányhatározatban kijelölt közreműködő szervezet
	Nemzetközi forrás esetén a EU Bizottság	Nemzetközi forrás esetén a EU Bizottság által kijelölt szervezet
		ITP Munkaszervezet Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács

		Duna-Tisza Közi Homokhátsági Fejlesztési Tanács Végső kedvezményezettek
P1. Gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés	<p>TOP Plusz IH (Pénzügyminisztérium)</p> <p>GINOP Plusz IH (Pénzügyminisztérium)</p> <p>VP Plusz IH (Agrárminisztérium)</p> <p>DIMOP Plusz IH (Miniszterelnökség)</p> <p>KEHOP Plusz IH (Innovációs és Technológiai Minisztérium)</p> <p>IKOP Plusz IH (Innovációs és Technológiai Minisztérium)</p> <p>Kisfaludy Program</p> <p>Hazai forrás esetén a kormányhatározatban kijelölt minisztérium</p>	<p>TOP Plusz KSZ (Magyar Államkincstár)</p> <p>GINOP Plusz KSZ (PM)</p> <p>VP Plusz KSZ (AM)</p> <p>KEHOP Plusz KSZ (ITM)</p> <p>IKOP Plusz KSZ (ITM)</p> <p>Kisfaludy Program KSZ (Turisztikai Fejlesztő Nonprofit Zrt.)</p> <p>Hazai forrás esetén a kormányhatározatban kijelölt közreműködő szervezet</p> <p>ITP Munkaszervezet Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács</p> <p>Duna-Tisza Közi Homokhátsági Fejlesztési Tanács</p> <p>Végső kedvezményezettek</p>
P2 A vidék fejlesztése és a népességmegtartó képesség erősítése	<p>TOP Plusz IH (Pénzügyminisztérium)</p> <p>VP Plusz IH (Agrárminisztérium)</p> <p>EFOP Plusz IH (Emberi Erőforrások Minisztériuma)</p> <p>KEHOP Plusz IH (Innovációs és Technológiai Minisztérium)</p>	<p>TOP Plusz KSZ (Magyar Államkincstár)</p> <p>VP Plusz KSZ (AM)</p> <p>EFOP Plusz KSZ (EMMI)</p> <p>KEHOP Plusz KSZ (ITM)</p>

	Magyar Falu IH (Miniszterelnökség)	Magyar Falu KSZ (Magyar Államkincstár) ITP Munkaszervezet Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács Duna-Tisza Közi Homokhátsági Fejlesztési Tanács Végső kedvezményezettek
P3 Térségi elérhetőség és mobilitás	TOP Plusz IH (Pénzügyminisztérium) KEHOP Plusz IH (Innovációs és Technológiai Minisztérium) IKOP Plusz IH (Innovációs és Technológiai Minisztérium) DIMOP Plusz IH (Miniszterelnökség) VP Plusz IH (Agrárminisztérium) Magyar Falu IH (Miniszterelnökség) Hazai forrás esetén a kormányhatározatban kijelölt minisztérium	TOP Plusz KSZ (Magyar Államkincstár) KEHOP Plusz KSZ (ITM) IKOP Plusz KSZ (ITM) VP Plusz KSZ (AM) Magyar Falu KSZ (Magyar Államkincstár) Hazai forrás esetén a kormányhatározatban kijelölt közreműködő szervezet ITP Munkaszervezet Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács Duna-Tisza Közi Homokhátsági Fejlesztési Tanács Végső kedvezményezettek
P4 Erőforrásaink megőrzése, fejlesztése és hatékony használata	TOP Plusz IH (Pénzügyminisztérium) KEHOP Plusz IH (Innovációs és Technológiai Minisztérium) DIMOP Plusz IH (Miniszterelnökség)	TOP Plusz KSZ (Magyar Államkincstár) KEHOP Plusz KSZ (ITM)

	<p>VP Plusz IH (Agrárminisztérium)</p> <p>Magyar Falu IH (Miniszterelnökség)</p> <p>Hazai forrás esetén a kormányhatározatban kijelölt minisztérium</p>	<p>VP Plusz KSZ (AM)</p> <p>Magyar Falu KSZ (Magyar Államkincstár)</p> <p>Hazai forrás esetén a kormányhatározatban kijelölt közreműködő szervezet</p> <p>ITP Munkaszervezet Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács</p> <p>Duna-Tisza Közi Homokhátsági Fejlesztési Tanács</p> <p>Végső kedvezményezettek</p>
P5 Ember, család, közösség	<p>TOP Plusz IH (Pénzügyminisztérium)</p> <p>EFOP Plusz IH (Emberi Erőforrások Minisztériuma)</p> <p>KEHOP Plusz IH (Innovációs és Technológiai Minisztérium)</p> <p>DIMOP Plusz IH (Miniszterelnökség)</p> <p>VP Plusz IH (Agrárminisztérium)</p> <p>Magyar Falu IH (Miniszterelnökség)</p> <p>Hazai forrás esetén a kormányhatározatban kijelölt minisztérium</p>	<p>TOP Plusz KSZ (Magyar Államkincstár)</p> <p>EFOP Plusz KSZ (EMMI)</p> <p>KEHOP Plusz KSZ (ITM)</p> <p>VP Plusz KSZ (AM)</p> <p>Magyar Falu KSZ (Magyar Államkincstár)</p> <p>Hazai forrás esetén a kormányhatározatban kijelölt közreműködő szervezet</p> <p>ITP Munkaszervezet Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács</p> <p>Duna-Tisza Közi Homokhátsági Fejlesztési Tanács</p> <p>Végső kedvezményezettek</p>

<p>P6 Digitális és kreatív megye</p>	<p>TOP Plusz IH (Pénzügyminisztérium)</p> <p>DIMOP Plusz IH (Miniszterelnökség)</p>	<p>TOP Plusz KSZ (Magyar Államkincstár)</p> <p>ITP Munkaszervezet Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács</p> <p>Duna-Tisza Közi Homokhátsági Fejlesztési Tanács</p> <p>Végső kedvezményezettek</p>
<p>P7 Térségmarketing</p>	<p>TOP Plusz IH (Pénzügyminisztérium)</p> <p>EFOP Plusz IH (Emberi Erőforrások Minisztériuma)</p> <p>DIMOP Plusz IH (Miniszterelnökség)</p> <p>Hazai forrás esetén a kormányhatározatban kijelölt minisztérium</p>	<p>TOP Plusz KSZ (Magyar Államkincstár)</p> <p>EFOP Plusz KSZ (EMMI)</p> <p>Hazai forrás esetén a kormányhatározatban kijelölt közreműködő szervezet</p> <p>ITP Munkaszervezet Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács</p> <p>Duna-Tisza Közi Homokhátsági Fejlesztési Tanács</p> <p>Végső kedvezményezettek</p>

A Kormány 1731/2013. (X. 11.) Korm. határozata a 2014-2020-as uniós programok lebonyolításának alapelveiről a következő alapelvet fogalmazta meg a megyei önkormányzatok feladatkörével összefüggésben, amely a 2021-2027-es uniós ciklusban is várhatóan irányadó lesz:

„3. Az európai uniós forrásból megvalósuló projekteket a projektötlet megszületésétől a projekt megvalósulásáig, különösen a pályázati dokumentáció összeállítását, valamint a projektek végrehajtásának támogatását felkészült szakértői bázison alapuló állami kapacitások megteremtésével kell biztosítani a következők szerint:

- megyei jogú város és megyei önkormányzatok esetében önálló, saját erőforrások biztosításával;
- az ágazati szervezetek, minisztériumok esetében állami (központi) kapacitások biztosításával;
- helyi- és nemzetiségi önkormányzatok, állami cégek esetében állami (központi) kapacitások biztosításával;

az így kiépített humán kapacitások kisvállalkozók és bevett egyházak számára történő igénybevételét is biztosítani kell.”

A megyei végrehajtásban közreműködő szervezetek közötti munkamegosztás elvei

1. Az összeférhetlenségi szabályok tiszteletben tartása:

A döntéshozatal és a végrehajtás szétválasztása:

Tervezési feladatok: Bács-Kiskun Megyei Önkormányzati Hivatal

Területfejlesztési döntéshozó (TOP Plusz): Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés

TOP Plusz közreműködő szervezet: Magyar Államkincstár

ITP programgazda: Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat

Projektmenedzsment, projektfejlesztés (beleértve a járási projektdossziék gondozását): BKM Fü Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.

Monitoring: Bács-Kiskun Megyei Önkormányzati Hivatal

2. A területi felelőségekhez és hatáskörökhöz köthető feladatok

A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség a megyehatáron átívelő feladatok koordinációja érdekében létrehozta a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanácsot, melynek munkaszervezeti feladatait a Közép-Duna Menti Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. látja el.

A TOP Plusz esetében a Tanács javaslattevő, véleményező szerepkörben vesz részt a Megyei Önkormányzatok által a Pénzügyminisztérium felé készülő javaslat előkészítésében. Eddig nem született kormányzati döntés a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség számára célirányosan elkülönített, dedikált forrás biztosításáról és a döntéshozatali, valamint végrehajtási feladatairól.

A Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna megyehatáron átívelő feladatait a Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna hivatala látja el. A megyei területfejlesztési terveket véleményezi, a megyehatáron átnyúló fejlesztéseket összehangolja. Eddig nem született kormányzati döntés a Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna számára célirányosan elkülönített, dedikált forrás biztosításáról és a döntéshozatali, valamint végrehajtási feladatairól.

A Duna-Tisza Közi Homokhátsági Fejlesztési Tanács megyehatáron átívelő feladatait a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzati Hivatal látja el. A megyei területfejlesztési terveket véleményezi, a megyehatáron átnyúló fejlesztéseket összehangolja.

3. Programfejlesztési és -végrehajtási feladatok

A 2021-2027-es uniós ciklus előkészítését és végrehajtását végző irányító hatóságok és közreműködő szervezetek rendszere 2013-2014 között jött létre, és kisebb átszervezésekkel a 2014-2020-as uniós ciklus előkészítését és végrehajtását a jelenlegi struktúrában végezték. Az irányító hatóságok és a közreműködő szervezetek közel 7 éves tapasztalattal és a szükséges infrastruktúrával és humán erőforrással rendelkeznek.

A megyei önkormányzatok jelenlegi szerepe 2013-2014 között alakult ki. A megyei önkormányzatok és szervezeteik 7 éves tapasztalattal rendelkeznek a jelenlegi feladatrendszer tekintetében. A megyei önkormányzatok a 2014-2020-as uniós ciklusban a területi tervezésben (területfejlesztési koncepció,

területfejlesztési program, integrált területi program) és a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) végrehajtásában azonos tevékenységet végeztek, mint amit a 2021-2027-es uniós ciklusban most végeznek és fognak végezni.

A Megyei Önkormányzat döntéshozó szerepet tölt be a TOP Pluszban. A többi operatív program esetében területi koordinációs szerepet lát el, azonban a TOP Plusz pályázatok kapcsán a Pénzügyminisztériummal és a Kormányhivatallal közösen hoz döntést. A döntések minden esetben a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elé kerülnek visszamutatásra.

A területi tervezést a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzati Hivatal, mint az önkormányzat munkaszervezete végzi külső szakértők bevonásával.

A Megyei Önkormányzat a TOP Plusz lebonyolításba a következő szervezeteit vonja be:

- Bács-Kiskun Megyei Önkormányzati Hivatal
- BKMFÜ Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.

A TOP Plusz kiírások a <https://palyazat.gov.hu> oldalon jelennek meg első körben társadalmasításra, majd a társadalmasítást követően megjelenik a felhívás. A benyújtásra az EPTK (Elektronikus Pályázó Tájékoztató és Kommunikációs Rendszer) felületen van lehetőség. A benyújtott pályázatokat a Magyar Államkincstár Bács-Kiskun Megyei Igazgatósága (Magyar Államkincstár) dolgozza fel. A Magyar Államkincstár K a feldolgozást követően a döntésre előkészített anyagot átadja a Döntés-Előkészítő Bizottságnak (a továbbiakban: DEB). A DEB-ben az irányító hatóság (a továbbiakban: IH) vezetője és a megyei közgyűlés elnöke vesz részt. A döntési lista a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elé kerül visszamutatásra, elfogadásra. Az IH a Magyar Államkincstáron keresztül értesíti a pályázókat az eredményről és megkötí a támogatási szerződéseket.

A TOP Plusz megyei kereteit a Megyei Önkormányzat a hivatala révén folyamatosan nyomonköveti. Az adatgyűjtés forrása:

- Magyar Államkincstár monitoring rendszere,
- BKMFÜ Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség által menedzselte projektek nyilvántartása,
- projektgazdától adatszolgáltatása.

A Megyei Önkormányzat által bekért monitoring jelentések táblázatos formában történnek, amelyből pontosan látható, hogy az adott projekt melyik szakaszban tart, mekkora volt az addig felhasznált forrás, és mikorra várható a projekt befejezése. A projektek indulását követően a Megyei Önkormányzat fél évente kér be monitoring adatszolgáltatást a projektgazdától. Ahol problémát észlel, ott egyeztet a projektgazdával és amennyiben tud érdemi segítséget nyújtani a szükséges segítséget felajánlja. A forráshiány esetében közvetítő szerepet tölt be az irányító hatóság és az projektgazda között, jelezve az igényeket, illetve visszacsatolva jelezve a forrás növelés lehetőségeit. A forráshiányra az adott projekt tartalmától függően a projekt indikátor és műszaki-szakmai mutatóinak megtartása melletti átdolgozás is jelenthet megoldást.

A Megyei Önkormányzat a monitoring adatok elemzése és a rendelkezése álló, vagy felszabaduló források alapján ütemezetten kezdeményezi a kiírások újabb ütemének kiírását. A monitoring rendszer révén folyamatosan értesül a támogatási szerződések megszűnéséről, azaz az úgynevezett „visszahulló forrásokról”, amelyeket a Pénzügyminisztériummal együttműködve újra meghirdetnek.

A monitoring rendszer révén a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzati Hivatal nyilvántartja, hogy az integrált területi programban vállalt megyei mutatók és a megye TOP Plusz intézkedései és felhívás típusai szerinti indikatív mutatószám vállalkások és teljesítések hogyan állnak.

A monitoring rendszer és a helyi szereplőkkel fenntartott folyamatos kapcsolat révén a visszahulló források kapcsán a Megyei Önkormányzat kezdeményezheti a források átcsoportosítását a TOP Plusz intézkedések és felhívás típusok között az új kiírás előtt. Ezen átcsoportosítások elsődlegesen az integrált területi programban vállalt indikátorok teljesülését szolgálják, amely mutatók teljesítése rosszul alakul, ott többletforrással és új forráskihelyezéssel a mutatószám elérhető.

A TOP Plusz elsődleges címzettjei az önkormányzatok és társulásaik. Igény esetén a BKM Fü Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. projektelőkészítéssel, projektfejlesztéssel, pályázatírással, pályázat lebonyolítással is segíti a pályázókat. A saját pályázatírási és lebonyolítási kapacitással nem rendelkező, vagy az jogszabályi előírásoknak megfelelő (önkormányzati vagy állami tulajdonú cégek) lehetőségekkel nem rendelkező önkormányzatok és társulások részére BKM Fü Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. tud megfelelő, tapasztalt szakembereket biztosítani.

A finanszírozás esetében az önkormányzatoknak és társulásaiknak az ötven millió forintot elérő vagy meghaladó projektjeik esetében kötelező a Magyar Államkincstárnál vezetett bankszámlán kezelni a TOP Plusz projektek forrásait.

Bács-Kiskun Megyei Önkormányzati Hivatal

Az Önkormányzati Hivatal a területfejlesztéshez kapcsolódó tervezési és monitoring feladatokat látja el elsődlegesen, illetve saját projekteket valósít meg. Ezen túlmenően koordinálja a következő kiemelt fejlesztéseket:

- turisztika
- helyi identitás erősítése
- gazdaságfejlesztés és foglalkoztatás ösztönzés
- térség- és település marketing
- szemléletformálás
- éghajlatváltozás elleni tevékenységek.

A Hivatal az alábbi belső szervezeti egységekre tagolódik:

- Stratégiai Kabinet
- Jegyzői Titkárság
- Fejlesztési Iroda
- Jogi Iroda
- Pénzügyi és Gazdálkodási Iroda
- Marketing Iroda.

A Hivatal szervezeti egységei nem jogi személyek.

A **belső ellenőrzést** végző személy tevékenységét polgári jogi jogviszonyban a megyei jegyzőnek közvetlenül alárendelve végzi.

A **Stratégiai Kabinet** segíti a Közgyűlés elnökének és a Közgyűlés alelnökeinek irányítási feladatait. Gondoskodik a Közgyűlés elnöke és a Közgyűlés alelnökei feladatainak ellátásához szükséges feltételek biztosításáról, melynek keretében

- stratégiai és gazdálkodási,

- marketing és kommunikációs,
- jogi és koordinációs,
- protokoll,
- informatikai,
- titkársági, valamint egyéb szakmai és funkcionális feladatokat lát el.

A Stratégiai Kabinet a Közgyűlés elnökének közvetlenül alárendelt hivatali szervezeti egységként működik. A Stratégiai Kabinet jelenleg 4 fő teljes munkaidős és 1 fő részmunkaidős munkatárssal dolgozik.

A **Jegyzői Titkárság** segíti a megyei jegyző hivatalvezetési feladatait. Gondoskodik a megyei jegyző feladatainak ellátásához szükséges feltételek biztosításáról, melynek keretében

- a törvényesség biztosítása érdekében indokolt jogi szempontú döntés-előkészítő,
- humánpolitikai,
- titkársági, valamint egyéb szakmai és funkcionális, továbbá
- üzemeltetési, gondnoksági feladatokat lát el.

A Jegyzői Titkárság a megyei jegyzőnek közvetlenül alárendelt hivatali szervezeti egységként működik. A Jegyzői Titkárság jelenleg 4 fő teljes munkaidős munkatárssal dolgozik.

A **Fejlesztési Iroda** biztosítja az egyes ágazati jogszabályok által a Megyei Önkormányzat részére címzett feladatellátás megfelelőségét, melynek keretében

- területfejlesztési és -rendezési, településfejlesztési és -rendezési, vidékfejlesztési és koordinációs,
- európai uniós és egyéb nemzetközi, valamint hazai pályázatok menedzselésével kapcsolatos,
- humán erőforrás fejlesztési,
- klímavédelmi,
- környezetvédelmi és természetvédelmi, továbbá
- titkársági, valamint egyéb szakmai és funkcionális feladatokat lát el.

A Fejlesztési Iroda az irodavezetőnek közvetlenül alárendelt hivatali szervezeti egységként működik. A Fejlesztési Iroda jelenleg 11 fő teljes munkaidős és 9 fő részmunkaidős munkatárssal dolgozik. **A Fejlesztési Iroda és munkatársainak többsége részt vett a 2014-2020-as európai uniós ciklus tervezésében és végrehajtásában, amely területen 7 éves tapasztalattal rendelkeznek.**

A **Jogi Iroda** biztosítja az Önkormányzat működésének jogi megfelelősége érdekében szükséges általános és ágazati alapú feladatellátást, melynek keretében

- jogi és közbeszerzési szempontú minőségbiztosítási,
- a Közgyűlés és bizottságai, valamint a területi nemzetiségi önkormányzatok működése tekintetében ellátandó koordinációs és jogi,
- az Önkormányzat egyes ágazati tevékenységéhez kapcsolódó,
- a választások és népszavazások lebonyolítása tekintetében ellátandó, továbbá
- titkársági, valamint egyéb szakmai és funkcionális feladatokat lát el.

A Jogi Iroda a megyei aljegyzőnek közvetlenül alárendelt hivatali szervezeti egységként működik.

A Jogi Iroda jelenleg 6 teljes munkaidős és 2 részmunkaidős munkatárssal dolgozik.

A **Pénzügyi és Gazdálkodási Iroda** biztosítja az Önkormányzat működésének gazdasági

megfelelősége érdekében szükséges általános és ágazati alapú feladatellátást, melynek keretében

- pénzügyi és számviteli,
- vagyongazdálkodási,
- titkársági, valamint egyéb szakmai és funkcionális feladatokat lát el.

A Pénzügyi és Gazdálkodási Iroda az irodavezetőnek közvetlenül alárendelt hivatali szervezeti egységként működik. A Pénzügyi és Gazdálkodási Iroda jelenleg 4 fő teljes munkaidős munkatárssal dolgozik.

A **Marketing Iroda** biztosítja az Önkormányzat és a Hivatal rendezvényeinek lebonyolítását és a kommunikációval kapcsolatos, valamint egyes ágazati feladatokat, amelynek keretében

- rendezvényszervezési,
- sajtókapcsolatok és külsőkommunikációs,
- térségmarketing és identitáserősítési,
- társadalmi kapcsolatokkal kapcsolatos,
- sportszervezési, és
- titkársági, valamint egyéb szakmai és funkcionális feladatokat lát el.

A Marketing Iroda az irodavezetőnek közvetlenül alárendelt hivatali szervezeti egységként működik. A Marketing Iroda jelenleg 6 fő teljes munkaidős és 17 részmunkaidős munkatárssal dolgozik.

BKMFÜ Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.

A Megyei Önkormányzat területfejlesztéshez kapcsolódó operatív feladatait, ezen belül különösen a TOP Plusz projektjeinek megyei megvalósítását a BKMFÜ-n keresztül látja el.

Ezen túlmenően koordinálja a következő kiemelt fejlesztéseket:

- befektetés ösztönzés
- okos megoldások alkalmazása

A megyei terület- és vidékfejlesztési feladatainak ellátása során a cég és a megye települési önkormányzatai között kiváló partnerség és szakmai bizalomra épülő szoros együttműködés alakult ki. Ennek a kapcsolatrendszernek és a munkájukat hivatásként megélő, felkészült szakembernek köszönhetően a megyei fejlesztési elképzelések megvalósítása országosan kiemelkedő hatékonysággal zajlik. A jelenleg 25 fős kollektíva minden egyes tagja több éves szakmai tapasztalattal és felsőfokú végzettséggel rendelkezik: a csapatban többek között közgazdász, terület- és településfejlesztő geográfus, jogász és mérnök is van.

A BKMFÜ munkatársainak többsége a 2021-2027-es uniós ciklusban rájuk váró feladatellátásban 7 éves tapasztalatra tett szert a 2014-2020-as uniós ciklusban.

A megyei önkormányzati és gazdasági szereplők igényeinek megfelelően a cég tevékenysége folyamatosan bővül, ma már a vállalkozás-, vidék- és gazdaságfejlesztési területeket egyaránt lefedi.

A cég szlogene, a "Társ a fejlesztésben" egyben tükrözi küldetését is: társa mindenkinek, aki fejlesztésben gondolkodik, és ezzel közösen szolgálják a térség és a megye fejlődését.

A BKMFÜ jogelődje még 2000-ben jött létre megyei terület- és településfejlesztéshez kapcsolódó operatív feladatok ellátására. Több átalakulást követően a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés 2019.

december 13. napján megtartott ülésén 69/2019. (XII.13.) határozatában döntött arról, hogy a két kizárólagos tulajdonú saját cégét beolvadás útján egyesíti és BKMFÜ Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. néven működteti.

IV. 2. Környezeti értékelés

A Területfejlesztési Program elkészítését követően elkészült Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Program Területi Hatásvizsgálata. A területi hatásvizsgálat célja a 2021-2027-es időszakra tervezett Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Program várható környezeti, társadalmi és gazdasági hatásainak feltárása. A hatásvizsgálat nem végez önálló adatgyűjtést, a rendelkezésre álló dokumentumok elemzésével, értékelésével, összefüggéseinek vizsgálatával azonosít várható hatásokat.

A Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Program nem helyezi teljesen új alapokra a megye fejlesztését, így a korábbi, 2014-2020-as tervezési időszakra készített program környezeti, társadalmi és gazdasági hatásai sem módosulnak jelentős mértékben. Ugyanakkor az átfogó, és különösen a stratégiai célok szintjén módosult a jövőkép elérést szolgáló célrendszer, ami eltérő hatásokat eredményezhet. Emellett, az új program hatásainak vizsgálata a megváltozott környezet miatt is indokolt, hiszen még ugyanazon célok megvalósítása is jelentősen eltérő hatásokat eredményezhet 2021 után a hét évvel korábbi helyzettel összehasonlítva.

Az átfogó, stratégiai és horizontális célok és elvek egyaránt szolgálják a megye környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú fejlesztését, ugyanakkor megállapítható, hogy a célrendszert olyan társadalmi szempontok dominálják, mint az élhetőség és gazdaságfejlesztés. A gazdasági és környezeti fejlesztések ezek megvalósítását hivatottak támogatni, ugyanakkor célként jelenik meg a fenntarthatóság és a káros gazdasági hatások ellensúlyozása.

A hatásvizsgálat részletesen elemzi a környezeti, társadalmi és gazdasági hatásokat. A program fő hangsúlyából egyértelműen látható a gazdaság-élénkítés, a közlekedésfejlesztés és turizmusfejlesztés szempontjainak potenciális ütközése a környezeti és fenntarthatósági érdekekkel. A környezeti hatásokon túl a program társadalmi és gazdasági szempontból összességében kedvező változásokhoz vezethet a 2021-2027-es megvalósítás során. Az intelligens gazdaságfejlesztés és az élhetőséget javító infrastrukturális feltételek fejlesztésén keresztül a versenyképesség javulása várható. Társadalmi szempontból javul az esélyegyenlőség az oktatási, képzési lehetőségek fejlesztésén keresztül, valamint erősödik a társadalmi felzárkózás a hátrányos helyzetű (komplex programmal fejlesztendő) térségek és csoportok fejlesztésén keresztül.

A hatásvizsgálat során azonosított fő konfliktusterületek:

- A megyei célrendszerben továbbra is fontos gazdaság-élénkítési terület az akár nagyobb látogatótömeget is kis területre mozgósítani képes turizmus, ami az ökológiai állapotot zavaró és érzékeny természeti területek környezetállapotát kockáztató hatással járhat.
- Az ugyancsak hangsúlyos elemként megjelenő mezőgazdaság is környezetterhelő hatásokkal járhat (pl. vegyszereket juttathat a környezetbe, vagy természeti területeket, élőhelyeket vonhat művelés alá).
- Jellemző konfliktus-forrást képez minden további gazdaság-élénkítő tevékenység, amely személy- vagy áruszállító járművek, illetve munkagépek használatával összefüggő, közlekedési eredetű légszennyezést okoz, vagy új termelő kapacitások pontszerű szennyezés-kibocsátásával jár.
- A népesség életszínvonal emelése potenciálisan növeli a kommunális eredetű környezetterhelést
- Sok olyan intézkedés is szerepel a programban, amelyek új épületek megvalósításával, vagy meglévők funkcióbővítő átalakításával járnak, így befolyásolják a településképet.

- A közlekedésfejlesztési alcélok között a szennyezés emelkedésével járó közút-fejlesztés is található.
- A turisztikai fejlesztések kapcsán elsősorban kezdetben a régi és új szolgáltatók közötti verseny kialakulása várható a látogatókért és a munkaerőért.
- A feldolgozóipar fejlesztésénél, amennyiben műszakilag lehetséges a környezettszennyező, veszélyes technológiák helyettesítését kell előtérbe helyezni, amennyiben műszakilag nem lehetséges, a biztonságot növelő megoldásokat kell alkalmazni.
- A gazdaságfejlesztés területén a gyorsabban fejlődő vállalkozások munkaerőt, megrendeléseket vonhatnak el a lassabban fejlődő, nem kellően rugalmas vállalkozásoktól.
- A hátrányos helyzetűek felzárkóztatási, integrálási programjai is válhatnak ki a lakosság körében ellenállást, annak ellenőre, hogy a többség egyetért a célokkal.

A feltárt káros hatásokat és konfliktusokat a hatásvizsgálat a következő eszközökkel javasolja elkerülni, csökkenteni vagy ellentételezni:

- A természeti területeket a korábnál nagyobb látogatóforgalom előtt feltáró turisztikai intézkedésekkel szemben szigorú ökológiai feltételeket kell felállítani, a környezetállapotról gyakorolt hatásait pedig következetesen monitorozni kell.
- Az érzékeny természeti erőforrás (pl. termálvíz) kiaknázásával járó fejlesztések esetén különös figyelmet kell fordítani a fenntarthatósági szempontokra, és az azokat legjobban szolgáló technológiákat kell előnyben részesíteni.
- A közlekedési, termelési, vagy mezőgazdasági eredetű szennyezéssel járó gazdaság-élénkítő tevékenységek káros hatásait a környezettudatos magatartással és életmóddal kapcsolatos szemléletváltást célzó elemekkel, környezettudatos gazdasági tevékenységek ösztönzésével kell ellensúlyozni.
- A mezőgazdasági művelés alá vont területek esetén kerülni kell új természeti területek igénybevételét.
- Az életszínvonal emelésének kommunális eredetű környezetterhelést növelő hatásait szemléletformálással, energetikai fejlesztésekkel és egyéb, a kibocsátások csökkentésével, racionalizálásával járó fejlesztésekkel kell ellensúlyozni.
- Új épületek megvalósítása, vagy meglévők funkcióbővítő átalakítása esetén a településképet védő feltételrendszer kialakítása javasolt.
- A közlekedésfejlesztési intézkedések esetében egyensúlyban kell tartani a szennyezés emelkedésével járó közút-fejlesztéseket és a szennyező forgalom egy részét környezetbarát közlekedési módokkal kiváltó intézkedéseket.
- A hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatását, integrálását célzó programok esetében lakossági fórum szervezése, illetve a leginkább érintett lakókkal kicsoportos személyes egyeztetés is javasolt. A fejlesztéssel járó előnyök megismertetése várhatóan megszünteti a lakosság bizalmatlanságát, esetleges ellenállását, míg a fejlesztéssel hátrányosan érintett lakosság esetén javasolt valamilyen szintű kártérítés (anyagi, vagy jövőben szolgáltatás) felajánlása.
- A turisztikai vállalkozások, és különösen a régi és új közötti viszony elmérgesedése turisztikai vállalkozásokat tömörítő területi szövetségek létrehozásával előzhető meg aktív tagi élet, találkozók, vitaestek, közös programok szervezése mellett.
- Az azonos területen tevékenykedő gyorsabban fejlődő vállalkozások és a lassabban fejlődő vállalkozások közötti együttműködési fórumok, közös szervezetek révén lehet megtalálni az egyes vállalkozások szerepét a gazdaság fejlődése során, amely egyes vállalkozások

tevékenységváltását, mentorálását is eredményezheti. További hatás lehet a generációváltási probléma megoldása egyesüléssel.

A területfejlesztési program véglegesítésekor megfontolandó intézkedések:

- A mezőgazdasági, gazdasági-élénkítési és közlekedési fejlesztések során a védett, vagy jogi védelem nélkül is megóvásra érdemes természeti és táji területek igénybevételének megakadályozása;
- A program szennyvíz- és csapadékvíz technológiai fejlesztései között célszerű a fenntartható fejlődés környezeti követelményeinek megfelelő iszapkezelést is támogatni;
- A vízáteresztőmények építését vagy átépítését célzó intézkedései esetében figyelembe kell venni a vízjogi létesítési engedély beszerzésének követelményét;
- A közlekedési átjárhatóságot javító, így határvédelmi szempontokat is érintő fejlesztések miatt intézkedési tervek szükségesek esetleges veszélyhelyzetek vagy nemzetbiztonsági kockázatok felmerülésének esetére;
- Az erdőgazdálkodás nem kap kellő hangsúlyt a célok között, célszerű a területfejlesztési programban a célok között szerepeltetni, mind a meglévő erdők fenntartását, új erdők telepítését (elsősorban a gyengébb minőségű termőföldek felhasználásával) és a védőerdő sávok telepítését;
- Az iparfejlesztésnek együtt kell járnia védőerdők telepítésével, továbbá az üzemi zöldterületen a minél nagyobb CO₂ lekötést biztosító növényzet megőrzésével, telepítésével;
- Javasolt a Területfejlesztési Program véglegesítésekor a környezetvédelmi horizontális célokat kiegészíteni a karbantartási fenntarthatósággal, élettartammal és a minőséggel, az alacsony hulladék képződéssel;
- A megye nagyon gazdag régészeti lelőhelyek tekintetében, melyek egyik oldalról attrakcióként értékesíthetők, ugyanakkor beruházási oldalról veszélyeket rejtenek, amelyre fel kell hívni a figyelmet;
- Ökológiai szempontból a Duna és a Tisza, valamint a medréhez és hullámteréhez kapcsolódó élőhelyek kiemelt jelentőséggel bírnak, a terület hasznosítása fokozott körültekintéssel történhet, hagyományos, környezetkímélő megoldásokkal;
- Az ökológiai és bio termelés elterjesztése ne csak néhány területi stratégiai célban jelenjen meg, hanem a Területfejlesztési Program véglegesítésekor a prioritások intézkedéseiben is;
- A fesztiválok ökológiai lábnyomát a szervezés során minél kisebbre kell csökkenteni;
- A fejlesztések megvalósítása esetén vizsgálni kell a zaj és levegőszennyezési hatásokat;
- Az elektromos és hidrogén töltők terjedését ösztönözni kell.

A Területfejlesztési Program megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezeti hatások monitorozására tett javaslat: A természeti területeket igénybe vevő turisztikai és egyéb intézkedésekkel szemben szigorú ökológiai feltételeket kell felállítani, a környezetállapotra gyakorolt hatásait pedig következetesen monitorozni kell.

Egyéb szükséges intézkedésekre tett javaslatok:

- A környezeti hatások monitorozásnak eredményeiről a Megyei Közgyűlés legalább évente kapjon tájékoztatást, kiegészítve a tapasztalható problémákat orvosló beavatkozásokra vonatkozó szakértői javaslattal;

- A különösen sok a 2020-ban lejáró felsőbb szintű dokumentum miatt célszerű lesz a Területfejlesztési Konceptió és Program időközi aktualizálása, annak érdekében, hogy azok biztosan illeszkedjenek a 2021-2027-es időszakra érvényes nemzeti stratégiai keretekhez.

IV. 3. A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása

A kapcsolódó jogszabályi keretek kidolgozás alatt vannak, így jelen fejezet tartalmi felülvizsgálata a szabályozási háttér véglegesítését követően válik lehetségessé.

Az ellenőrzési rendszert részletesen a „IV.1. A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere” részen mutattuk be.

A célérték teljesülését évenkénti adatmérések biztosítják, melyet az IH végez el a közreműködő szervezetek segítségével a támogatást igénylő szoftverekben (TOP Plusz esetében EPTK) rögzített projekt záró jelentések adataiból és a KSH felmérési adataiból. Továbbá a helyi esélyegyenlőségi programok alapját képező adatok és az esélyegyenlőségi programok kétéves felülvizsgálatakor az előző két évről tett megállapítások alapján az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerben (TelR) is mérhető a fejlesztések társadalmi felzárkóztató hatása.

A Megyei Önkormányzat a TOP Plusznál a projekt megvalósítás folyamata alatt is végez monitoring tevékenységet, továbbá a projekt záró jelentések adatai alapján folyamatosan nyilvántartja a megyei indikátorok teljesülését és szükség esetén beavatkozik, amely projekt végrehajtásban segítségnyújtásra, vagy forrás átcsoportosítási javaslatra, vagy a projektgazdák igényeinek IH felé történő egyeztetésére terjed ki.

A Megyei Önkormányzat az általa megvalósított projektek, vagy az általa felhasználható hazai források tekintetében projekt záró jelentés keretében számol el a vállalt indikátorok teljesítéséről és a projekt megvalósítása során folyamatos monitoring jelentést nyújt a támogató felé a projekt aktuális állásáról.

Amennyiben a Megyei Önkormányzat hatáskörébe olyan fejlesztési forrást utalnak, ahol nem a Megyei Önkormányzat a forrás közvetlen címzettje, hanem támogatói döntéshozói szerepköre van, az Megyei Önkormányzat a forrás kijelöléséről szóló kormánydöntésben megjelölt közreműködő szervezet igénybevételével készíti elő a döntést, majd dönt a forrás felhasználásról és ellenőrzi, a forrás felhasználását. Továbbá az így támogatott projektek záró elszámolási jelentősei alapján megállapítja a megyei szinten összesített teljesítési indikátor mutatókat. Amennyiben a pályázat közreműködő szervezetét is a Megyei Önkormányzat biztosítja, az esetben az Önkormányzati Hivatal látja el a közreműködői feladatokat.

V. Mellékletek

1.számú melléklet: Turizmusfejlesztési beruházások listája

Település	Fejlesztési javaslat
Ágasegyháza	Ici-Pici házikók - turistaház fejlesztés és túraútvonalak kialakítása
Bácsalmás	Bácsalmás természeti és kulturális értékeinek komplex turisztikai attrakcióvá fejlesztése II. ütem
Bácsalmás	Biostrand létrehozása Bácsalmáson
Bács-Kiskun megye	18 lyukú golfpálya építése
Baja	Új közforgalmi kishajó kikötő építésével valamint a Zsinagóga műemlék épületének felújításával turisztikai attrakciók fejlesztése Baja városában
Baja	Hotel Elisabeth fejlesztés
Baja	Sugovica Szálloda fejlesztése
Baja	Ferences Rendház felújítása
Baja	Vízi turizmus fejlesztése, kikötő bővítése
Baja	Nemzetiségeink sokszínűsége - kiállítóter
Bátmonostor	Vodica Levendulás - Látogatóközpont fejlesztése
Bátya	Csónakkikötő és pihenőhely kialakítása a Sárköz I. (Vajas-fok) csatorna partján
Bócsa	Lovaskomplexum kialakítása oktatási, gyógypedagógiai, terápiás lovagoltatás céljára
Bócsa	Hun emlékpark és Jurta étterem Bócsán
Borota	Művészeti galéria kialakítása
Bugac	Aranymonostor látogatóközpont II. ütem
Bugac	Történelmi emlékpark területének kialakítása, szabadtéri rendezvények lebonyolításához infrastruktúra fejlesztése,
Bugac	Bugaci Karikás Csárda vásárlása és fejlesztése, helyi turisztikai életbe való teljeskörű bekapcsolása
Bugac	Táltos Panzió felújítása
Bugac	Bugaci Csárda épületében szálláskialakítás
Bugac	Bugaci faház apartmanok felújítása
Bugac	„Aranymonostor” 1:1-es makettjének építése
Bugac	Belterületi sétálóutca kialakítása, látogatóbarát fejlesztése
Bugac	Bugac és Bugac-Felső vasútállomás épületeinek felújítása
Bugac	Lovas akadémia kialakítása
Bugac	„Attila palotája” – nomád fürdő kialakítása
Bugac	Jurta tábor kialakítása
Bugac	Élő tanya kialakítása
Bugac	Wellness és konferencia hotel építése
Bugac	Tanyasi szállások kialakítása

Település	Fejlesztési javaslat
Bugac	Magyar Szentek Útja II. ütem
Bugac	Kerékpárút építése Bugac és Bócsa között
Bugac	Kerékpárral is járható mezőgazdasági út építése Bugac és Fülöpjakab között
Bugac	Kemping fejlesztés
Császártöltés	Étterem felújítás, korszerűsítés
Császártöltés	Szálláshely szolgáltatás Császártöltésen
Csávoly	Csávolyi vodcai búcsújáráhely szálláshely kialakítása
Csolyospálos	Rekreációs és turisztikai központ kialakítása
Csolyospálos	Kovácsműhely megvásárlása és turisztikai fejlesztése
Csolyospálos	Tájház kialakítása Csolyospáloson
Dunaegyháza	Duna-holtág melletti nyaralóövezet kialakítása, felújítása
Dunapataj	Szelid üdülőterület komplex fejlesztése, a turisták komfortérzetét szolgáló infrastrukturális fejlesztések
Dunapataj	A dunapataji Major fejlesztése
Dunapataj	Platánus Vendégház fejlesztése
Dunaszentbenedek	Duna-part fejlesztése víziturizmus számára Dunaszentbenedeken
Érsekcsanád	Illancki csillagpark
Érsekcsanád	Interaktív Búvár Múzeum
Érsekcsanád	Csónakleerstő és jachtkikötő építése
Érsekcsanád	Kempingfejlesztés
Fajsz	Kikötő és aktív skanzen létesítése Fajsz községben
Fajsz	Pihenő pont létrehozása a Duna parton
Felsőlajos	Állatpark turisztikai vonzerejének megtartása, fejlesztése
Felsőszentiván	Felsőszentiváni Szélmalom fejlesztése II. ütem
Felsőszentiván	Bio fürdő kialakítása
Fülöpháza	Buckák világa Fülöpházán
Fülöpjakab - Kunszállás	Bács-Kiskun Megyei Ízek Háza
Fülöpszállás	Kerékpárút kijelölése és építése Fülöpszállás és Kisizsák között
Fülöpszállás	Morgó Vendéglő múzeummá alakítása
Gara	Tanösvény és pihenőhely kialakítása a Sós-tó mellett
Gátér	A gátéri Fehér-tó fejlesztése
Hajós	Cabernet látogatóközpont tetőtéri szobák korszerűsítése, pince-borozó korszerűsítése, megnyitása
Hajós	Cabernet Borturisztikai Látogatóközpont pincerendszerének felújítása
Hajós	Fürdő létesítése
Hajós	Látványborászat

Település	Fejlesztési javaslat
Hajós, Homokmégy, Érsekhalma, Császártöltés, Öregcsertő	Natúrparki agrotúra útvonal az Őrjegben
Hajós, Homokmégy, Érsekhalma, Császártöltés, Öregcsertő	Natúrparki információs és közösségi központ létrehozása
Harta	Hartai Duna-part komplex turisztikai fejlesztése
Helvécia	Helytörténeti gyűjtemény/látogatóközpont kialakítása
Helvécia	Bagolyvár Rendezvényház-helytörténeti kiállítás
Helvécia	MEGLEPLAK - Magyarország első tematikus gyermek butik központja
Helvécia	Hodály - Pusztai skanzen kialakítása
Homokmégy	Interaktív ököcentrum Homokmégyen
Izsák	Turisztikai és szabadidő centrum kialakítása I. ütem (Tanuszoda, külső medencék, színpad kialakítása)
Izsák	Turisztikai és szabadidő centrum kialakítása II. ütem (Félig fedett lovarda, istállók, pályák kialakítása)
Izsák	Turisztikai és szabadidő centrum III. ütem (Multifunkciós lovarda kialakítása)
Izsák	Turisztikai és szabadidő centrum IV. ütem (Négycsillagos szálloda kialakítása)
Izsák	Kolon-tó turisztikai fejlesztése (Izsák)
Izsák	Szálláshely fejlesztése a Gedeon Birtoknál
Jakabszállás	Wolford-dűlői Községi Ház kapacitásbővítése, szálláshelyfejlesztése
Jakabszállás	Jakabszállási vasútállomás épületének felújítása új funkció kialakításával
Jakabszállás	Klebelsberg iskola felújítása és látogatóközpont kialakítása
Jánoshalma	Életmód központ kialakítása
Jászszentlászló	Szikvíz üzem kialakítása
Jászszentlászló	Horgászturizmus komplex fejlesztése Jászszentlászlón
Kalocsa	Kalocsa Azért a víz az úr - A Duna összeköt (határon átnyúló víziturisztika, kikötő, kishajókikötő, infrastruktúra kiépítése)
Kalocsa	Viski Károly Múzeum fejlesztése
Kalocsa	Egykori érseki magtár felújítása
Kalocsa	Érseki gazdasági épületek, Kézművesudvar fejlesztése
Kalocsa	Gyógyfürdő és uszoda energetikai fejlesztése, turisztikai vonzerőfejlesztése
Kalocsa	Gyógyszálló építése a Csajda kertben
Kecel	Szabadság téri Múzeum rekonstrukciója
Kecel	József Attila utcai múzeum felújítása

Település	Fejlesztési javaslat
Kecel	Gyógyvizes Fürdő fedett részlegének kialakítása egész éves üzemelés érdekében
Kecel	Szálláshely bővítés a keceli Korona Panziónál.
Kecel	Új rendezvénytér kialakítása
Kecskemét	48-as Múzeum létrehozása
Kecskemét	Granada Gyógyászati és Wellness Turisztikai Fejlesztési Program
Kecskemét	M5 glamping & camper stop
Kelebia	Tanyaház udvarrendezési tervének a megvalósítása
Kelebia	Falumúzeum korszerűsítése
Kelebia	Vasutas emlékházak rekonstrukciója
Kelebia	A rendezvénytér rekonstrukciós terveinek a megvalósítása
Kelebia	A faluközpontban lévő korabeli polgári ház (Juhász-féle) megvásárlása, felújítása, és helyi értéktárházzá való átalakítása
Kelebia	Kalandos játszópark létesítése
Kelebia	Kerékpáros pihenőház szolgáltatási körének bővítése a Felső-Bácska-Homokhát Natúrpark közreműködésével (szállás, játszópark, kerékpártárolók)
Kelebia	Kilátó építése a Kőrös-éri tájvédelmi körzet területén
Kelebia	Tanösvények kiépítése a kelebiai halastavak környezetében
Kiskőrös	Kiskőrösi fürdő integrált egészségturisztikai fejlesztése
Kiskunfélegyháza	Kiskunfélegyháza – Városföld kerékpárút megépítése
Kiskunfélegyháza	Fürdőszálló rekonstrukció, benne egészségügyi és sport komplexum kialakítása
Kiskunfélegyháza	Fürdőszálló mellett 80 szobás sportszálló építése
Kiskunhalas	Paintball pálya és cross pálya létesítése elektromos járművek számára
Kiskunhalas	Semmelweis tér turisztikai fejlesztése
Kiskunhalas	Csillagászati obszervatórium és látogatóközpont kialakítása
Kiskunhalas	Extrém kötélpálya kialakítása
Kiskunhalas	Távközlési múzeum kialakítása
Kiskunhalas	Mezőgazdasági géptár
Kiskunhalas	Üdülőház felújítása
Kiskunmajsa	Jonathermál Gyógy és Élmenyfürdő kistérségi közösségi célra való tulajdonszerzése és egészségturisztikai fejlesztése
Kiskunmajsa	Turisztikai és Szórakoztató Központ kialakítása
Kiskunmajsa	Jonathermál Gyógy és Élmenyfürdő fejlesztése hotel építésével
Kiskunmajsa	Guruló Üdülőfalu

Település	Fejlesztési javaslat
Kiskunmajsa	Kecskemét-Bugac-Kiskunmajsa kisvasút újraindítása
Kiskunmajsa	Látogatóközpont és látványborászat kialakítása
Kiskunmajsa	Lovarda kialakítása
Kiskunmajsa	Híd-park fejlesztése, horgásztó infrastruktúrafejlesztés és tanösvény kialakítás
Kiskunmajsa	Látogatóbarát üdülőfalufejlesztés (útfejlesztés, okos pad, zöldfelület, közlekedési és játszópark)
Kiskunmajsa	Sétány kialakítása a városközpont és a termálfürdő között
Kiskunmajsa	Kiserdő fejlesztése
Kiskunmajsa	Vízisí és vízi élmények parkja kialakítása
Kiskunmajsa	Konecsni György Alkotó és képzőművész ház létrehozása
Kiskunmajsa	Kerékpár kölcsönző állomások kialakítása
Kiskunmajsa	Záportároló környezetének fejlesztése és turisztikai célú hasznosítása
Kiskunmajsa	A turisták komfortérzetét szolgáló infrastrukturális fejlesztések Kiskunmajsán
Kiskunmajsa	Múzeum kialakítása a régi polgármesteri hivatal épületében
Kiskunmajsa	Kerékpárút építése Kiskunmajsa és Csólyospálos között
Kisszállás	Uradalmi falu létrehozása
Kisszállás	Vadászturizmust, kerékpáros turizmust kiszolgáló szálláshelyfejlesztés
Kömpöc	Kerékpáros pihenő és szabadidő park kialakítása
Kömpöc	Kerékpárút kialakítása Kiskunmajsa – Kömpöc – Csongrád-Csanád megyehatár között
Kunadacs	Kunadacsi Horgászcentrum és Pihenőpark területén lévő szálláshelyek bővítése
Kunadacs	Kunadacsi Horgászcentrum és Pihenőpark területén lévő étterem kapacitásának bővítése
Kunfehértó	Kunfehértói Tófürdő komplex fejlesztése
Kunszállás	Turisztikai szálláshely kialakítása
Kunszállás	Településközpont turisztikai célú rendezése
Kunszállás	Városföld és Kunszállás között kerékpárút építése
Kunszállás	Cines horgásztó turisztikai fejlesztése
Kunszentmiklós	Horgászcentrum szolgáltatásainak bővítése
Lakitelek	Tósfürdő turisztikai célú felújítása
Lakitelek	A turisták komfortérzetét szolgáló infrastrukturális fejlesztések Lakiteleken
Lakitelek	Szálláshely kialakítása a Töserdőben
Lakitelek	Lakitelek és Szentkirály között kerékpárút megvalósítása
Lakitelek	Ifjúsági freestyle park kialakítása
Lakitelek	Kerékpárút eljuttatása Lakitelek-Töserdőbe (Lakitelek-Kapásfalu és Lakitelek-Töserdő között hiányzó szakasz megépítése)
Lakitelek	Tájház – falumúzeum kialakítása
Lakitelek	Csónakkölcsönző bővítése a Holt-Tiszán

Település	Fejlesztési javaslat
Lakitelek	Lakitelek-Tőserdő ökológiai, vízmegtartási és ökoturisztikai komplex fejlesztése (tulajdonviszonyok és meder rendezése, vízügyi beruházások, felújítások, tanösvények kialakítása)
Mátételke	Pihenj nálunk apartmann
Mélykút	Öreg tó kialakítása rekreációs céllal
Mélykút	Vizes élőhely kialakítása turisztikai attrakciókkal
Mélykút	Szvetnik Joachim emlékház restaurációja
Mélykút	Szvetnik Joachim helytörténeti múzeum kialakítása
Mélykút	Mélykúti lovaspálya infrastrukturális fejlesztése
Mélykút	Turisztikai célú szálláshely vásárlása, kialakítása
Móricgát	Tájház és falumúzeum, vadászati kiállítása kialakítása
Móricgát	Vizes pihenőpark kialakítása
Nemesnádudvar	Nemesnádudvari mesefalu fejlesztése
Nemesnádudvar	Knáb Panzió és Rendezvényház fejlesztése
Nyárlőrinc	Kecskemét-Lakitelek közötti kerékpárút összekötése (44-es főút mellett, a 4622 jelű út kezdetétől - szentkirályi leágazás - Nyárlőrincig)
Orgovány	Műemlék művelődési ház felújítása
Orgovány	Szabadidő centrum kialakítása
Orgovány	Komplex turisztikai fejlesztés Orgoványon
Pálmonostora	Péteri-tó (Kettes-tó) és a Fehér-tó pálmonostorai részének turisztikai fejlesztése, valamint információs táblák elhelyezése
Pálmonostora	Lőrincz tó felújítása
Petőfiszállás	Kerékpárút építése Kiskunfélegyháza-Selymes és a petőfiszállási bekötőút között
Petőfiszállás	Petőfiszállás-Szentkút felé vezető út szélesítése hídfelújítással
Petőfiszállás	Petőfiszállási tanyavilág fejlesztése
Petőfiszállás	Péteri-tó környezetének fejlesztése
Petőfiszállás	Petőfiszállás-Pálosszentkút kegyhely fejlesztése és elérhetőségének javítása
Pirtó	Szálláshely kialakítása, lovas turizmus fejlesztése
Solt	Komplex turisztikai fejlesztés Solton
Solt	Dunapart víziturisztikai célú fejlesztése
Soltvadkert	Vadkerti tó és környezetének komplex ökoturisztikai és termálenergetikai fejlesztése
Soltvadkert	Soltvadkert Ifjúság u.13 Pálinka ház
Szabadszállás	Petőfi Emlékház és túravonal, valamint szállások kiépítése
Szank	Helytörténeti kiállítás kialakítása
Szank	Turisztikai és Civil Ház kialakítása
Szank	Belterületi kerékpárút felújítása
Szank	Rendezvényház
Szank	Vendéglátás feltételeinek kialakítása Szankon

Település	Fejlesztési javaslat
Szank	Falusi vendégszeretet - Helyi termékek háza
Szentkirály	Középkori faluskanzen létesítése
Tass	Víziturizmus fejlesztése Tasson
Tataháza	Trianon emlékház kialakítása
Tataháza	Tataházi malom megmentése
Tázlár	Szálláshely fejlesztése
Tiszaalpár	Tiszaalpári Holt-Tisza rehabilitációja
Tiszaalpár	Tiszaalpár turisztikai fejlesztése
Tizsakécske	Háromcsillagos szálloda építése Kerekdombon
Tizsakécske	Wellness fürdő és szállás komplex fejlesztése
Tizsakécske	Apartment házak és kemping szálláshelyek építése Kerekdombon
Tizsakécske	A Holt-Tisza II. tava mellett vizesblokk épület építése
Tizsakécske	Kerekdombi Termálfürdő Extrém csúszdapark fejlesztése
Tizsakécske	Nádas Beach bisztró - vendéglátás fejlesztése
Tizsakécske	Az Aranypart Vendégház és Apartmanházak szolgáltatásfejlesztése
Tiszaug	Élménysport fogadóépület építése az élő Tiszán
Tiszaug	Tiszaugi Holt-Tisza rehabilitációja
Tompa	Bárómajor fejlesztés
Tompa	kerékpárút építése
Tompa	Kerékpárúthoz kapcsolódó infrastrukturális, szervízpont, és vendéglátós pontok kialakítása Tompán
Tompa	Szálláshely építése, kialakítása Tompán
Tompa	Látogatóközpont építése Tompán
Tompa	Kastélypark lehatárolása szociális intézményről
Tompa	Kastély majorsági épületeinek megvásárlása, felújítása
Tompa	Kastély felújítása
Zsana	A gyűjtemények háza felújítása